מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א שפות

دولة إسرائيل
وزارة التربية والتعليم
ألسكرتارية التربوية
قسم ا اللغات

תוכנית מסגרת להוראה, למידה והערכה של עברית כשפת יעד :
מבוססת על תקן ה-CEFR

תשפ״ד

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט
לתרגם, לאחסן במאגר מידע חלק כלשהו
מתוכנית הלימודים.
כל הזכויות שמורות למשרד החינוך,
ספטמבר 2023

ممنوع نسخ أيّ جزء من المنهج الدراسي أو
تصويره أو تسجيله أو ترجمته أو تخزينه في
مخزن المعلومات.
حقوق الطبع محفوظة لوزارة التربية والتعليم ,
أيلول ٢٠٢٣

ועדת התוכנית

ד״ר ציונה לוי, מנהלת אגף א שפות ומפמ״ר אנגלית, המזכירות הפדגוגית

ד״ר האני מוסא, מפמ״ר עברית במגזר הערבי, אגף א שפות, המזכירות הפדגוגית

מר איאד מוהנא, מפמ״ר עברית במגזר הדרוזי, אגף א שפות, המזכירות הפדגוגית

ד״ר חוסאם דיאב, ממונה על קידום ההישגים בחברה הערבית, אגף א שפות, חינוך ערבי

ד״ר ליסה אמדור, יו״ר הוועדה, אוניברסיטת תל אביב

ד״ר נורית גנץ, אוניברסיטת חיפה ומדריכה ארצית, הפיקוח על הוראת העברית

ד״ר רמה מנור, המכללה האקדמית בית ברל והאוניברסיטה העברית

גב׳ מדללה עזאם, מדריכה מרכזת להוראת אנגלית במגזר הדרוזי והצ׳רקסי,
מחוז צפון ותוכניות לאומיות

עורכות טקסט ולשון

ד״ר נורית גנץ

ד״ר רמה מנור

תוכן עניינים

מבוא 6

התאמה ל"מסגרת התייחסות אירופית משותפת לשפות: למידה, הוראה, הערכה" (מהא"ם) 7

עקרונות העומדים בבסיס פרקטיקת ההוראה 9

עקרונות ללימוד שפה והוראתה 9

עקרונות לראשית לימוד שפה הוראתה 11

עקרונות לפיתוח מטלות להוראה בכיתה 11

עקרונות להערכת לומדים בכיתה 12

קליטה (RECEPTION) – פעילויות ואסטרטגיות והסולמות שלהן 13

הפקה (PRODUCTION) – פעילויות ואסטרטגיות והסולמות שלהן 17

אינטראקציה (INTERACTION) – פעילויות ואסטרטגיות והסולמות שלהן 21

תיווך טקסט (TEXT MEDIATION) – פעילויות ואסטרטגיות והסולמות שלהן 26

כשירויות לשון תקשורתיות – המרכיבים 29

איור 6 – כשירויות לשון תקשורתיות – המרכיבים 29

התקדמות על פי חטיבות גיל 31

סוף כיתה ג 33

קליטה (RECEPTION) 33

הבנת הנשמע 33

הבנה של ערוץ שמע-חזותי (אודיו-ויזואלי) 34

הבנת הנקרא 35

אסטרטגיות קליטה 36

הפקה -PRODUCTION 37

הפקה דבורה 37

הפקה כתובה 38

אסטרטגיות הפקה 39

אינטראקציה (INTERACTION) 40

אינטראקציה דבורה 40

אסטרטגיות אינטראקציה 43

תיווך טקסט(TEXT MEDIATION) 44

אסטרטגיות תיווך טקסט 45

כשירויות לשון תקשורתיות 46

סוף בית ספר יסודי 47

קליטה (RECEPTION) 47

הבנת הנשמע 47

הבנה של ערוץ שמע-חזותי (אודיוויזואלי) 48

הבנת הנקרא 49

אסטרטגיות קליטה 50

הפקה (PRODUCTION) 51

הפקה דבורה 51
הפקה כתובה 52
אסטרטגיות הפקה 53
אינטראקציה (INTERACTION) אינטראקציה דבורה 54
אינטראקציה כתובה 56
אינטראקציה מקוונת 57
אסטרטגיות אינטראקציה 58
תיווך טקסט (TEXT MEDIATION) 59
אסטרטגיות תיווך טקסט 60
כשירויות לשון תקשורתיות 61
סוף חטיבת ביניים 62
קליטה (RECEPTION) 62
הבנת הנשמע 62
הבנה של ערוץ שמע-חזותי (אודיוויזואלי) 63
הבנת הנקרא 63
אסטרטגיות קליטה 65
הפקה (PRODUCTIO) 66
הפקה דבורה 66
הפקה כתובה 67
אסטרטגיות הפקה 68
אינטראקציה (INTERACTION) 69
אינטראקציה דבורה 69
אינטראקציה כתובה 71
אסטרטגיות אינטראקציה 73
תיווך טקסט (TEXT MEDIATION) 74
אסטרטגיות תיווך טקסט 76
כשירויות לשון תקשורתיות 77
סוף חטיבה עליונה 79
קליטה (RECEPTION) 79
הבנת הנשמע 79
הבנה של ערוץ שמע-חזותי (אודיו-ויזואלי) 80
הבנת הנקרא 81
אסטרטגיות קליטה 82
הפקה (PRODUCTION) 83
הפקה דבורה 83
הפקה – הפקה כתובה 84
אסטרטגיות הפקה 85
אינטראקציה (INTERACTION) 86

אינטראקציה דבורה 86
אינטראקציה כתובה 88
אינטראקציה מקוונת 89
אסטרטגיות אינטראקציה 90
תיווך טקסט (TEXT MEDIATION) 91
כשירויות לשון תקשורתיות 93
נספח 1 מונחון 96
נספח 2: רצף התקדמות הלימוד 98

רשימת טבלאות

טבלה 1 התאמה של תוכנית הלימודים בעברית לדוברי ערבית והסולם הגלובלי של ה- CEFR 31

רשימת איורים

איור 1 יחסי גומלין בין קליטה, הפקה, אינטראקציה ותיווך הטקסט **שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.**
איור 2 קליטה – פעילויות ואסטרטגיות 10
איור 3 הפקה – פעילויות ואסטרטגיות והסולמות שלהן 14
איור 4 אינטראקציה – פעילויות ואסטרטגיות והסולמות שלהן 18
איור 5 תיווך טקסט – פעילויות ואסטרטגיות והסולמות שלהן 23
איור 6 כשירויות לשון תקשורתיות – המרכיבים 26

מבוא

השפה העברית היא השפה הרשמית והרווחת במדינת ישראל. עבור החברה דוברת ערבית השפה העברית נחשבת שפה נוספת, והיא נלמדת כמקצוע חובה בבית הספר החל מבית הספר היסודי ועד סוף בית הספר התיכון. השפה העברית נרכשת גם במסגרות בלתי פורמליות, כגון במקומות עבודה ומחשיפה לתקשורת בהקשרים מגוונים של חיי היום-יום בישראל.

שליטה בשפה העברית היא בעלת חשיבות מכרעת עבור אזרחי ישראל דוברי הערבית, מפני שהיא עשויה להבטיח את השתלבותם במרקם החברתי-תרבותי, בתעסוקה ובאקדמיה במדינה. היא תנאי הכרחי לניעות חברתית ולהתערות בחברה בישראל.

שליטה נמוכה בשפה העברית היא חסם מרכזי להשתלבותם של דוברי ערבית בתעסוקה (מרום, 2014), באקדמיה ובחברה (מנור, 2016). מחקרים רבים בעולם הראו קשר חיובי בין שליטה בשפת הרוב לבין הגעה להישגים אקדמיים, כלכליים, מקצועיים ולרווחה נפשית נפשית (Berry, 2001; Budría & Swedberg, 2012; Casale & Posel, 2011; Genesee et al, 2005).

מסמך זה "תוכנית מסגרת להוראה, למידה והערכה של עברית כשפת יעד: מבוססת על תקן ה-CEFR" הוא מסמך מדיניות רשמי מורחב ומקיף. הוא כולל את העיסוק בכל ארבע אופנויות השפה: דיבור, האזנה, קריאה וכתיבה ובארבע פעילויות השפה: קבלה (האזנה וקריאה), הפקה (בדיבור ובכתב), אינטראקציה (בדיבור ובכתב) ותיווך (פרשנות ותרגום), כמו כן מפרט ומדגים את שימושי השפה בתחום האישי ובתחום הציבורי.

תוכנית לימודים זו היא מסמך מדיניות רשמי המתווה עקרונות להוראה-למידה-הערכה, ומהווה בסיס לכתיבת תוכניות עבודה ולכתיבת ספרי לימוד המתמקדים בשימוש שעושים הלומדים בשפה במגוון הקשרים ולצרכים שונים.

תוכנית זו מפרטת באופן הדרגתי את תהליך רכישת המיומנויות והאסטרטגיות הלשוניות-תקשורתיות בשפה העברית. החל מהשלבים הראשוניים שבהם הלומדים משתמשים במבעים מוכרים ובתבניות לשון קבועות בדיבור ובכתב ועד לשלבים מתקדמים שבהם הלומדים מסוגלים להשתמש בשפה העברית באופן עצמאי ובלתי מתוכנן מתוך מודעות לבחירות הלשוניות שהשפה מאפשרת ומהעדפותיהם החברתיות והתרבותיות. כמו כן המסמך מתייחס לשגיאות ולטעויות העשויות ללוות את הלומדים בתחום הפרגמטיקה ובתחום הדקדוק וכן לרלוונטיות שבלמידה לעולמם האישי, הרגשי והחברתי של הלומדים רוכשי השפה העברית. חשוב לציין כי לצד הגדרת הביצועים המעידים על ההתקדמות בלימוד השפה העברית, ניתנים למורים חופש פעולה מלא ועצמאות דידקטית ופדגוגית בדרכי ההוראה, בפיתוח פעילויות ובדרכי הערכה בהתבסס על עקרונות ללימוד שפה והוראתה.

התאמה ל"מסגרת התייחסות אירופית משותפת לשפות: למידה, הוראה, הערכה" (מהא"ם)[1]

הפרסום הכלל-אירופי המכונה "מסגרת התייחסות אירופית משותפת שפות: למידה, הוראה, הערכה" ראה אור לראשונה בשנת 2001 והוא עוסק בהוראה ובלמידה של שפות זרות. הוא ידוע בעולם בכינויו ה- CEFR. מאז פרסומו הוא אומץ ביותר מ- 120 מדינות ותורגם ליותר מ-40 שפות, כולל עברית (מאל"ו 2016) וערבית. למעשה הוא הפך ל"שפה משותפת" בכל הקשור להתקדמות בלימוד שפה זרה או שנייה. גרסה מעודכנת ומורחבת של ה- CEFR פורסמה בשנת 2020.

הגישה של ה- CEFR להוראת שפה היא **גישה מכוונת-פעולה** (action-oriented), דהיינו התקשורת נתפסת כפעילות חברתית שמטרתה לבצע משימות ספציפיות. הלומד נתפס כמשתתף פעיל בתהליך הלמידה, והלמידה מתבצעת תוך ביצוען של משימות משמעותיות בהקשרים חברתיים של "חיים אמיתיים". התוכנית מגדירה את השימוש בשפה בצורה של תיאורי ביצוע (can-do descriptors) המתארים מה שהלומד מסוגל לעשות בשפה במצבים מגוונים ולמטרות שונות. תיאורי הביצוע מנוסחים במונחים מעשיים וחיוביים בכל רמות הביצוע ברצף של התפתחות והתקדמות ברכישת שפה. במסגרת לימוד שפה בבית ספר למורים ניתן חופש פדגוגי, והם מוזמנים לנצל את היכולות המקצועיות שלהם וללמד באופן המתאים להקשרים ספציפיים.

מבנה ה-CEFR כולל שלושה מרכיבים מרכזיים – פעילויות שפה תקשורתיות, אסטרטגיות שפה תקשורתיות, וכשירויות לשון תקשורתיות. שני המרכיבים הראשונים: פעילויות שפה ואסטרטגיות שפה מחליפים את המודל המסורתי של ארבע מיומנויות השפה (האזנה, דיבור, קריאה וכתיבה) - מודל שלא תיאר באופן מיטבי את המציאות המורכבת של תקשורת. המודל המוצע ב-CEFR קרוב יותר לשימוש בשפה ב"חיים האמיתיים".

פעילויות שפה תקשורתיות מוצגות בארבעה ערוצי תקשורת: קליטה (reception), הפקה (production), אינטראקציה (interaction) ותיווך טקסט (mediation) (ראו איור 1).

יתרונות פעילויות שפה תקשורתיות הם:

- הפעילויות שקופות לכל משתמשי השפה;
- המטלות הפדגוגיות מתאימות במיוחד למודל הזה;
- הפעילויות מדגישות את ההקשרים שבהם משתמשים בשפה, ומקדמות את הקשר בין לימוד שפה לשימוש בחיים האמיתיים;
- דרכי הערכה שקופות וקשורות לעולם האמיתי.

פעילויות שפה תקשורתיות מלוות בכשירויות לשון תקשורתיות (לשוניות, חברתיות-לשוניות ופרגמטיות) ובאסטרטגיות. אסטרטגיות שפה תקשורתיות נתפסות כמקשרות בין פעילויות שפה תקשורתיות לבין כשירויות לשון תקשורתיות. האסטרטגיות הן: תכנון, ביצוע, מעקב ותיקון.

1 קישור לאתר המעודכן של ה CEFR: https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages

איור 1: יחסי גומלין בין קליטה, הפקה, אינטראקציה ותיווך הטקסט

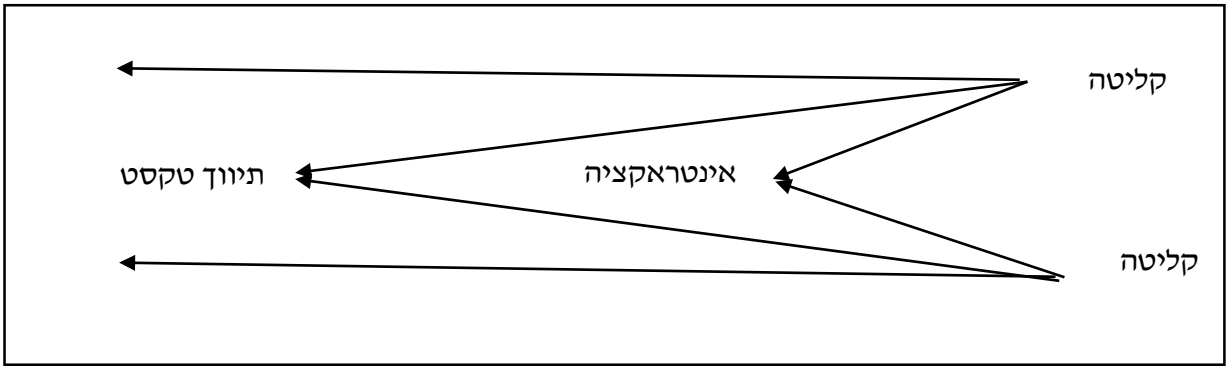

עקרונות העומדים בבסיס פרקטיקת ההוראה

עקרונות ללימוד שפה והוראתה[2]

לימוד משמעותי ויעיל של שפה הוא לימוד פעיל, מובנה ואותנטי המבוסס על שיתוף פעולה. לומדי שפה יהיו בעלי הֲנִיעָה (מוטיבציה) ללמידה כאשר הם עוסקים בפעילויות הקשורות לעולמם ולעולם האמיתי. לומדים יהיו מעורבים בלמידה מבחינה קוגניטיבית ורגשית כאשר המשימות הגיוניות ומעניינות אותם ברמה האישית. גישה זאת ללימוד שפה – גישה מכוונת פעולה – מאפיינת את ה CEFR. העקרונות שלהלן עומדים בבסיס לימוד שפה יעיל.

עקרונות העומדים בבסיס לימוד השפה העברית והוראתה

לימוד שפה	הוראת שפה
לימוד שפה הוא יעיל כאשר הלומדים:	**מורים מקדמים לימוד שפה כאשר הם:**
חשופים בצורה מרבית לשפת היעד באמצעות עיסוק במגוון טקסטים בשפה דבורה ובשפה כתובה, המאפשרים רכישה אקראית של העברית.	מאפשרים ללומדים הזדמנויות לרכוש אוצר מילים ומרכיבי שפה נוספים באמצעות דיבור בעברית ובאמצעות יצירת סביבה עשירה, המגוונת בגירויים מילוליים וחזותיים בכיתה.
משתמשים במשאבים הלשוניים שלהם (משפת האם ומשפות אחרות) כאשר אלו מסייעים להם בקידום ההבנה.	מכירים בחשיבות המשאבים הלשוניים שבשפת האם ובשפות אחרות של הלומדים.
בעלי רצון והֲנִיעָה להשקיע זמן ומאמץ.	בוחרים בנושאים, בחומרים ובפעילויות רלוונטיים המעוררים עניין.
מפתחים מסוגלות עצמית וביטחון בשימוש בשפה.	מספקים משימות המאפשרות הצלחה ומשוב מקדם.
מוכנים להעז ולטעות.	יוצרים סביבת למידה תומכת ולא מאיימת, המעודדת להתמודד עם אתגרי לימוד השפה.
מתבססים על ידע העולם שלהם ועל הידע הלשוני שברשותם.	בונים את תוכני הלימוד ואת מרכיבי השפה על בסיס הידע של הלומדים.
מודעים להתקדמות שלהם ובעלי תחושת הישגיות.	מספקים ללומדים מטרות מוגדרות וברורות הניתנות להשגה.
מתמודדים עם מטלות מורכבות/קשות יותר מהמטלות הניתנות להם בהתאם לרמתם וליכולותיהם.	מספקים הוראה דיפרנציאלית ומותאמת לרמת הלומדים וליכולותיהם.
מבינים את מוסכמות השפה.	מפנים את תשומת לב הלומדים למוסכמות השפה ומבהירים אותן.
מתרגלים דקדוק ואוצר מילים במשימות ממוקדות בעלי משמעות ובתוך הקשר.	יוצרים משימות ממוקדות ומשמעותיות לתרגול דקדוק ואוצר מילים, הנבנות מתוך הקשר טקסטואלי.
מעשירים ומרחיבים את אוצר המילים שלהם.	מגדירים יעדים להוראת אוצר מילים ומספקים

[2] עקרונות אלו מתבססים על עקרונות ללימוד שפה והוראתה המופיעים ב ENGLISH CURRICULUM 2020 (https://meyda.education.gov.il/files/Mazkirut_Pedagogit/English/Curriculum2020.pdf)

לימוד שפה	הוראת שפה
	פעילויות לימוד הממוקדות באוצר מילים ובחזרה עליו כדי להבטיח שליטה ושימור.
עוברים מידע קולטני של אוצר מילים לידע יוצרני של אוצר מילים.	מערבים את הלומדים במשימות המעודדות אותם להשתמש באוצר מילים חדש.
מקבלים הזדמנויות להשתמש בשפת היעד באופן משמעותי ותכליתי.	מספקים משימות הדורשות מהלומדים שימוש בשפת היעד לתקשורת משמעותית ותכליתית.
מבינים את התועלת ואת המשמעות של מה שהם לומדים.	מספקים משימות אותנטיות (מהעולם האמִיתי) ומבטיחים שהלומדים מבינים את הערך של מה שהם לומדים.
משתפים פעולה עם אחרים באמצעות שיתוף מידע והחלפת רעיונות ודעות.	מספקים הזדמנויות לאינטראקציה עם אחרים באמצעות עבודה בזוגות או בקבוצות בפעילויות כיתתיות.
מודעים לאופן הלמידה שלהם (מטה-קוגניציה) ויכולים לשקף ולהעריך את הלמידה שלהם (לומד עצמאי).	מעודדים רפלקציה ומודעות מטה-קוגניטיבית במהלך הזדמנויות למידה ולאחריהן לשם פיתוח חוסן אורייני.
מודעים למטרות הלמידה (כלליות ומסוימות).	מסבירים את מטרת השיעור, יחידת ההוראה והמשימות.
מפתחים אסטרטגיות ללימוד שפה המאפשרות להם להיות לומדים עצמאיים.	מלמדים אסטרטגיות בלימוד שפה ומספקים הזדמנויות ליישמן.
אחראים על לימוד השפה שלהם ועל התקדמותם.	מעודדים את הלומדים להגדיר יעדים ומנחים אותם, כך שיהיו מסוגלים להעריך את ההתקדמות שלהם.
מסוגלים לחשוב בצורה ביקורתית ויצירתית.	מספקים משימות מאתגרות הדורשות יישום חשיבה ביקורתית ויצירתית.
בוחרים טקסטים ומשימות בהתאם להעדפות האישיות שלהם.	מאפשרים ללומדים אפשרות בחירה מבין מגוון טקסטים ומגוון משימות.
קוראים טקסטים בסוגות שונות המתאימים לרמתם.	מספקים חשיפה למגוון רחב של טקסטים בסוגות שונות המתאימים לרמת הלומדים.
קוראים ספרים באופן קבוע המתאימים לרמתם, ומפתחים הרגלי קריאה עצמאיים.	מקדישים זמן לקריאה להנאה.
חוקרים את תרבות שפת היעד באמצעות טקסטים יצירתיים ומגוונים (כולל ספרות) מתוך הֲנִיעָה עצמית.	חושפים את הלומדים לתרבות שפת היעד באמצעות טקסטים יצירתיים ומגוונים (כולל ספרות).

עקרונות לראשית לימוד שפה והוראתה[3]

ראשית לימוד שפה	ראשית הוראת שפה
לימוד שפה הוא יעיל כאשר הלומדים:	**מורים מקדמים לימוד שפה כאשר הם:**
נחשפים לתשומות של שפה ברורה ועשירה.	חושפים את הלומדים לשפה באמצעות מגוון טקסטים דבורים וכתובים המותאמים לרמתם ובהקשרים שונים.
חשופים למילים שכיחות, לצירופי מילים ולתבניות לשון.	מתמקדים במילים, בצירופי מילים ובתבניות לשון שכיחים ושימושיים.
מפתחים אוצר מילים בסיסי דבור לפני שמתחילים ללמוד לקרוא ולכתוב.	מתרגלים פעילויות הקשורות להאזנה ולדיבור לאורך זמן לפני הקניית קריאה וכתיבה.
מפתחים את מיומנויות הבנת הנשמע ומיומנויות הדיבור באמצעות חזרות רבות.	מספקים הזדמנויות רבות של האזנה לחרוזים ודיקלומם, של האזנה לשירים ושירתם, וכן להאזנה לשיחות פשוטות וקצרות ולהשתתפות בהן.
לומדים באמצעות חומרים ופעילויות המותאמים לגילם.	משתמשים בסיפורים, בשירים, במשחקים, באמצעים חזותיים ובחפצים מחיי היום-יום כדי לעורר עניין ולהניע ללמידה.
שמים לב לצלילים ולחלוקה להברות כהכנה לאוריינות.	מפתחים אצל הלומדים מודעות פונמית ומודעות פונולוגית.

עקרונות לפיתוח מטלות להוראה בכיתה

העקרונות לפיתוח מטלות להוראה בכיתה משקפים את הגישה של ה- CEFR להוראת שפה שהיא גישה מכוונת פעולה. המטלות הן:

- משמעותיות ובעלות ערך ללומד.
- מאפשרות מיקוד במבנה הדקדודי ובמשמעות בהקשר נתון.
- מזמנות הזדמנויות לחזרה על כשירויות לשוניות תקשורתיות.
- מעודדות רמות חשיבה שונות (כגון חשיבה יצירתית, חשיבה ביקורתית, פתרון בעיות) .
- מתבססות על הידע הקודם של הלומדים ועל התנסויותיהם.
- מאפשרות ריבוי פתרונות.
- מעודדות שימוש במגוון דרכי הפקה (כגון ציור, כתיבה, שירה, הסכת).
- מקדמות הזדמנויות לאינטראקציה בין לומדים.
- מעודדות לומדים להרחיב אופקים במגוון נושאים.
- מעודדות רפלקציה והערכה עצמית.
- מבוססות על סביבות מתוקשבות ומספקות הזדמנויות לחלופי דברים ולשיתופי פעולה בין לומדים ולשיתוף בתוצרים דיגיטליים מקוריים.

[3] ראשית לימוד שפה שנייה יעיל כאשר הלומדים כבר פיתחו כישורים אוריינים בסיסיים וידע לשוני בשפה הראשונה.

עקרונות להערכת לומדים בכיתה

העקרונות להערכת לומדים בכיתה משקפים את הגישה של ה- CEFR להוראת שפה שהיא גישה מכוונת פעולה. הערכה כוללת התבוננות מושכלת על מהלך הלמידה ועל תוצריה.

כדי לקדם את הלמידה:

- כלי הערכה חייבים להיות תקפים ומהימנים.
- שימוש בשיטות הערכה מגוונות לשם איסוף מידע לגבי התקדמות הלומד והתפתחות השפה לאורך זמן.
- המשוב הניתן יותאם ללומד כדי לקדם אותו ויועיל לבעלי עניין אחרים.
- הערכה צריכה לכלול מטלות המעודדות מעורבות של הלומד בביצוען וחשיבה על תהליך הלמידה ותוצריה (רפלקציה).
- ההערכה דורשת מן הלומדים שימוש במגוון אסטרטגיות למידה ובמשאבים שונים.
- הלומדים מכירים את תבחיני ההערכה.
- ללומדים יש תפקיד פעיל בהערכה: הם מעריכים את התקדמותם, הם מעריכים את התקדמות עמיתיהם, והם שותפים פעילים בקביעת תבחיני הערכה.

להלן תיאור הסולמות של הפעילויות ושל האסטרטגיות וכן ההיבטים של כשירויות לשון תקשורתיות.

קליטה (RECEPTION) – פעילויות ואסטרטגיות והסולמות שלהן

איור 2: קליטה – פעילויות ואסטרטגיות

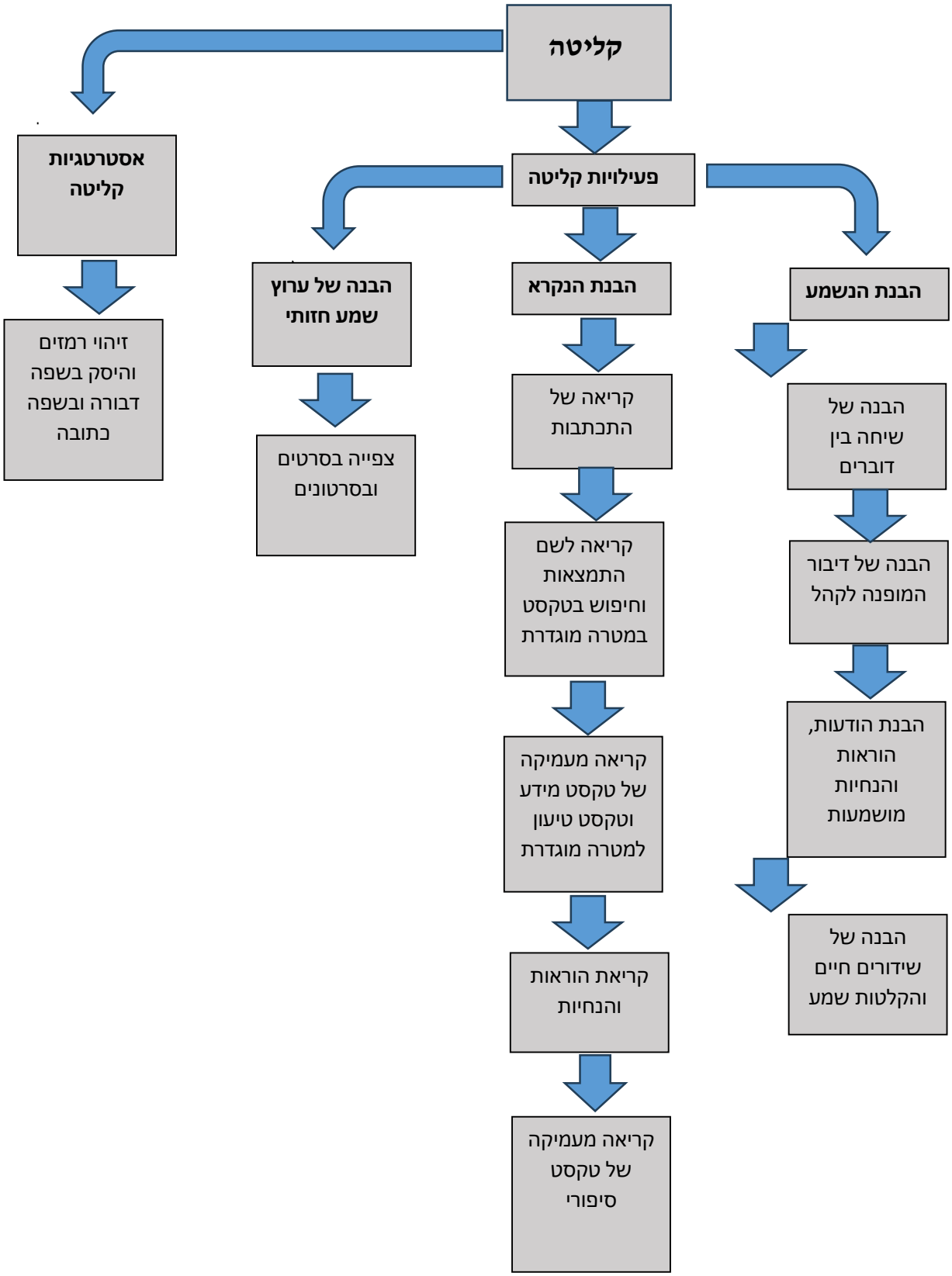

קליטה – פעילויות ואסטרטגיות והסולמות שלהן

פעילויות קליטה (reception) מתארות מה עושים הלומדים כאשר הם מקבלים ומעבדים תשומות. התשומות (input) מופקות על ידי אדם אחר או אנשים אחרים והן יכולות להיות מדוברות (הבנת הנשמע), כתובות (הבנת הנקרא) או משולבות (הבנה של ערוץ שמע-חזותי). בפעילויות של הבנת הנשמע מתוארים ארבעה סולמות, בפעילויות של הבנת הנקרא מתוארים חמישה סולמות ובפעילויות של הבנה של ערוץ שמע-חזותי מתואר סולם אחד. באסטרטגיות קליטה מתואר סולם אחד. הסולמות של פעילויות קליטה ואסטרטגיות קליטה מוצגים באיור 2 שלעיל ומפורטים להלן.

פעילויות קליטה

פעילויות קליטה כוללות הבנת הנשמע, הבנה של ערוץ שמע-חזותי והבנת הנקרא.

1. הבנת הנשמע

הבנת הנשמע מתייחסת להבנה של תכנים הנאמרים בזמן אמת או לתכנים מוקלטים. הבנת נשמע כוללת את הסולמות שלהלן: הבנה של שיחה בין דוברים (המאזין אינו משתתף בשיחה); הבנה של מאזין לדיבור המופנה לקהל; הבנת הודעות, הוראות והנחיות מושמעות; הבנה של שידורים חיים והקלטות שמע. להלן תיאור מפורט של הסולמות הללו והתבחינים שלהם.

הבנה של שיחה בין דוברים (מאזין שאינו משתתף בשיחה): סולם זה מתייחס לשני מצבים: המצב האחד כאשר המאזין מקשיב לשיחה בין אנשים המדברים זה עם זה; המצב האחר כאשר המאזין נמצא בקרבתם של אנשים המשוחחים ביניהם והוא שומע את דבריהם כבדרך אגב.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- הבנה של מילים, צירופי מילים, משפטים וכדומה;
- זיהוי נושא השיחה ומעבר לנושא אחר;
- זיהוי רצפים לוגיים במהלך השיחה;
- זיהוי עמדות הדוברים וביסוסן, זיהוי הסכמה ואי-הסכמה בין הדוברים.

הבנה של דיבור המופנה לקהל (מאזין הנמצא בקהל): סולם זה מתייחס להבנת דברי הדובר המדבר אל קהל מאזינים, כגון בישיבה, בהרצאה, בסיור מודרך ובטקס חגיגי.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- מעקב אחר התוכן;
- מידת התאמת הדיבור לרמתו של המאזין;
- מידת ההיכרות עם הנושאים המדוברים.

הבנת הודעות, הוראות והנחיות מושמעות: סולם זה מתייחס לזיהוי או להבנה של מידע מסוים.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- הבנת הוראות והנחיות מפורטות;
- הבנת נקודות עיקריות של הודעות מושמעות.

הבנה של שידורים חיים והקלטות שמע: סולם זה מתייחס לחומרים מוקלטים, כגון הסכתים, תחזיות מזג אוויר, סיפורים מושמעים וחדשות שאינם מלווים בווידיאו.

הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- זיהוי מידע ממשי (קונקרטי);
- הבנת עיקרי הדברים ומידע חיוני;
- זיהוי של עמדות ונקודות מבט של הדוברים.

2. הבנה של ערוץ שמע-חזותי

הבנת ערוץ שמע-חזותי (אודיו-ויזואלי) מתייחסת להבנה המתבססת על השימוש במולטימדיה והעיבוד של התשומות. לפנינו סולם אחד: צפייה בסרטים ובסרטונים.

צפייה בסרטים ובסרטונים: סולם זה כולל שידור חי ושידור מוקלט.

הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- זיהוי הנושא וזיהוי עיקרי הדברים;
- מידת התאמת הדיבור לרמתו של המאזין.

3. הבנת הנקרא

הבנת הנקרא מתייחסת לקריאה של טקסטים ממגוון סוגות ולמטרות שונות. הבנת הנקרא כוללת את הסולמות שלהלן: קריאה של התכתבות; קריאה לשם התמצאות – חיפוש בטקסט למטרה מוגדרת; קריאה מעמיקה של טקסט מידע וטקסט טיעון למטרה מוגדרת; קריאת הוראות והנחיות; קריאה (מעמיקה) של טקסט סיפורי (נרטיבי). להלן תיאור מפורט של הסולמות הללו והתבחינים שלהם.

קריאה של התכתבות: סולם זה כולל קריאה של התכתבות אישית והתכתבות רשמית.

הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- אורך הטקסט ומורכבותו;
- שפה רשמית או שפה יום-יומית;
- היכרות עם המבנה;
- היכרות עם נושא המכתב.

קריאה לשם התמצאות: חיפוש בטקסט למטרה מוגדרת. סולם זה מתייחס לקריאה מרפרפת (skimming) שמטרתה בחינת הרלוונטיות של הטקסט לצרכים מסוימים וקריאה סורקת (scanning) שמטרתה איתור מידע מסוים.

הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- מגוון סוגי טקסטים;
- זיהוי הרלוונטיות של טקסט לצורכי הקורא ולמטרותיו;
- איתור מידע בזיקה למטרותיו של הקורא.

קריאה מעמיקה של טקסט מידע וטקסט טיעון למטרה מוגדרת: סולם זה מתייחס להבנה מעמיקה של טקסט על ידי הקורא המוצא אותו רלוונטי למטרותיו.

הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- מגוון סוגות הכוללים תכנים קצרים המוסרים מידע פשוט ועד למאמרים ולדוחות מורכבים;
- מידת ההיכרות עם הנושאים הכתובים;
- מידת ההתעמקות בטקסט.

קריאת הוראות והנחיות: סולם זה מתייחס לאיתור מידע לשם ביצוע הוראות והנחיות.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- מידת ההיכרות עם הנושא של ההוראות וההנחיות;
- מידת ההיכרות עם המבנה והזיקה שלו להקשר של ההוראות וההנחיות;
- אורך הטקסט ומורכבותו.

קריאה (מעמיקה) של טקסט סיפורי (נרטיבי): סולם זה מתייחס לטקסטים יצירתיים, הכוללים יצירות ספרות (כגון, סיפור, מעשייה, שיר, אגדה), מאמרים במגזינים ובעיתונים, בלוגים וביוגרפיות.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- אורך הטקסטים ומורכבותם והימצאות איורים או היעדרם;
- מגוון סוגי טקסטים יצירתיים;
- משלב השפה;
- מידת ההתעמקות בטקסט לצורך הבנה של המסרים הגלויים והסמויים ופרשנות.

אסטרטגיות קליטה

באסטרטגיות קליטה מתקיים תהליך של שילוב בין עיבוד מידע חיצוני ויזואלי של הטקסט (כגון מבנה חיצוני, כותרת ואיורים) ובין תוכן, לשון ומבנה לוגי של הטקסט. באסטרטגיות קליטה יש סולם אחד: זיהוי רמזים והיסק (שפה דבורה ושפה כתובה) והוא מתואר להלן.

זיהוי רמזים והיסק: סולם זה מתייחס לפענוח של רמזים בטקסט ולהסקת מסקנות.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- ניצול איורים, תבניות, כותרות וכותרות משנה ועוד לקידום ההבנה;
- הסקת משמעות בהסתמך על המבנה הלוגי וההקשר הלשוני של הטקסט.

הפקה (PRODUCTION) – פעילויות ואסטרטגיות והסולמות שלהן

איור 3: הפקה – פעילויות ואסטרטגיות והסולמות שלהן

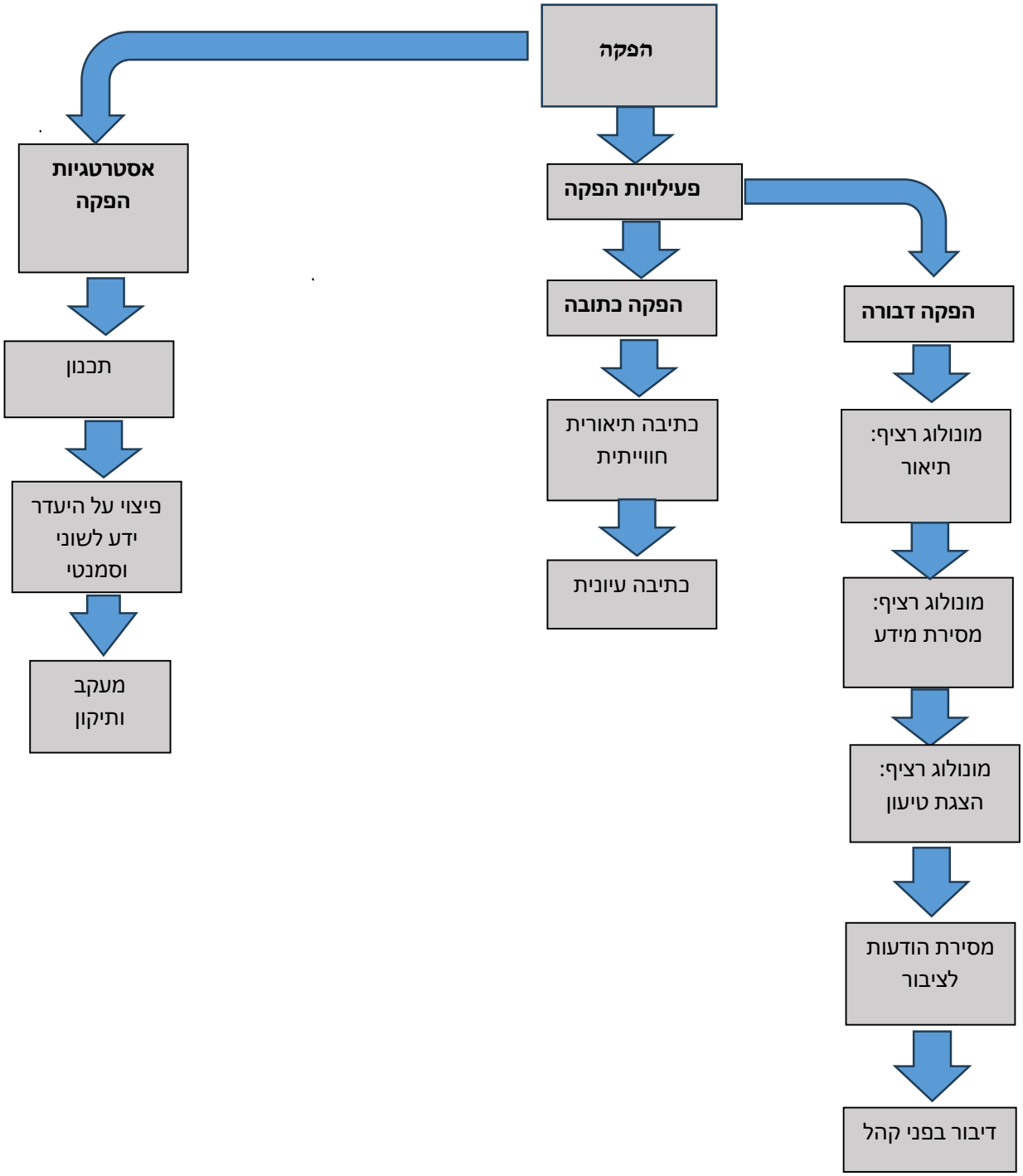

הפקה – פעילויות ואסטרטגיות והסולמות שלהן

פעילויות הפקה (production) מתארות כיצד הלומדים מדברים (הפקה דבורה) וכותבים (הפקה כתובה). בפעילויות של הפקה דבורה מתוארים חמישה סולמות, בפעילויות של הפקה כתובה מתוארים שני סולמות. באסטרטגיות הפקה מתוארים שלושה סולמות. הסולמות של פעילויות הפקה ואסטרטגיות הפקה מוצגים באיור 3 שלעיל ומפורטים להלן.

פעילויות הפקה

פעילויות הפקה מחולקות להפקה דבורה ולהפקה כתובה.

הפקה דבורה

הפקה דבורה מתייחסת להפקה של שיח דבור. הפקה דבורה היא מעין "תור ארוך" (להבדיל מאינטראקציה דבורה שבה ההפקה הדבורה מתנהלת בדיאלוג או שיחה בין דוברים). הפקה דבורה כוללת את הסולמות שלהלן: מונולוג רציף – תיאור; מונולוג רציף– מסירת מידע; מונולוג רציף – הצגת טיעון; מסירת הודעות לציבור; דיבור בפני קהל. להלן תיאור מפורט של הסולמות הללו והתבחינים שלהם.

מונולוג רציף – תיאור: סולם זה מתייחס לטקסטים נרטיביים ולטקסטים תיאוריים.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- נושאי השיח: החל מתיאור אישי דרך תיאור תוכניות, הרגלים ופעילויות ועד תיאורים במגוון נושאים;
- מורכבות השיח: החל ממילים פשוטות, ביטויים ומשפטים פשוטים, פסקאות קצרות ועד טקסט שלם.

מונולוג רציף – מסירת מידע: סולם זה מתייחס למסירת מידע והסברו למאזין ב"תור ארוך".
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- סוג המידע: החל ממידע עובדתי בנושאים מוכרים עד מידע מופשט אקדמי;
- דרגת הדיוק: החל ממתן הסבר ברמת דיוק סבירה עד מסירת מידע מהיימן ומדויק.

מונולוג רציף – הצגת טיעון: סולם זה מתייחס ליכולת להציג טיעון.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- נושאי השיח: החל מנושאים מוכרים ועד נושאים העוסקים בסוגיות מורכבות;
- בניית הטיעון: החל מהצגת עמדה אישית וביסוסה ועד התייחסות לנקודות מבט של אחרים;
- ניסוח: החל משימוש בשפה יום-יומית ועד ניסוח מדויק ובשפה עיונית-אקדמית.

מסירת הודעות לציבור: סולם זה מתייחס למסירת מידע פורמלי כמו הודעה לגבי זמן הגעת רכבת.
הסולם כולל את התבחין שלהלן:

- צורך בתרגול: החל מתרגול של מסירת הודעות קצרות שנלמדו ועד מסירה ספונטנית של הודעות באופן שוטף ובהיר.

דיבור בפני קהל: סולם זה מתייחס לפרזנטציה בישיבה פורמלית, בהרצאה, באירוע ציבורי או בכיתה.

הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- מורכבות הדיבור: החל ממשפטים קצרים שהוכנו מראש ועד פרזנטציה מפותחת בנושאים מגוונים ומורכבים;
- היכולת להשיב על שאלות: החל ממתן תשובה לשאלות פשוטות ועד להתמודדות עם סדרה של שאלות באופן שוטף וספונטני.

הפקה כתובה

הפקה כתובה מתייחסת להפקה של טקסט כתוב. הפקה כתובה כוללת את הסולמות שלהלן: כתיבה תיאורית-חווייתית וכתיבה עיונית. להלן תיאור מפורט של הסולמות הללו והתבחינים שלהם.

כתיבה תיאורית-חווייתית: סולם זה מתייחס ל הבעה אישית בכתב במגוון סוגי טקסטים.

סולם זה כולל את התבחינים שלהלן:

- נושאים מתוארים: ממידע פשוט יום־יומי, דרך מגוון נושאים הקשורים לתחומי עניין ועד בסיפורים ותיאורים של חוויות;
- סוגי טקסטים: החל מיומנים וביוגרפיות דמיוניות קצרות ושירים פשוטים ועד לתיאורים מובנים היטב ומפותחים וטקסטים דמיוניים;
- מורכבות השיח: ממילים פשוטות ומבעים ועד טקסט לכיד ומקושר באופן ברור;
- שימוש בשפה: מאוצר מילים בסיסי ומשפטים פשוטים עד לסגנון אישי המתאים לסוגה הנבחרת ולקורא.

כתיבה עיונית: סולם זה מתייחס לסוגים רשמיים של כתיבה.

סולם זה כולל את התבחינים שלהלן:

- תוכן: מנושאים מוכרים ומידע עובדתי שגרתי ועד לנושאים אקדמיים ופרופסיונליים מורכבים תוך הבחנה בין נקודת המבט של הכותב לבין אלה של המקורות;
- סוגי טקסטים: מטקסטים שיווקיים קצרים ופוסטרים ועד לטקסטים מורכבים המציגים טיעון או מפגינים הבנה/הערכה ביקורתית של הצעות או יצירות ספרותיות;
- מורכבות של שיח: מקישור בין משפטים באמצעות מילות קישור פשוטות ועד יצירת טקסט לכיד ומקושר.

אסטרטגיות הפקה

אסטרטגיות הפקה מופעלות כדי לשפר את ההפקה הבלתי פורמלית ואת ההפקה הפורמלית. באסטרטגיות הפקה יש שלושה סולמות – תכנון, פיצוי על היעדר ידע לשוני וסמנטי ומעקב ותיקון. הסולמות והתבחינים שלהם מפורטים להלן.

תכנון: סולם זה מתייחס להכנה של הלומדים לפני ההפקה. ההכנה כוללת חשיבה מודעת על אודות התוכן והניסוח.

הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- חשיבה על דרך הבעת המסר;
- חשיבה על המטרה, הסוגה ונסיבות השיח.

פיצוי על היעדר ידע לשוני וסמנטי: סולם זה מתייחס לניהול ולקידום התקשורת במצב של היעדר ביטוי מתאים.

הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- מחוות גוף;
- הגדרה של המילה החסרה;
- ניסוח מחדש.

מעקב ותיקון: סולם זה מתייחס להבנה מיידית של הדובר שקרתה שגיאה או ליכולת של הדובר לנטר את השגיאות החוזרות ונשנות שלו ולתקנן.

הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- מידת המודעות לקיומה של שגיאה;
- תיקון עצמי של שגיאות.

אינטראקציה (INTERACTION) – פעילויות ואסטרטגיות והסולמות שלהן

איור 4: אינטראקציה – פעילויות ואסטרטגיות והסולמות שלהן

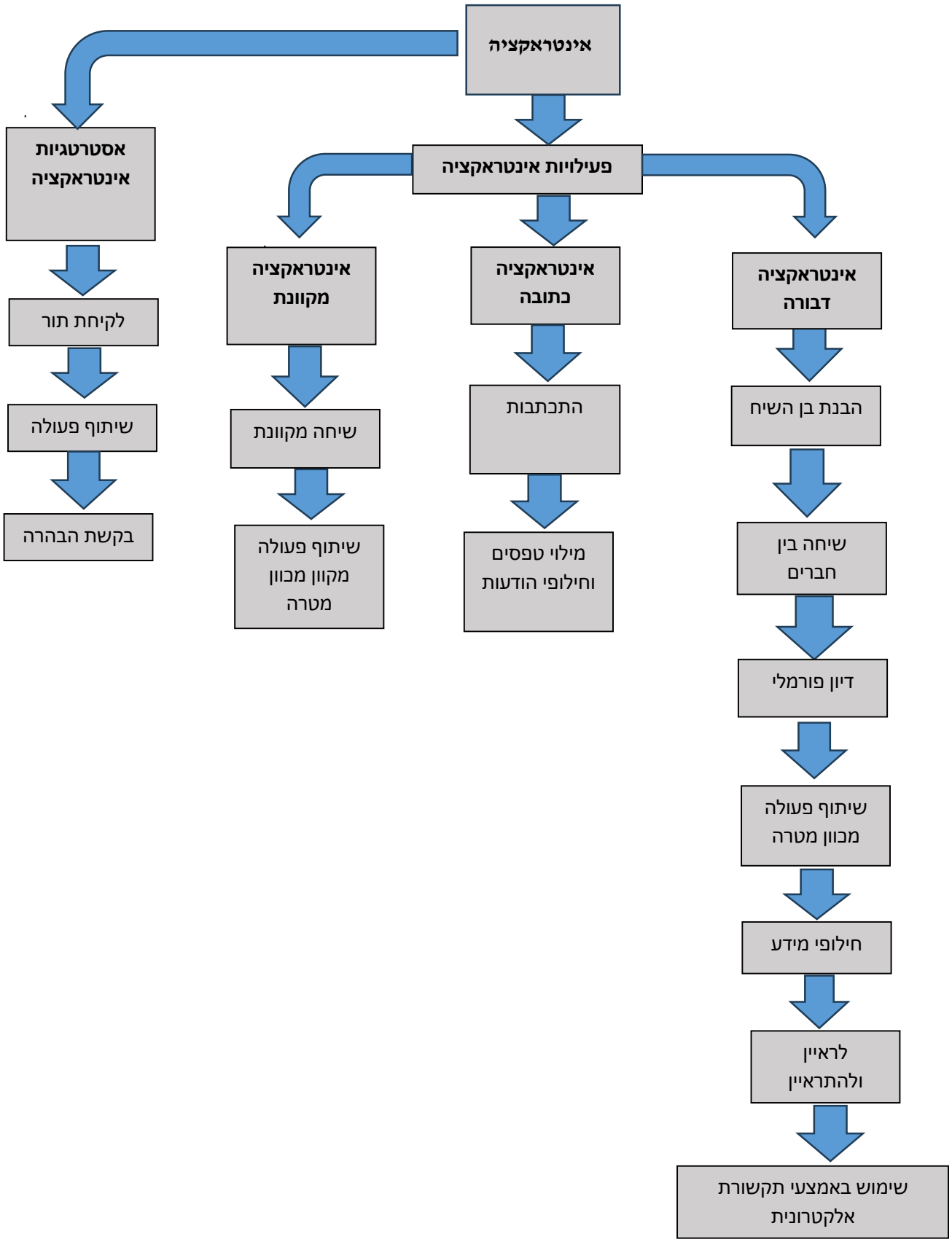

אינטראקציה – פעילויות ואסטרטגיות והסולמות שלהן

פעילויות אינטראקציה (interaction) מתארות מה עושים הלומדים כאשר הם נמצאים באינטראקציה עם אחרים ויחד יוצרים שיח (דבור או כתוב). להלן אופני האינטראקציה: אינטראקציה דבורה, אינטראקציה כתובה ואינטראקציה מקוונת. בפעילויות של אינטראקציה דבורה מתוארים שבעה סולמות, בפעילויות של אינטראקציה כתובה מתוארים שני סולמות, ובפעילויות של אינטראקציה מקוונת מתוארים שני סולמות. באסטרטגיות אינטראקציה מתוארים שלושה סולמות. הסולמות של פעילויות אינטראקציה ואסטרטגיות אינטראקציה מוצגים באיור 4 לעיל ומפורטים להלן.

פעילויות אינטראקציה

פעילויות אינטראקציה מחולקות לאינטראקציה דבורה, אינטראקציה כתובה ואינטראקציה מקוונת.

אינטראקציה דבורה

אינטראקציה דבורה מתייחסת למעורבות של הלומדים עם בני שיח באופן פעיל. אינטראקציה דבורה כוללת את הסולמות שלהלן: הבנה של בן השיח; שיחה (חברתית או מוסדית); דיון פורמלי; שיתוף פעולה מכוון מטרה; קבלת מוצרים ושירותים; חילופי מידע; מראיין ומרואיין; תקשורת דיגיטלית. להלן תיאור מפורט של הסולמות הללו והתבחינים שלהם.

הבנת בן השיח: סולם זה מתייחס להבנת בן השיח שאיתו מתקיימת אינטראקציה ישירה בנושאים שונים.

הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- הנושאים: החל מנושאים פשוטים ומוכרים ועד נושאים מורכבים ופחות מוכרים;
- אופן הדיבור של בן השיח: החל מדיבור איטי ובהתחשבות של בן השיח בנמען ועד דיבור בקצב טבעי.

שיחה בין חברים (כולל היבטים חברתיים ודיונים לא פורמליים): סולם זה מתייחס לשיחה שיש לה בעיקר תפקיד חברתי: פיתוח מערכת יחסים בין-אישית.

הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- מסגרת: החל מחילופי דברים קצרים ועד ניהול שיחות מעמיקות ומורכבות;
- הנושאים: החל מנושאים אישיים ועד נושאים כלליים.
- שימושים: החל ממתן ברכות והזמנות ותגובה עליהן, הבעת רגשות ועד הבעת דעות וביקורת ותגובה עליהן.

דיון פורמלי: סולם זה מתייחס לדיונים עיוניים-אקדמיים.

הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- הנושאים: החל מנושאים מעשיים ואקטואליים ועד סוגיות מופשטות, מורכבות ושאינן מוכרות;
- מעקב אחר הדיון: החל מהצורך של הלומד בחזרות ובהבהרות כדי לעקוב אחר הדיון ועד מעקב שוטף ועצמאי;

- יכולת לתרום לדיון: החל מהצורך להתכונן מראש כדי לתרום לדיון ועד היכולת להבין את כלל המשתתפים ולהגיב לדבריהם באופן מידי.

שיתוף פעולה מכוון מטרה: סולם זה מתייחס לשיתוף פעולה בין משתתפי האינטראקציה כדי להשיג מטרה כלשהי.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- מעקב אחר התכנים: החל מהבנת הוראות פשוטות ועד הבנת הוראות מפורטות ומורכבות באופן מדויק;
- תרומה לביצוע המשימה: החל ממסירת דברים ועד ארגון המשימה וביצועה.

קבלת מוצרים ושירותים: סולם זה מתייחס לאינטראקציה שמטרתה לקבל מוצרים ושירותים.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- נסיבות האינטראקציה: החל מקניות יום-יומיות ועד לביצוע רכישות מורכבות; החל מבקשות יום-יומיות (כמו הזמנה במסעדה) ועד להצגת שאלות מורכבות בעניין צריכת שירותים מורכבים;
- שביעות רצון: החל מהגשת תלונה ועד ניהול משא ומתן למציאת פתרון לחילוקי דעות.

חילופי מידע: סולם זה מתייחס לחילופי מידע החל ממידע עובדתי פשוט ועד מידע מורכב ומופשט.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- סוג חילופי הדברים: משאלות פשוטות ועד חילופי מידע עם בעלי מקצוע ומומחים;
- תוכן המידע: החל מפרטים אישיים, מועדים, מחירים ועוד ועד מידע מפורט בנושאים מגוונים.

לראיין ולהתראיין: סולם זה מתייחס לתפקידי המראיין והמרואיין במצבים שונים.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- נטילת היוזמה: החל מהצעת נושא ועד להשתתפות מלאה בפיתוח הריאיון;
- ניהול הריאיון: החל מהצגת שאלות מוכנות מראש ועד שאילת שאלות כתגובה לתשובות המרואיין.

שימוש באמצעי תקשורת אלקטרונית: סולם זה מתייחס לשימוש בטלפונים וביישומונים אינטרנטיים לתקשורת דבורה.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- מטרת השימוש: החל משימוש למטרות שגרתיות בנושאים יום-יומיים ועד למטרות מגוונות (כגון אישיות ומקצועיות);
- אורך התקשורת: החל מחילופי דברים קצרים ועד לשיחה ארוכה וממושכת.

אינטראקציה כתובה

אינטראקציה כתובה מתייחסת לתקשורת אינטראקטיבית בכתב. אינטראקציה כתובה כוללת שני סולמות: התכתבות ומילוי טפסים וחילופי הודעות.

התכתבות: סולם זה מתייחס להתכתבות אישית והתכתבות פורמלית.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- סוג ההודעה: החל מהודעה אישית פשוטה וקצרה ועד התכתבות אישית ומקצועית מעמיקה ומורכבת;
- מבנה ולשון: החל משימוש במבעים נוסחאיים פשוטים ועד לשימוש בלשון אישית וחווייתית ולשימוש במבנים בזיקה לסוגה.

מילוי טפסים וחילופי הודעות: סולם זה כולל כתיבה אינטראקטיבית של טפסים ומסירת הודעות קצרות.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- סוג הטופס: החל מטפסים אישיים ועד לטפסים רשמיים ומורכבים;
- מסירת הודעות וקבלתן: מהודעות פשוטות וקצרות ועד להודעות מפורטות ומורכבות;
- ניסוח הודעות: מהודעות קצרות ופשוטות ועד להודעות מפותחות לחברים, למורים, לנותני שירות ועוד.

אינטראקציה מקוונת

אינטראקציה מקוונת מתרחשת באמצעות המרשתת, ולכן היא שונה מאינטראקציה פנים-אל-פנים. אינטראקציה מקוונת כוללת שני סולמות: שיחה מקוונת ושיתוף פעולה מקוון מכוון מטרה.

שיחה מקוונת ודיון מקוון (דבור או כתוב): סולם זה מתייחס לשיחה או לדיון מקוונים המערבים את אופנויות השפה.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- צורות האינטראקציה: סינכרונית, א-סינכרונית ומשולבת;
- הנושאים: החל מנושאים אישיים ויום-יומיים ועד נושאים אקטואליים ואקדמיים.

שיתוף פעולה מקוון מכוון מטרה: סולם זה מתייחס לשיתופי פעולה לביצוע משימות שונות באמצעות סוגים שונים של תקשורת מקוונת וכלים טכנולוגיים.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- מטרות שיתוף הפעולה: מטרות אישיות (כגון ביצוע רכישה) ומטרות קבוצתיות (כגון ביצוע פרויקט לימודי מורכב).
- שילוב של כלים טכנולוגיים.

אסטרטגיות אינטראקציה

אסטרטגיות אינטראקציה מתייחסות לאותן האסטרטגיות המופעלות כדי לקדם את השיח. אסטרטגיות אינטראקציה כוללות את הסולמות שלהלן: לקיחת תור; שיתוף פעולה; בקשת הבהרה. להלן תיאור מפורט של הסולמות הללו והתבחינים שלהם.

לקיחת תור: סולם זה מתייחס ליכולת ליטול יוזמה בשיחה או בדיון.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- נטילת יוזמה לפתיחה בשיחה או בדיון לקידומה ולסיומה;

- כניסה לשיחה או לדיון קיימים באמצעות שימוש בביטויים מקובלים לשם כך.

שיתוף פעולה: סולם זה מתייחס לשיתופי פעולה בין משתתפי השיחה או הדיון כדי לקדמם.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- וידוא הבנה של תוכן הדברים הנאמרים על ידי משתתפי השיחה או הדיון;
- סיכום הנאמר עד לנקודה מסוימת בשיחה או בדיון;
- הזמנת אחרים להשתתף בשיחה או בדיון.

בקשת הבהרה: סולם זה מתייחס לאפשרות לבקש הבהרה ולשאול שאלות בעניינים מסוימים בשיחה או בדיון.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- סימון על קיומה של בעיה בהבנה (ברמות הנמוכות);
- בקשה מן הדובר לחזור על דבריו;
- שאילת שאלות לבירור או לבקשת פרטים נוספים.

תיווך טקסט (TEXT MEDIATION) – פעילויות ואסטרטגיות והסולמות שלהן

איור 5: תיווך הטקסט – פעילויות ואסטרטגיות והסולמות שלהן

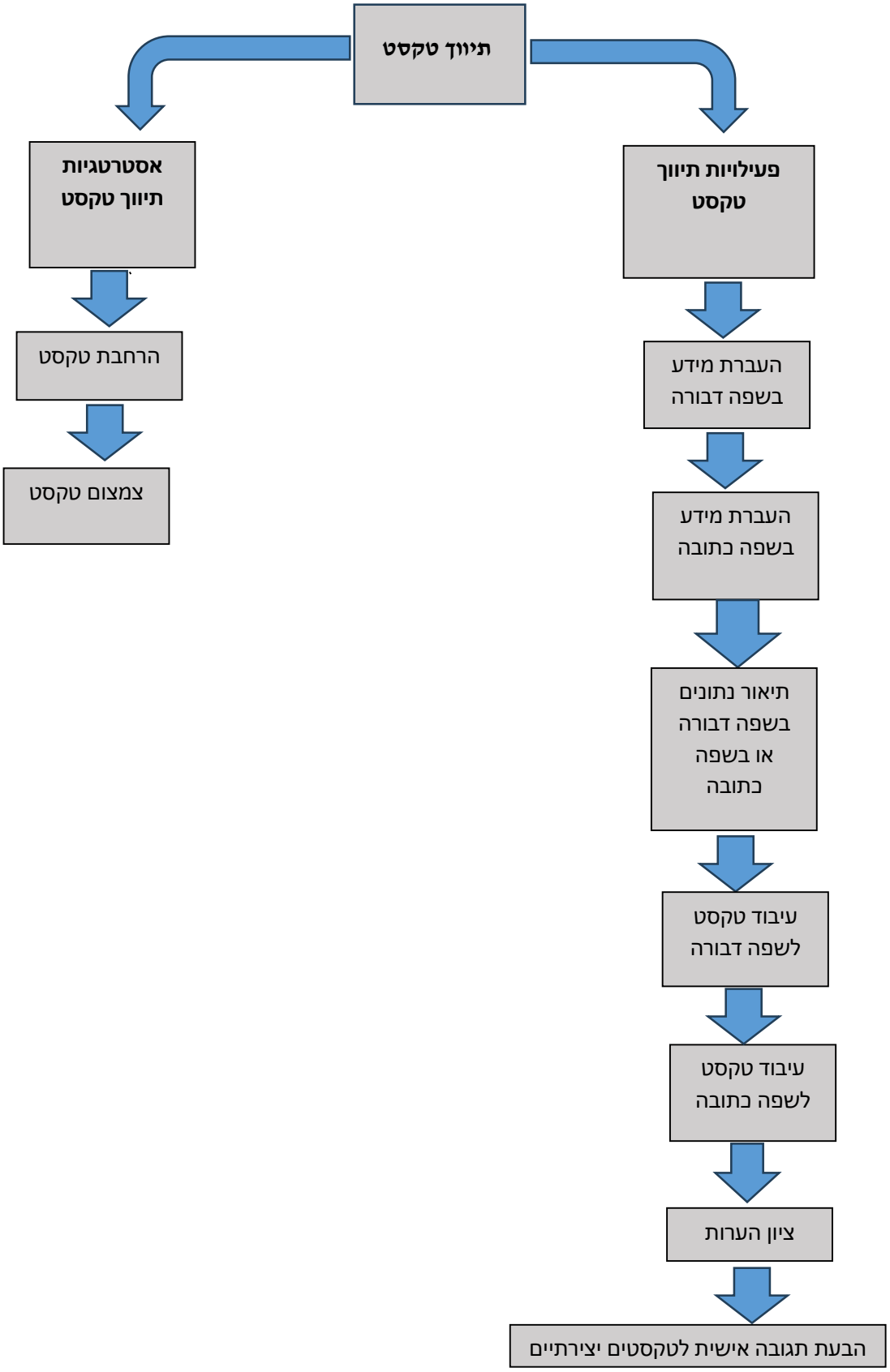

תיווך טקסט (TEXT MEDIATION) – פעילויות ואסטרטגיות והסולמות שלהן

פעילויות תיווך טקסט מתייחסות להעברה של תוכן טקסט מאדם אחד לאדם אחר או לאדם המעביר לעצמו את תוכן הטקסט (כגון ציון הערות בהרצאה). כמו כן פעילויות תיווך מתייחסות לתגובה אישית לטקסטים יצירתיים ולטקסטים ספרותיים העוסקים בהקשרים חברתיים-תרבותיים. בפעילויות של תיווך טקסט מתוארים שבעה סולמות. באסטרטגיות תיווך טקסט מתוארים שני סולמות. פעילויות תיווך טקסט ואסטרטגיות תיווך טקסט מוצגות באיור 5 שלעיל ומפורטות להלן.

פעילויות תיווך טקסט

פעילויות תיווך טקסט כוללות את הסולמות שלהלן: העברת מידע בשפה דבורה, העברת מידע בשפה כתובה, תיאור נתונים בשפה דבורה או בשפה כתובה, עיבוד טקסט לשפה דבורה, עיבוד טקסט לשפה כתובה, ציון הערות, הבעת תגובה אישית לטקסטים יצירתיים להלן תיאור מפורט של הסולמות הללו והתבחינים שלהם.

העברת מידע בשפה דבורה: סולם זה מתייחס לחילוץ מידע רלוונטי לנמען מטקסט מקור והעברתו לנמען. העברת המידע מתבצעת מטקסט בשפה כתובה או מטקסט בשפה דבורה לטקסט בשפה דבורה.

הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- העברת מידע כגון זמנים, מקומות ומחירים מתוך הודעות מושמעות לציבור או מתוך טקסטים כתובים;
- העברת הוראות או הנחיות;
- העברת מידע רלוונטי מסוים מתוך טקסטים מידעיים כגון מדריכים, מתוך התכתבויות או מתוך טקסטים ארוכים ומורכבים כגון מאמרים ודוחות.

העברת מידע בשפה כתובה: סולם זה מתייחס לחילוץ מידע רלוונטי לנמען מטקסט מקור והעברתו לנמען. העברת המידע מתבצעת מטקסט בשפה כתובה או מטקסט בשפה דבורה לטקסט בשפה כתובה.

הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- נושא: החל מנושאים מוכרים ועד נושאים מוכרים פחות ומורכבים;
- התאמה לצורכי הנמען.

תיאור נתונים בשפה דבורה או בשפה כתובה: סולם זה מתייחס להעברה של מידע המיוצג בהיצגים חזותיים לטקסט מילולי.

הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- הנושאים: החל מנושאים מוכרים ועד נושאים מורכבים כללים;
- היצגים גרפים: החל מהיצגים פשוטים ועד היצגים מורכבים;

עיבוד טקסט לשפה דבורה: סולם זה מתייחס לחילוץ מידע מטקסט מקור (בשפה דבורה או בשפה כתובה) ועיבודו לטקסט בשפה דבורה בזיקה לנסיבות השיח.

הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- סיכום עיקרי הדברים מטקסט מקור;

- מיזוג מידע ממקורות שונים.

עיבוד טקסט לשפה כתובה: סולם זה מתייחס לחילוץ מידע מטקסט מקור (בשפה דבורה או בשפה כתובה) ועיבודו לטקסט בשפה כתובה בזיקה לנסיבות השיח.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- סיכום עיקרי הדברים מטקסט מקור;
- מיזוג מידע ממקורות שונים.

ציון הערות: סולם זה מתייחס ליכולת לציין הערות המשקפות את עיקרי הדברים הנאמרים בהרצאה, בישיבה או במפגש.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- הנושאים: מנושאים מוכרים ועד נושאים מורכבים ושאינם מוכרים;
- סוג הערות: ציון הערות בודדות (טקסט בלתי רציף) ועד כתיבה של טקסט רציף.

הבעת תגובה אישית לטקסטים יצירתיים: סולם זה מתייחס להשפעה של טקסט יצירתי על הפרט.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- הבעת רגשות: החל מהבעת רגשות בשפה פשוטה ועד הבעת רגשות בהרחבה;
- מתן הסבר: החל מהתייחסות ליצירה אם היא מצאה חן ומדוע ועד להסבר מפורט מה מצא חן ומה עניין במיוחד;
- פרשנות אישית של היצירה בשלמותה או חלקים ממנה (ברמות הגבוהות).

אסטרטגיות תיווך טקסט

אסטרטגיות תיווך טקסט מופעלות כדי לשפר את התוצרים של התיווך. באסטרטגיות תיווך טקסט יש שני סולמות – הרחבת טקסט וצמצום טקסט. הסולמות והתבחינים שלהם מפורטים להלן.

הרחבת טקסט: סולם זה מתייחס להרחבה של טקסט המקור על ידי הוספת מידע, דוגמאות, פרטים, מידע רקע, הסברים ועוד.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- ניסוח מחדש בדרכים שונות לרבות שימוש בחזרתיות;
- מתן דוגמאות.

צמצום טקסט: סולם זה מתייחס לצמצום טקסט כדי למקד את המסר המרכזי.
הסולם כולל את התבחינים שלהלן:

- הדגשה או הבלטה של הרעיונות העיקריים;
- השמטה של מידע שאינו רלוונטי לקהל היעד.

כשירויות לשון תקשורתיות – המרכיבים

איור 6 – כשירויות לשון תקשורתיות – המרכיבים

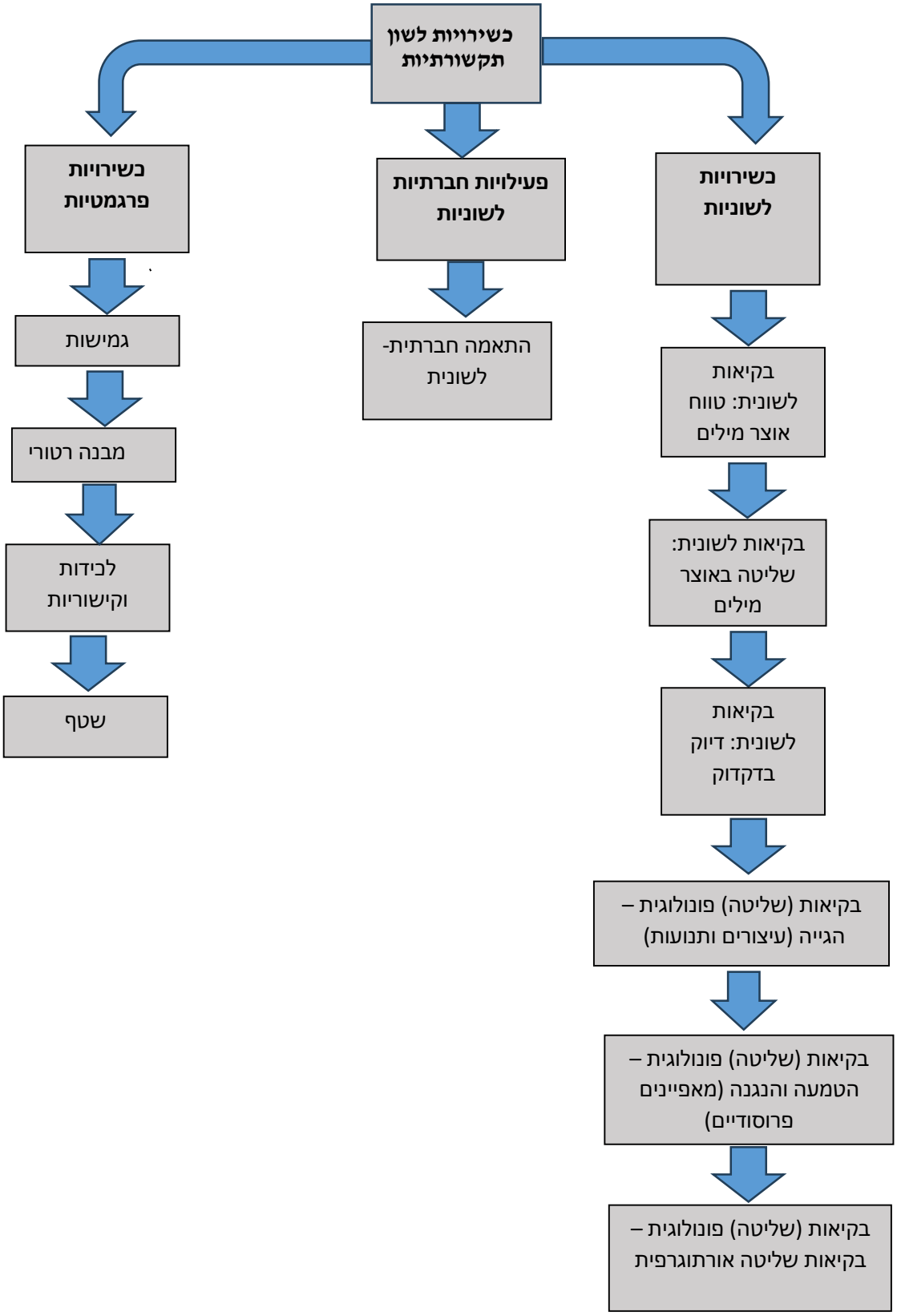

כשירויות לשון תקשורתיות – המרכיבים

כשירויות לשון תקשורתיות הן כשירויות מסוימות העומדות בבסיס לימוד שפה. כדי שמשתמשי השפה יוכלו לבצע את הפעילויות המתוארות במסמך זה (קליטה, הפקה, אינטראקציה ותיווך) עליהם להשתמש במגוון של כשירויות. ניתן להתייחס לכשירויות לשון תקשורתיות כמעין "ארגז כלים" שממנו שואבים הלומדים את המשאבים הנחוצים לביצוע הפעילויות. כשירויות לשון תקשורתיות מורכבות משלושה מרכיבים: כשירויות לשוניות, כשירויות חברתיות-לשוניות וכשירויות פרגמטיות.

כשירויות לשוניות

כשירויות לשוניות מתייחסות לשימוש בשפה והן כוללות את ההיבטים שלהלן: בקיאות לשונית – טווח אוצר מילים, בקיאות לשונית – שליטה באוצר מילים, בקיאות לשונית – דיוק בדקדוק, בקיאות (שליטה) פונולוגית – הגייה (עיצורים ותנועות), בקיאות (שליטה) פונולוגית – הטעמה והנגנה (מאפיינים פרוסודיים) ובקיאות (שליטה) פונולוגית – שליטה אורתוגרפית.

כשירויות חברתיות-לשוניות

כשירויות חברתיות-לשוניות מתייחסות לידע ולמיומנויות הדרושים להתמודדות עם הממד החברתי-תרבותי של השימוש בשפה, כגון מוסכמות נימוס והבדלי משלב.

כשירויות פרגמטיות

כשירויות פרגמטיות עוסקות בידע של הלומדים בנוגע לעקרונות שלפיהם המסרים מאורגנים. כשירויות פרגמטיות כוללות גמישות, מבנה רטורי, לכידות וקישוריות ושטף.

התקדמות על פי חטיבות גיל

המסמך שלפנינו "תוכנית מסגרת להוראה, למידה והערכה של עברית כשפת יעד: מבוססת על תקן ה-**CEFR**" מתאר ומפרט את הביצועים הנדרשים בסוף כל אחת מארבע חטיבות גיל: סוף כיתה ג, סוף בית ספר יסודי, סוף חטיבת ביניים, סוף חטיבה עליונה. בסוף כל אחת מן החטיבות הללו רמת הלימוד המתוארת תואמת את הרמות בסולם הגלובלי של ה- CEFR על פי הפירוט בטבלה 1.

טבלה 1: התאמה של תוכנית הלימודים בעברית לדוברי ערבית והסולם הגלובלי של ה- CEFR

חטיבת גיל	סולם גלובלי של ה CEFR
סוף כיתה ג	A1
סוף בית ספר יסודי	A2
סוף חטיבת ביניים	B1
סוף חטיבה עליונה	B2

להלן תיאורים כללים של מה שמסוגלים הלומדים לעשות בשפה בסוף כל חטיבת גיל[4] .

סוף כיתה ג

בסוף כיתה ג (1A) הלומדים מבינים ומשתמשים בביטויים יום־יומיים ומשפטים פשוטים העונים על צרכים ממשיים (קונקרטיים). מסוגלים להציג את עצמם ולהציג אחרים, ומסוגלים לשאול שאלות על פרטים אישיים, כגון היכן הם גרים, על אנשים שהם מכירים, על דברים שיש להם ולהשיב עליהן. הלומדים מסוגלים לקיים אינטראקציה באופן פשוט כאשר בן השיח מתאים את הדיבור (דיבור איטי וברור).

הערה: התוכנית הנוכחית אינה מפרטת את תיאורי הביצוע הרלוונטיים לראשית הקניית הקריאה והכתיבה. חשוב להדגיש כי בטרם מתחילים בהוראה פורמלית של הקריאה והכתיבה, מומלץ להקדיש זמן ממושך לשפה הדבורה ולפיתוח אוצר מילים בסיסי.

הקניית הקריאה והכתיבה תחל באמצע כיתה ב ותימשך עד כשנה. יש להתחיל בהקניית אותיות דפוס ותנועות. הלומדים ידעו לזהות את כל אותיות האלף-בית בדפוס ואת כל הצלילים (אות+תנועה). במהלך לימוד האותיות והצלילים הלומדים ידעו לפענח (decode) מילים שלמות, וילמדו גם לזהות מילים שלמות באופן חזותי (sight words). בנוסף הלומדים יהיו מסוגלים להעתיק מילים. מומלץ כבר בתחילת הדרך, כאשר לומדים רכשו מספר אותיות, לזמן להם משפטים לקריאה. לאחר רכישת כל אותיות האלף-בית והצלילים יתחיל תהליך של הקניית האותיות בכתב יד.

[4] התיאורים מתבססים על הסולם הגלובלי של ה- CEFR, https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/table-1-cefr-3.3-common-reference-levels-global-scale .

סוף בית ספר יסודי

בסוף בית ספר יסודי (2A) הלומדים מסוגלים להבין משפטים וביטויים שכיחים שיש להם קשר לתחומים רלוונטיים קרובים (כגון משפחה, עריכת קניות, התמצאות במרחב).

הלומדים מסוגלים לתקשר במטלות פשוטות ושגרתיות המצריכות חילופי מידע בעניינים שגרתיים.

הלומדים מסוגלים לתאר את הרקע שלהם, הסביבה שלהם, ועניינים הקשורים לעולמם.

סוף חטיבת ביניים

בסוף חטיבת ביניים (1B) הלומדים מסוגלים להבין עיקרי הדברים בתחומים שפוגשים בבית ספר בשעת הפנאי, וכדומה. הלומדים מסוגלים להתמודד עם מרבית המצבים שבהם הם נתקלים כאשר הם נמצאים בסביבה דוברת את השפה.

הלומדים מסוגלים ליצור טקסטים מקושרים בנושאים מוכרים או בעלי עניין. הלומדים מסוגלים לתאר חוויות ואירועים, תקוות ושאיפות ולהסביר את דעותיהם ותוכניותיהם.

סוף חטיבה עליונה

בסוף חטיבה עליונה (2B) הלומדים מסוגלים להבין את עיקרי הדברים בטקסטים מורכבים בנושאים ממשיים ומופשטים. הלומדים מסוגלים לקיים אינטראקציה במידה רבה של שטף ובאופן ספונטני ולנהל אינטראקציה עם דוברים ילידים.

הלומדים מסוגלים להפיק טקסטים ברורים ומפורטים בנושאים מגוונים ולהסביר נקודות מבט בסוגיות שונות תוך הצגת יתרונות וחסרונות.

בהמשך המסמך מופיעות הדרישות בכל אחת מחטיבות הגיל לפי הפירוט:

א. תיאורי ביצוע עבור ארבע הפעילויות: קליטה, הפקה, אינטראקציה ותיווך;

ב. תיאור הביצוע עבור האסטרטגיות הרלוונטיות: קליטה, הפקה, ואינטראקציה;

ג. פירוט כשירויות לשון תקשורתיות.

סוף כיתה ג

קליטה (RECEPTION)

הבנת הנשמע

הבנת הנשמע: מבט על
מסוגלים לזהות שמות (כגון שמות פרטיים, צבעים, מספרים וימות השבוע) ופעלים בזמן עבר והווה (כגון למד-לומד, אכל-אוכל) הקשורים בנושאים מחיי היום־יום ונאמרים בקצב איטי יותר מקצב טבעי ובאופן ברור. מסוגלים להבין שאלות ומשפטים קצרים הנאמרים בקצב איטי יותר מקצב טבעי ובאופן ברור ומלווים בתנועות ידיים ובהבעות פנים. ניתן לחזור על השאלות והמשפטים במידת הצורך. מסוגלים להבין מידע עובדתי (כגון מקומות וזמנים) בנושאים מוכרים מחיי היום־יום כאשר הם נאמרים בקצב איטי יותר מקצב טבעי ובאופן ברור. מסוגלים לעקוב אחר דברי הדובר ולהבינם כאשר הם נאמרים בקצב איטי יותר מקצב טבעי באופן ברור וכוללים הפסקות בדיבור שנועדו להקל על ההבנה.
הבנה של שיחה בין דוברים (מאזין שאינו משתתף בשיחה)
מסוגלים להבין מילים, ביטויים ומשפטים קצרים כאשר מאזינים לאנשים המשוחחים ביניהם בנסיבות שיח יום־יומיות בנושאים שונים (כגון משפחה, תחביבים, בית־ספר וקניות) והשיחה מתנהלת בקצב איטי יותר מקצב טבעי ובאופן ברור.
הבנה של דיבור המופנה לקהל (מאזין הנמצא בקהל)
אין תיאורי ביצוע.
הבנת הודעות והוראות והנחיות מושמעות
מסוגלים להבין הוראות והנחיות קצרות ופשוטות לפעולה (כגון "עצור", "סגור את הדלת") , כאשר הן מועברות פנים אל פנים ובקצב איטי יותר מקצב טבעי. במידת הצורך יהיו מלוות בתמונות או במחוות (כגון תנועות ידיים) ובאפשרות לחזרות. מסוגלים להבין הודעות קצרות המועברות באופן איטי יותר מקצב טבעי ובאופן ברור.
הבנה של שידורים חיים והקלטות שמע
מסוגלים לחלץ מידע ממשי (כגון מקומות, זמנים ותוצאות משחק כדורגל) מהקלטות קצרות המועברות בקצב איטי יותר מקצב טבעי ובאופן ברור בנושאים יום־יומיים ומוכרים.

הבנה של ערוץ שמע-חזותי (אודיו-ויזואלי)

צפייה בסרטים ובסרטונים
מסוגלים לזהות מילים מוכרות, ביטויים ואת הנושא המשודר בסיוע מידע חזותי וידע קודם.

הבנת הנקרא

הבנת הנקרא: מבט על
מסוגלים לקרוא מילים באותיות דפוס מנוקדות שהן מוכרות ומלוות בתמונות. מסוגלים לקרוא ולהבין דו־שיח כתוב בנושאים מוכרים המורכב מאוצר מילים המותאם לרמתם של הלומדים. מסוגלים להבין טקסט קצר (כ- 10 שורות) הקשור לעולמם ולסביבתם של הלומדים והוא מורכב מאוצר מילים המותאם לרמתם.
קריאת התכתבות בנושאים רשמיים ובנושאים אישיים
מסוגלים לקרוא הזמנה לאירוע (כגון יום הולדת) שאליו הם מוזמנים ולהבין את המידע לגבי היום, השעה והמקום. מסוגלים לזהות זמנים ומקומות בהודעה כתובה מאת חברים (כגון "ניפגש בשעה 16:00"). .
קריאה לשם התמצאות – חיפוש בטקסט למטרה מוגדרת
אין תיאורי ביצוע.
קריאה מעמיקה של טקסט מידע וטקסט טיעון למטרה מוגדרת
מסוגלים להבין טקסט פשוט בנושאים הקרובים לעולמם (כגון תיאורים של בעלי חיים, סביבה, תחביבים ותחרויות ספורט) המנוסח בשפה בסיסית והמלווה באיורים ובתמונות.
קריאת הוראות והנחיות
מסוגלים להבין הוראות והנחיות כתובות וקצרות שבהן משתמשים בהקשרים יום־יומיים מוכרים (כגון "אסור לרוץ", "אסור לשתות ולאכול") במיוחד כאשר יש איורים.
קריאה (מעמיקה) של טקסט סיפורי (נרטיבי)
מסוגלים להבין סיפור קצר המנוסח בשפה בסיסית והמלווה באיורים ובתמונות.

אסטרטגיות קליטה

זיהוי רמזים והיסק (בשפה דבורה ובשפה כתובה)
מסוגלים לנחש משמעות של מילה שאינה מוכרת בעברית והיא קרובה בצליל למקבילתה בשפה הערבית. מסוגלים להסיק משמעות של מילה שאינה מוכרת מתוך ההקשר של טקסט פשוט העוסק בנושא יום־יומי.

הפקה -PRODUCTION

הפקה דבורה

הפקה דבורה : מבט על
מסוגלים למסור מידע עובדתי על עצמם באמצעות שימוש באוצר מילים ובדקדוק המתאימים לרמתם. מסוגלים לתאר חוויה באמצעות שמות תואר בסיסיים.
מונולוג רציף – תיאור
מסוגלים לתאר את עצמם (כגון שם, גיל ומקום מגורים) באמצעות שימוש במילים פשוטות ומבעים נוסחאיים. יש אפשרות להתכונן מראש. מסוגלים להביע רגשות באמצעות שמות תואר פשוטים (כגון שמח, עייף) בליווי שפת גוף. מסוגלים לתאר חוויות מחיי היום־יום במשפטים פשוטים. יש אפשרות להתכונן מראש.
מונולוג רציף – מסירת מידע
מסוגלים לקרוא לחפץ בשמו (לשיים) ולתאר את גודלו, צורתו וצבעו באמצעות שימוש במילים פשוטות ומבעים נוסחאיים (כגון "השולחן הוא גבוה", "הכדור הוא עגול", "המחברת היא אדומה"). מסוגלים לענות על שאלות פשוטות על אודות משפחה וחברים באמצעות מילים בודדות, צירופי מילים ומשפטים קצרים. מסוגלים לתאר מראה חיצוני של אדם, דמות, בעל חיים, צמחים, חפצים וכדומה. מסוגלים לדווח על מזג האוויר. מסוגלים להסיק מסקנות פשוטות על אודות אנשים בתמונות (כגון "הוא שמח") באמצעות מילים בודדות, צירופי מילים ומשפטים קצרים. מסוגלים למסור שם של מקצוע של אדם ולתארו באמצעות משפטים פשוטים. מסוגלים לתאר חפץ או תמונה באמצעות שימוש במילים בודדות, בצירופי מילים ובמשפטים כאשר הם מראים את הפריט לאחרים.
מונולוג רציף – הצגת טיעון
אין תיאורי ביצוע.
מסירת הודעות לציבור
אין תיאורי ביצוע.
דיבור בפני קהל
מסוגלים להציג בפני קהל (כגון בכיתה, בטקס בית ספרי) כמה משפטים שהוכנו מראש.

הפקה כתובה

הפקה כתובה: מבט על
מסוגלים למסור מידע אישי בסיסי (כגון שם וכתובת). מסוגלים למסור מידע אישי המבוסס על העדפות אישיות (כגון "אני אוהב חתולים", "אני אוהבת גבינה צהובה") באמצעות שימוש במילים בסיסיות ובצירופים.
כתיבה תיאורית-חוויתית
מסוגלים להפיק מילים פשוטות וצירופים כדי לתאר עצמים וחפצים מוכרים בסביבה הקרובה (כגון צבעה וגודלה של מכונית). מסוגלים להפיק צירופים ומשפטים קצרים על אודות עצמם ועל אודות אנשים שהם מכירים (כגון שם, גיל מקום מגורים ותיאור סביבתם הקרובה).
כתיבה עיונית
אין תיאורי ביצוע.

אסטרטגיות הפקה

תכנון
אין תיאורי ביצוע.
פיצוי על היעדר ידע לשוני וסמנטי
מסוגלים להשתמש במחוות (שפת גוף) כדי לגשר על חסך במילים פשוטות המביעות צורך אישי.
מעקב ותיקון
אין תיאורי ביצוע.

אינטראקציה (INTERACTION)

אינטראקציה דבורה

אינטראקציה דבורה: מבט על
מסוגלים להשתתף באינטראקציות קצרות ומצומצמות (מבחינת לקיחת תור והיקף) כאשר התקשורת מערבת חזרות בקצב איטי ובמידת הצורך יש אפשרות לתקן ולנסח מחדש את דבריהם. מסוגלים לשאול שאלות, לענות על שאלות, ליזום שיחה ולהגיב להיגדים פשוטים של אחרים במהלך שיחה בנושאים מוכרים.
הבנת בן השיח
מסוגלים להבין משפטים פשוטים של בן השיח שמטרתם לאפשר תקשורת יום־יומית. מסוגלים להבין שאלות, הוראות והנחיות קצרות המופנות אליהם באופן ברור, ולמלא אותן.
שיחה בין חברים (כולל היבטים חברתיים ודיונים לא פורמליים)
מסוגלים להציג אנשים ולהשתמש בביטויים ובברכות המתאימים בעת מפגש ובעת פרידה. מסוגלים לשאול לשלומם של אנשים. מסוגלים להשתתף בשיחה פשוטה וקצרה בנושאים מוכרים (כגון בית, משפחה ובית ספר). מסוגלים להביע את העדפותיהם בנושאים מוכרים (כגון ספורט ומזון) כאשר השיחה מתנהלת באופן ישיר ובקצב איטי.
דיון פורמלי
אין תיאורי ביצוע.
שיתוף פעולה מכוון מטרה
מסוגלים להבין שאלות קצרות וברורות ולעקוב אחר הוראות קצרות וברורות. מסוגלים לפעול לפי הוראות והנחיות קצרות וממוקדות המתייחסות לזמן, למקום ולכמות. מסוגלים לבקש מאנשים דברים ולתת לאנשים דברים (כגון להכין הזמנות למסיבה, למסור קוביית משחק).
קבלת מוצרים ושירותים
מסוגלים לבקש מאנשים דברים ולתת לאנשים דברים. מסוגלים לברר זמנים, מחירים, מספרים וכמויות של דברים.
חילופי מידע
מסוגלים לשאול שאלות פשוטות לקבלת מידע (כגון "מה זה?", " איך קוראים לך?" " איזה יום היום?") ולהבין תשובות הכוללות מילה או שתיים. מסוגלים לציין יום ושעה ולהשתמש בצייני זמן (כגון בשבוע הבא, בחודש שעבר). מסוגלים לציין באופן מוגבל מספרים, כמויות ועלויות, לשאול על צבעם של חפצים ולתאר את צבעם של חפצים.
לראיין ולהתראיין
מסוגלים להשיב על שאלות ישירות ופשוטות אודות פרטים אישיים כאשר הן נשאלות בקצב איטי ובשפה ברורה ופשוטה.
שימוש באמצעי תקשורת אלקטרונית
אין תיאורי ביצוע.

אינטראקציה כתובה

אינטראקציה כתובה – מבט על
מסוגלים להעביר מידע בסיסי (כגון שם וכתובת) באמצעות צירופים ומשפטים קצרים בטופס או בהודעה קצרה.
התכתבות
מסוגלים להעביר מידע אישי באמצעות צירופים ומשפטים קצרים. מסוגלים לחבר הודעה קצרה כדי להעביר מידע או לשאול שאלה.
מילוי טפסים וחילופי הודעות
מסוגלים למלא פרטים אישיים בטופס פשוט (כגון שם, כתובת, גיל ותאריך לידה).

אינטראקציה מקוונת

שיחה מקוונת ודיון מקוון (דבור וכתוב)
מסוגלים להשתמש בביטויים נוסחאיים המתאימים להבעת תודה ולהתנצלות באופן מקוון.
שיתוף פעולה מקוון מכוון מטרה
אין תיאורי ביצוע.

אסטרטגיות אינטראקציה

לקיחת תור
אין תיאורי ביצוע.
שיתוף פעולה
אין תיאורי ביצוע.
בקשת הבהרה
מסוגלים לסמן שלא הבינו את הנאמר באמצעות מילים פשוטות, הנגנה ומחוות גוף.

תיווך טקסט (TEXT MEDIATION)

תיווך טקסט - מבט על
מסוגלים להעביר מידע (כתוב ודבור) פשוט, קצר ומוכר המופיע בטקסטים פשוטים וקצרים כתובים ודבורים (כגון הודעות, שלטים ועלונים).
העברת מידע בשפה דבורה (מתוך טקסט בשפה דבורה וטקסט בשפה כתובה)
מסוגלים להעביר בשפה דבורה מידע בסיסי (כגון מספרים ומחירים) מטקסטים דבורים פשוטים וקצרים. מסוגלים להעביר בשפה דבורה מידע בסיסי (כגון מקומות וזמנים) מטקסטים כתובים פשוטים וקצרים ואפשר שהטקסטים יהיו מאוירים.
העברת מידע בשפה כתובה (מתוך טקסט בשפה דבורה וטקסט בשפה כתובה)
מסוגלים להעביר בשפה כתובה רשימה של מילים (כגון שמות, מספרים וצבעים) מתוך טקסט הכתוב בשפה פשוטה ואפשר שיהיו בו איורים. מסוגלים להעביר בשפה כתובה מידע פשוט מתוך טקסטים פשוטים וקצרים המועברים בשפה דבורה בקצב איטי ובאופן ברור.
תיאור נתונים בשפה דבורה ובשפה כתובה (כגון תרשימים, טבלאות וגרפים)
אין תיאורי ביצוע.
עיבוד טקסט (בשפה דבורה או בשפה כתובה) לשפה דבורה
מסוגלים להעביר בשפה דבורה מידע פשוט המופיע בשלטים ובפוסטרים.
עיבוד טקסט (בשפה דבורה או בשפה כתובה) לשפה כתובה
אין תיאורי ביצוע.
ציון הערות
אין תיאורי ביצוע.
הבעת תגובה אישית לטקסטים יצירתיים
מסוגלים להשתמש במילים פשוטות כדי להביע את רגשותיהם בעקבות טקסט יצירתי.

אסטרטגיות תיווך טקסט

הרחבת טקסט
אין תיאורי ביצוע.
צמצום טקסט
אין תיאורי ביצוע.

כשירויות לשון תקשורתיות

כשירויות לשוניות
בקיאות לשונית - טווח אוצר מילים
יש להם אוצר מילים בסיסי הקשור למצבים ממשיים.
בקיאות לשונית - שליטה באוצר מילים
אין תיאורי ביצוע.
בקיאות לשונית – דיוק בדקדוק
מפגינים שליטה חלקית בכמה מבנים לשוניים פשוטים.
בקיאות (שליטה) פונולוגית – הגייה (עיצורים ותנועות)
מסוגלים להפיק צלילים של מילים שנאמרו ולחזור עליהם. מסוגלים להגות מילים מתוך אוצר מילים שנלמד .
בקיאות (שליטה) פונולוגית – הטעמה והנגנה
מסוגלים לחקות את ההטעמה וההנגנה של מילים שנאמרו.
בקיאות (שליטה) פונולוגית – שליטה אורתוגרפית
מסוגלים להעתיק מילים וצירופים קצרים. מסוגלים לכתוב פרטים אישיים במידה רבה של דיוק (כגון שם עיר). מסוגלים להשתמש בסימני פיסוק בסיסיים (כגון נקודה וסימן שאלה).
כשירויות חברתיות-לשוניות
התאמה חברתית-לשונית (סוציולינגוויסטית)
מסוגלים להשתמש במילות ברכה בסיסיות המקובלות בזמן פגישה או בזמן פרידה (כגון שלום ולהתראות) ובמילות נימוס בסיסיות (כגון תודה, בבקשה וסליחה).
כשירויות פרגמטיות
גמישות
אין תיאורי ביצוע.
מבנה רטורי
אין תיאורי ביצוע .
לכידות וקישוריות
מסוגלים לקשר בין מילים באמצעות קַשרים בסיסיים (כגון גם, ו״ו החיבור).
שטף
מסוגלים להפיק מבעים קצרים, מוכרים ומנותקים מהקשר רחב. ייתכנו השהיות בדיבור.

סוף בית ספר יסודי

קליטה (RECEPTION)

הבנת הנשמע

הבנת הנשמע: מבט על
מסוגלים להבין את הנשמע בנושאים מוכרים וממשיים (כגון מידע אישי ומשפחתי, קניות, תחביבים ואקטואליה) כאשר הדוברים מתבטאים בקצב איטי ובאופן ברור.
הבנה של שיחה בין דוברים (מאזין שאינו משתתף בשיחה)
מסוגלים לעקוב אחר עיקרי הדברים בשיחה קצרה ופשוטה בין דוברים, המתנהלת בקצב איטי ובאופן ברור. מסוגלים לזהות הסכמה או אי־הסכמה בשיחה המתנהלת בקצב איטי ובאופן ברור. מסוגלים לזהות נושא של דיון קצר.
הבנה של דיבור המופנה לקהל (מאזין הנמצא בקהל)
מסוגלים להבין את עיקרי הדברים של מידע פשוט בנושא מוכר, למשל בסיור מודרך (כגון "כאן גר הנשיא"). מסוגלים לעקוב אחר הצגה (פרזנטציה) שיש בה מבנה ברור בנושא מוכר, המועברת בקצב איטי ובאופן ברור, והיא מלווה באמצעי המחשה (כגון מצגת).
הבנת הודעות והוראות והנחיות מושמעות
מסוגלים להבין הודעות ברורות (כגון שעת סגירת הבריכה הציבורית). מסוגלים להבין הוראות או הנחיות בסיסיות המתייחסות לביצוע משימות שגרתיות מחיי היום-יום וכן המתייחסות לביצוע משימות לימודיות. מסוגלים להבין הנחיות קצרות ופשוטות המתייחסות להגעה מנקודת מוצא לנקודת יעד.
הבנה של שידורים חיים והקלטות שמע
מסוגלים להבין את עיקרי הדברים בסיפור ולעקוב אחר העלילה, כאשר הסיפור מסופר בקצב איטי ובאופן ברור. מסוגלים לחלץ מידע הרלוונטי לצורכיהם מתוך שידור קצר (כגון תחזית מזג אוויר, הודעה על מופע, הודעה על אירוע ספורט) וקטע מוקלט קצר העוסק בנושא מחיי היום־יום כאשר הוא מועבר באופן ברור.

הבנה של ערוץ שמע-חזותי (אודיו-ויזואלי)

צפייה בסרטים ובסרטונים
מסוגלים לעקוב אחר פרסומת משודרת או קדימון לסרט, האמצעים החזותיים מסייעים להבנה. מסוגלים לזהות את עיקרי המידע בדיווח חדשותי המלווה באמצעים חזותיים.

הבנת הנקרא

הבנת הנקרא: מבט על
מסוגלים להבין טקסטים קצרים ופשוטים בנושאים מוכרים וממשיים (קונקרטיים).
קריאת התכתבות בנושאים רשמיים ובנושאים אישיים
מסוגלים להבין מכתבים רשמיים פשוטים וקצרים כתובים ומקוונים (כגון אישור השתתפות בחוג). מסוגלים להבין מכתבים אישיים פשוטים וקצרים (כתובים ומקוונים).
קריאה לשם התמצאות - חיפוש בטקסט למטרה מוגדרת
מסוגלים לאתר מידע מסוים מתוך טקסטים פשוטים יום־יומיים (כגון פרסומות, מתכונים, מדריכי טיולים ולוחות זמנים). מסוגלים להבין שלטים והודעות במרחב הציבורי (כגון בים, בבריכה, ברחובות ובתחנות הסעה).
קריאה מעמיקה של טקסט מידע וטקסט טיעון למטרה מוגדרת
מסוגלים להבין טקסט מידע המתאר אנשים, מקומות, חיי יום־יום, תרבות ועוד. מסוגלים להבין מידע המופיע בעלון מידע הכולל היצגים חזותיים למשל איור ומפה (כגון אתרי תיירות ושמורות טבע). מסוגלים להבין את המידע העיקרי מתוך דיווח חדשותי קצר ומתוך כתבה קצרה (כגון ענייני היום, ספורט ואנשים מפורסמים). מסוגלים להבין את עמדת הכותב ואת הנימוקים בטקסט טיעון קצר.
קריאת הוראות והנחיות
מסוגלים להבין הוראות פשוטות לביצוע, לעתים בליווי איורים (כגון הורדת ישומון-אפליקציה לטלפון הנייד, בישול או אפייה לפי מתכון, ביצוע ניסוי והנחיות למשחק קופסה). מסוגלים להבין הנחיות בטיחות (כגון בטיחות בדרכים והתנהגות בזמן רעידת אדמה).
קריאה (מעמיקה) של טקסט סיפורי (נרטיבי)
מסוגלים לקרוא ולהבין סיפורים קצרים פשוטים ועלילונים המערבים מצבים מוכרים וממשיים וכתובים בשפה יום־יומית. מסוגלים לקרוא ולהבין את עיקרי הדברים בכתבה קצרה ופשוטה בנושאים ממשיים ויום־יומיים (כגון ספורט, פעילות פנאי ובעלי חיים). מסוגלים להבין תוכן מפורש של שירים ופזמונים.

אסטרטגיות קליטה

זיהוי רמזים והיסק (בשפה דבורה ובשפה כתובה)
מסוגלים להיעזר במאפייני המבנה החיצוני של טקסט כדי לזהות את סוג הטקסט (כגון כתבה בעיתון, פרסומת, מאמר, צ׳אט ופורום). מסוגלים לנבא את תוכן הטקסט מתוך כותרות ראשיות או כותרות משנה.

הפקה (PRODUCTION)

הפקה דבורה

הפקה דבורה : מבט על
מסוגלים לתאר חוויה בנושא הקרוב לעולמם באמצעות שמות תואר מגוונים. מסוגלים למסור מידע עובדתי על אודות אנשים, מקומות ופעולות שגרתיות מחיי היום-יום באמצעות שימוש באוצר מילים ובדקדוק המתאים לרמתם. מסוגלים להביע הסכמה או אי הסכמה בנושא הקרוב לעולמם ולנמקה.
מונולוג רציף – תיאור
מסוגלים לתאר בהרחבה את עצמם, את בני משפחתם, את סביבת המגורים שלהם, את התחביבים שלהם ודברים שהם אוהבים או שאינם אוהבים באמצעות משפטים פשוטים. מסוגלים לתאר פעולות שגרתיות וחוויות אישיות מחיי היום-יום שלהם (כגון מסיבה, אירוע ספורט ויום-שיא) באמצעות משפטים פשוטים. מסוגלים לתאר תוכניות עתידיות למשל טיול בפארק עם המשפחה. מסוגלים לתאר חפצים ולהשוות ביניהם.
מונולוג רציף – מסירת מידע
מסוגלים לתת הוראות פשוטות לחברים בכיתה כדי לבצע משימה. מסוגלים לנסח בקשות פשוטות לשם ביצוע פעילויות יום-יומיות וכיתתיות. מסוגלים לתת הוראות והנחיות כיצד להגיע ממקום למקום, באמצעות משפטים קצרים, (כגון "פנה ימינה", "סע ישר") בתוספת מילים לציון סדר פעולות (כגון ראשון, לאחר מכן). מסוגלים לדווח על אירועים חדשותיים לאחר הכנה מוקדמת.
מונולוג רציף – הצגת טיעון
מסוגלים להביע הסכמה או אי הסכמה בנושא כלשהו ולנמקה בקצרה באמצעות תבניות לשון. יש אפשרות להתכונן מראש. מסוגלים להביע את דעותיהם בנושאים הקשורים לחיי יום־יום ולנמקן.
מסירת הודעות לציבור
מסוגלים להעביר הודעות קצרות וברורות לציבור לאחר שחזרו עליהן ותרגלו אותן.
דיבור בפני קהל
מסוגלים להציג פרזנטציה קצרה בנושא מוכר מחיי היום-יום, להסביר את תוכנה ולענות על שאלות פשוטות. במידת הצורך אפשר לבקש מן השואל לחזור על השאלה.

הפקה כתובה

הפקה כתובה: מבט על
מסוגלים לכתוב טקסט לכיד הכולל סדרה של משפטים המחוברים באמצעות מילות קישור המותאמות לרמתם של הלומדים.
כתיבה תיאורית-חווייתית
מסוגלים לחבר התחלה לסיפור, המשך של סיפור וסוף לסיפור, במידת הצורך ניתן להיעזר במילון. מסוגלים לכתוב טקסט המתאר אירועים, פעילויות וחוויות אישיות (כגון טיול ואירוע משפחתי) באמצעות שימוש באוצר מילים ובמשפטים הכוללים מילות קישור ומותאמים לרמתם של הלומדים. מסוגלים לתאר את סביבתם (כגון אנשים ומקומות) באמצעות שימוש באוצר מילים ובמשפטים הכוללים מילות קישור ומותאמים לרמתם של הלומדים.
כתיבה עיונית
מסוגלים להביע את דעתם בנושאים הקשורים לעולמם (כגון טכנולוגיה, ספורט ואופנה) באמצעות שימוש באוצר מילים ובמשפטים הכוללים מילות קישור ומותאמים לרמתם של הלומדים. מסוגלים לכתוב טקסט עיוני קצר העוסק בנושא הקשור לעולמם באמצעות שימוש באוצר מילים ובמשפטים הכוללים מילות קישור ומותאמים לרמתם של הלומדים.

אסטרטגיות הפקה

תכנון
מסוגלים לתרגל תבניות לשון וצירופים מתוך הרפרטואר הלשוני והסמנטי שיש להם ולהשתמש בהם בהתאם לנסיבות השיח.
פיצוי על היעדר ידע לשוני וסמנטי
מסוגלים להיעזר במחוות גוף כדי להבהיר את כוונותיהם כאשר המילים שהשתמשו בהן אינן מדויקות.
מעקב ותיקון
אין תיאורי ביצוע.

אינטראקציה (INTERACTION)

אינטראקציה דבורה

אינטראקציה דבורה: מבט על
מסוגלים להשתתף באינטראקציה שיש בה חילופי מידע פשוטים וישירים בנושאים מוכרים. מסוגלים להתמודד עם אינטראקציות חברתיות קצרות. ייתכן שמידת ההבנה שלהם את האינטראקציה היא חלקית ואינה מאפשרת את קידומה.
הבנת בן השיח
מסוגלים להבין את בן השיח באופן המאפשר חילופי דברים ביניהם בענייני היום־יום. במידת הצורך יוכלו לבקש מבן השיח לחזור על דבריו או לנסח אותם מחדש.
שיחה בין חברים (כולל היבטים חברתיים ודיונים לא פורמליים)
מסוגלים להזמין לאירועים ולהגיב להזמנה, להציע הצעות ולהשיב עליהן, לתת מחמאות ולהגיב עליהן, להתנצל ולקבל התנצלות. מסוגלים להביע רגשות (כגון הפתעה, שמחה, עצב, עניין או חוסר עניין) ולהגיב עליהם. מסוגלים לנהל שיחה בהקשרים יום־יומיים בנושאים המעניינים אותם גם כאשר השיחה אינה קולחת. מסוגלים להגיב לידיעות ולאירועים אישיים. מסוגלים להביע הסכמה או אי הסכמה בהתייחס לדעות של אחרים. מסוגלים להשוות בין חפצים ובין אנשים באמצעות שפה פשוטה.
דיון פורמלי
אין תיאורי ביצוע.
שיתוף פעולה מכוון מטרה
מסוגלים לבצע מטלות שגרתיות פשוטות בשיתוף פעולה עם בן השיח. במידת הצורך אפשר לבקש מבן השיח לחזור על דבריו או לנסח אותם מחדש. מסוגלים לשוחח עם בן השיח על המשך המטלה תוך כדי ביצועה (כגון לדון בשלבים לביצועה, להציע הצעות ולהגיב להצעות).
קבלת מוצרים ושירותים
מסוגלים לבצע קניות פשוטות תוך כדי ציון מבוקשם ושאילת שאלות (כגון "כמה המעיל עולה?") מסוגלים לקבל מידע פשוט על נסיעות (כגון זמני נסיעה של אוטובוס), לשאול שאלות ולקנות כרטיס נסיעה. מסוגלים להזמין ארוחה או להתלונן על הארוחה שקיבלו (כגון "המרק קר"). מסוגלים לתאר לרופא את הבעיה, לבקש בדיקה ולהבין את תשובת הרופא. במידת הצורך אפשר להשתמש בשפת גוף.
חילופי מידע
מסוגלים לשאול שאלות אישיות (כגון מקצוע ההורים, פעילויות בזמן הפנוי) ולענות עליהן. מסוגלים לשאול שאלות פשוטות לגבי מקרה, אירוע, בילוי או פעילות שהתרחשה בעבר (כגון מקום ההתרחשות ואופן ההתרחשות) ולענות עליהן. מסוגלים להעביר מידע עובדתי בנושאים יום־יומיים, לשאול שאלות בנוגע להרגלים ולשִגְרת יום־יום ולענות עליהן.

מסוגלים לשאול שאלות בנוגע לתוכניות וכוונות (כגון "מה תעשה בחופשה?") ולענות עליהן. מסוגלים להעביר הוראות הכוונה פשוטות ולבצע אותן (כגון הסבר כיצד להגיע למקום מסוים ומציאת מיקום במפה).
לראיין ולהתראיין
מסוגלים להשיב על שאלות פשוטות ולהגיב לאמירות בריאיון. מסוגלים לציין את מהות הבעיה למשל בפניה לרופא, ולהשיב על שאלות פשוטות (כגון "מה כואב לך?" "האם זה מכאיב?"). במידת הצורך יש אפשרות להיעזר בשפת גוף להבהרה.
שימוש באמצעי תקשורת אלקטרונית
מסוגלים להשתתף בשיחת טלפון קצרה או בשיחה מקוונת קצרה בזמן אמת עם אדם מוכר בנושא שתוכנו ידוע (כגון "מתי תגיע למפגש?", "איפה יתקיים המפגש?"). אפשר לבקש הבהרות וחזרות במידת הצורך. מסוגלים להבין הודעה טלפונית פשוטה או הודעה מקוונת פשוטה (כגון "החוג מבוטל היום"), לאשר את פרטי ההודעה ולהעביר אותם לאנשים הנוגעים בדבר.

אינטראקציה כתובה

אינטראקציה כתובה: מבט על
מסוגלים לכתוב הודעות ומכתבים הרלוונטיים לצרכים של המוען או של הנמען.
התכתבות
מסוגלים לכתוב מכתב קצר שבו הם מציגים את עצמם. מסוגלים לכתוב מכתבי תודה, מכתבי התנצלות ומכתבי הזמנה קצרים. מסוגלים לכתוב טקסט ברכה קצר (כגון כרטיס ברכה ליום הולדת ואיחולי חג שמח).
מילוי טפסים וחילופי הודעות
מסוגלים לכתוב הודעה בפתק (כגון "הלכתי לחבר", "אחזור בערב"). מסוגלים למלא בטופס פרטים אישיים ופרטים אחרים.

אינטראקציה מקוונת

שיחה מקוונת ודיון מקוון (דבור וכתוב)
מסוגלים להשתתף בתקשורת חברתית מקוונת למטרות שונות (כגון לשתף בחוויות ולאשר פרטי מפגש בין חברים). מסוגלים לכתוב הודעה מקוונת קצרה המוסרת מידע אישי (כגון תחביבים והעדפות אישיות). מסוגלים לכתוב ברכות ואיחולים בהודעה מקוונת ולהשתמש בסִמְלונים (אימוג׳י).
שיתוף פעולה מקוון מכוון מטרה
אין תיאורי ביצוע.

אסטרטגיות אינטראקציה

לקיחת תור
מסוגלים להשתמש בדרכים פשוטות כדי לפתוח שיחה פשוטה פנים-אל-פנים, לקדם אותה ולסיימה (כגון שאילת שאלות, שימוש בטון דיבור, מבט ישיר והפסקה מתוכננת בדיבור).
שיתוף פעולה
מסוגלים להראות שהם עוקבים אחר השיחה (כגון באמצעות הנהון או אמירת 'כן').
בקשת הבהרה
מסוגלים לבקש לחזור על הנאמר כאשר אינם מבינים. מסוגלים לבקש הבהרה לגבי מילות מפתח או ביטויים שאינם מבינים.

תיווך טקסט (TEXT MEDIATION)

תיווך טקסט – מבט על
מסוגלים להעביר את עיקרי הדברים (בשפה כתובה ובשפה דבורה) מתוך טקסטים קצרים (כתובים ודבורים) בנושאים יום־יומיים.
העברת מידע בשפה דבורה (מתוך טקסט בשפה דבורה וטקסט בשפה כתובה)
מסוגלים להעביר בשפה דבורה מידע שנאמר בהודעות מדוברות על נושאים מוכרים. מסוגלים להעביר בשפה דבורה את עיקרי הדברים מתוך טקסטים קצרים כתובים, ובמידת הצורך להיעזר באיורים המלווים את הטקסט.
העברת מידע בשפה כתובה (מתוך טקסט בשפה דבורה וטקסט בשפה כתובה)
מסוגלים להעביר במשפטים קצרים כתובים או בראשי פרקים כתובים מידע בנושאים יום־יומיים מתוך טקסטים דבורים המועברים באופן ברור, בקצב דיבור איטי ועם אפשרות לחזרות. מסוגלים להעביר במשפטים קצרים כתובים או בראשי פרקים כתובים מידע מתוך טקסטים כתובים ופשוטים.
תיאור נתונים בשפה דבורה או בשפה כתובה (כגון תרשימים, טבלאות וגרפים)
אין תיאורי ביצוע.
עיבוד טקסט (בשפה דבורה או בשפה כתובה) לשפה דבורה
מסוגלים להעביר בשפה דבורה את עיקרי הדברים המופיעים בטקסטים פשוטים וקצרים. ניתן להיעזר במחוות, בשפת גוף, בחפצים, בתמונות ועוד כדי לפצות על חוסר באוצר מילים.
עיבוד טקסט (בשפה דבורה או בשפה כתובה) לשפה כתובה
מסוגלים להעביר בשפה כתובה את עיקרי הדברים מתוך טקסטים כתובים וקצרים בנושאים מוכרים ויום־יומיים.
ציון הערות
מסוגלים לכתוב רשימה קצרה של עיקרי הדברים הנאמרים במהלך פרזנטציה העוסקת בנושא מוכר. מציג הפרזנטציה מאפשר לשאול שאלות הבהרה ונותן זמן לכתיבת הרשימה.
הבעת תגובה אישית לטקסטים יצירתיים
מסוגלים להביע את רגשותיהם בשפה פשוטה בתגובה לטקסט יצירתי. מסוגלים לציין אם יצירה מצאה חן בעיניהם או לא מצאה חן בעיניהם, ולהסביר מדוע (ניתן להתייחס לשימוש בהומור, לאוצר מילים, לחזרה על מבנים תחביריים, לחריזה, לדמויות ולעלילה). מסוגלים לבחור דמות שהם מזדהים עימה ולהסביר מדוע. מסוגלים להסביר מדוע יצירה מצא חן בעיניהם או לא מצא חן בעיניהם.

אסטרטגיות תיווך טקסט

הרחבת טקסט
אין תיאורי ביצוע.
צמצום טקסט
מסוגלים לזהות משפטי מפתח בטקסט קצר ויום-יומי ולסמן אותם (כגון באמצעות קו תחתון והדגשה).

כשירויות לשון תקשורתיות

כשירויות לשוניות
בקיאות לשונית – טווח אוצר מילים
יש להם אוצר מילים מספיק כדי לבצע צרכים תקשורתיים בסיסיים. יש להם אוצר מילים מספיק כדי להתמודד עם צרכים בסיסיים.
בקיאות לשונית – שליטה באוצר מילים
מסוגלים לשלוט באוצר מילים מצומצם, הקשור לצרכים יום-יומיים וממשיים.
בקיאות לשונית – דיוק בדקדוק
מסוגלים להשתמש כראוי בכמה מבנים לשוניים פשוטים (במישור התחבירי ובמישור המורפולוגי), ברור מה הם רוצים להביע אף על פי שייתכנו טעויות .
בקיאות (שליטה) פונולוגית – הגייה (עיצורים ותנועות)
מסוגלים להגות מילים באופן מובן בנושאים יום־יומיים ומוכרים. ייתכנו אי דיוקים בהגייה (כגון חילופי ב-פ, ג-ק).
בקיאות (שליטה) פונולוגית – הטעמה והנגנה
מסוגלים להשתמש בהטעמה ובהנגנה של מילים, צירופי מילים ומשפטים בהתאם להקשר ובאופן מובן.
בקיאות (שליטה) פונולוגית – שליטה אורתוגרפית
מסוגלים להעתיק משפטים קצרים. מסוגלים לכתוב מילים וצירופים מתוך אוצר המילים הדבור שלהם.
כשירויות חברתיות-לשוניות
התאמה חברתית־לשונית (סוציולינגוויסטית)
מסוגלים להזמין, להציע, לבקש סליחה ולהגיב להזמנות, להצעות, להתנצלויות וכדומה. מסוגלים להשתמש במילות נימוס מקובלות במהלך מפגשים חברתיים קצרים.
כשירויות פרגמטיות
גמישות
אין תיאורי ביצוע.
מבנה רטורי
מסוגלים להוסיף דוגמה או נימוק בטקסט פשוט וקצר. מסוגלים לספר סיפור או לתאר דבר מה בנקודות.
לכידות וקישוריות
מסוגלים לקשר בין מילים ובין משפטים באמצעות שימוש בקשרים (כגון אבל, לכן, כי, מפני ש). מסוגלים להשתמש במאזכרים.
שטף
מסוגלים להפיק מבעים שוטפים ככל האפשר כדי שיהיו מובנים למאזינים על אף הפסקות, היסוסים וניסוח מחדש.

סוף חטיבת ביניים

קליטה (RECEPTION)

הבנת הנשמע

הבנת הנשמע: מבט על
מסוגלים להבין את עיקרי הדברים ואת הפרטים הספציפיים בטקסט עיוני מפורש וגלוי העוסק בנושא כללי והוא מועבר באופן ברור.
הבנה של שיחה ושל דיון בין דוברים (מאזין שאינו משתתף בשיחה)
מסוגלים לעקוב אחרי עיקרי הדברים הנאמרים בשיחה ובדיון ממושכים כאשר הם מתנהלים בעברית יום־יומית ובאופן שוטף.
הבנה של דיבור המופנה לקהל (מאזין הנמצא בקהל)
מסוגלים להבין את עיקרי הדברים של דובר יחיד (מונולוג) המעביר תכנים מפורשים וגלויים באופן ברור. מסוגלים לעקוב אחר פרזנטציה המלווה בהיצגים חזותיים (כגון מצגת) ולהבין אותה.
הבנת הודעות והוראות או הנחיות מושמעות
מסוגלים להבין הודעות לציבור (כגון בתחנת רכבת, באוטובוס ובשדה תעופה) כאשר הן מועברות באופן שוטף וברור ורעשי הרקע הם מזעריים. מסוגלים להבין רצף הוראות הגעה מפורטות המתייחסות להגעה מנקודת מוצא לנקודת יעד. מסוגלים להבין מידע טכני פשוט (כגון הוראות הפעלה של מכשירים).
הבנה של שידורים חיים והקלטות שמע
מסוגלים להבין את עיקרי הדברים והפרטים החשובים בסיפורים ובטקסטים תיאוריים כאשר הם מועברים באופן ברור. מסוגלים להבין את עיקרי המידע של טקסטים עיוניים (כגון מבזקי חדשות, תחזית מזג אוויר, הֶסְכֵּת-פודקאסט בנושא מוכר) המועברים באופן ברור.

הבנה של ערוץ שמע-חזותי (אודיו-ויזואלי)

צפייה בסרטים ובסרטונים
מסוגלים לעקוב אחר סרטים שבהם ההמחשה החזותית מסייעת להבנה. מסוגלים להבין נקודות עיקריות במהדורות החדשות, בראיונות בשידור חי בערוצי תקשורת שונים. מסוגלים להבין תוכניות מגזין, בידור והעשרה (כגון אופנה) ושידורי ספורט המשודרים בערוצי תקשורת שונים.

הבנת הנקרא

הבנת הנקרא: מבט על
מסוגלים לקרוא טקסטים במגוון סוגות בנושאים מוכרים ושכיחים, להבין את עיקרי הדברים ולהשתמש במילון במידת הצורך.
קריאת התכתבות בנושאים רשמיים ובנושאים אישיים
מסוגלים לקרוא התכתבות קצרה בנושאים רשמיים מוכרים במגוון ערוצי תקשורת ולהבין את עיקרי הדברים. מסוגלים להבין תיאורים של אירועים, רגשות ומשאלות בהתכתבות אישית (בין מוען לנמען או לנמענים) במגוון ערוצי תקשורת (כגון מכתב, דואר אלקטרוני, פוסט המתפרסם במרשתת בבלוג, בפורום או ברשת חברתית) באופן מסַפק כדי שיוכלו להגיב.
קריאה לשם התמצאות – חיפוש בטקסט למטרה מוגדרת
מסוגלים להעריך אם טקסט (כגון כתבה ודוח) מתייחס לנושא נדרש. מסוגלים לאתר מידע רלוונטי לצורך ביצוע מטלה מתוך טקסטים יום-יומיים (כגון מכתבים, עלונים, תוויות על מוצרים, פרסומות ומסמכים רשמיים קצרים).
קריאה מעמיקה של טקסט מידע וטקסט טיעון למטרה מוגדרת
מסוגלים להבין טקסט מידע (כגון מאמר וכתבה חדשותית) בנושאים מוכרים. מסוגלים להבין טקסטים זעירים הכוללים מידע, הסבר ותיאור קצר (כגון טקסטים המלווים מֵיצגים במוזיאונים ובתערוכות). מסוגלים לזהות קשרים לוגיים מפורשים בטקסט (כגון השוואה, בעיה ופתרון וסיבה ותוצאה) ולהבין את תפקידם בטקסט. מסוגלים לזהות את טענת הכותב ואת מערך ההצדקות (כגון נימוק, הסבר, דוגמה, טענת נגד, הפרכה והשוואה) בטקסט טיעון. מסוגלים להבין טקסטים קצרים בנושאים מוכרים שבהם מובעות נקודות מבט שונות (כגון תגובות ביקורתיות בפורום מקוון ומכתבים למערכת בעיתון).

קריאת הוראות והנחיות
מסוגלים לעקוב אחר רצף הוראות לביצוע (כגון הוראות לבישול ולאפיה והפעלת מכשיר). מסוגלים להבין הוראות בטיחות קצרות (כגון הוראות הכתובות בחוברת לשימוש בציוד אלקטרוני).
קריאה (מעמיקה) של טקסט סיפורי (נרטיבי)
מסוגלים להבין תיאורים של מקומות, חוויות, אירועים, רגשות וזוויות ראייה המבוטאים באופן מפורש ובאופן משתמע בטקסטים שונים (כתובים או מקוונים) בשפה יום-יומית (כגון בלוג, עיתון, רומן, ספר היסטוריה, ביוגרפיה, ספרות מסע ושירים ופזמונים). מסוגלים לעקוב אחר התרחשות (רצף אירועים) בטקסטים מגוונים (כגון בסיפור ובעלילון).

אסטרטגיות קליטה

זיהוי רמזים והיסק (בשפה דבורה ובשפה כתובה)
מסוגלים להאזין או לקרוא חלק מסיפור ולנבא את המשכו. מסוגלים לעקוב אחר רצף לוגי בטקסט טיעון או רצף אירועים בסיפור באמצעות קשרים לוגיים (כגון בגלל ולכן) וצייני זמן (כגון לאחר מכן ולפני כן). מסוגלים להסיק משמעות של מילים שאינן מוכרות בטקסט באמצעות זיהוי סימנים מורפולוגיים (כגון שורש של מילה, תחיליות וסופיות של מילה).

הפקה (PRODUCTION)

הפקה דבורה

הפקה דבורה: מבט על
מסוגלים להפיק מונולוג רציף באופן שוטף במגוון סוגות (כגון טקסט תיאורי, טקסט מידע, טקסט טיעון שלם) בנושאים מוכרים באמצעות שימוש באוצר מילים ובדקדוק המתאים לרמתם של הלומדים.
מונולוג רציף – תיאור
מסוגלים לתאר עלילה של ספר או סרט ולהביע את התרשמותם. מסוגלים לתאר חלומות, תקוות ושאיפות לנמקם ולהסבירם. מסוגלים לתאר אירועים אמיתיים ודמיוניים. מסוגלים לתאר התנסויות, מצבים וחוויות ואת הרגשות שעלו בעקבותיהם, לנמק ולהסביר אותם (כגון לימוד שחייה והשתתפות בחוג).
מונולוג רציף – מסירת מידע
מסוגלים להסביר את הנקודות העיקריות של רעיון או בעיה ברמת דיוק סבירה. מסוגלים למסור הוראות או הנחיות מפורטות ומדויקות לביצוע משימה. מסוגלים לדווח על אירועים חדשותיים באופן מלא ומהימן.
מונולוג רציף – הצגת טיעון
מסוגלים להצדיק את נקודת המבט שלהם בנושא מוכר באמצעות מתן נימוקים אחדים. מסוגלים להציג שני צדדים של סוגיה עכשווית (כגון יתרונות – חסרונות, חיוב – שלילה, בעד – נגד). מסוגלים להביע דעה לגבי התנהגותו של אחר, האם היא מקובלת או אינה מקובלת לנמק ולהסביר אותה.
מסירת הודעות לציבור
מסוגלים להודיע הודעות קצרות לציבור לגבי התרחשויות בנושאים יום־יומיים (כגון כניסת רכבת לתחנה וביטול שיעור). למרות בעיות אפשריות בשטף הדיבור ובהנגנה ניתן להבין את ההודעה.
דיבור בפני קהל
מסוגלים להציג פרזנטציה הכוללת רעיונות מפותחים, והנמענים יכולים לעקוב אחרי דברי המוען ללא קושי או מאמץ. מסוגלים לאחר הצגת הפרזנטציה להשיב על שאלות באופן ברור וספונטני.

הפקה כתובה

הפקה כתובה : מבט על
מסוגלים לכתוב טקסטים לכידים ומקושרים במגוון נושאים מוכרים באמצעות שימוש באוצר מילים ובמשפטים הכוללים מילות קישור ומותאמים לרמתם של הלומדים.
כתיבה תיאורית-חווייתית
מסוגלים לכתוב טקסטים תיאוריים מפורשים ומפורטים במגוון נושאים מוכרים. מסוגלים לתאר חוויות ואת הרגשות והתגובות שהם מעוררים. מסוגלים לתאר אירועים אמיתיים או דמיוניים (כגון טיול) ולפרט אודותיהם. מסוגלים לכתוב סיפור. מסוגלים לתאר סרט, ספר או תוכנית טלוויזיה ואת הרגשות והתגובות שהם מעוררים.
כתיבה עיונית
מסוגלים לכתוב דוחות מידע רציפים. מסוגלים לכתוב דוחות מידע בלתי רציפים (כגון באמצעות פוסטר או מצגת) תוך שימוש בצילומים. מסוגלים לכתוב טקסטים בדגם טיעון לכידים ומקושרים במגוון נושאים שבמרכזם הבעת עמדה מנומקת. מסוגלים להפיק טקסטים בדגם טיעון לכידים ומקושרים בדגם של עימות במגוון נושאים ולהביע עמדה ולהצדיק אותה. מסוגלים להפיק סיכום של טקסט מידע או טקסט טיעון בהתאם למטרת כתיבת הסיכום.

אסטרטגיות הפקה

תכנון
מסוגלים לתכנן, לשקול ולתרגל אפשרויות הבעה שונות על סמך הרפרטואר הלשוני והסמנטי שלהם בהתאם לנסיבות השיח.
פיצוי על היעדר ידע לשוני וסמנטי
מסוגלים להשתמש במילה משדה סמנטי הקרוב למילה שברצונם להביע. מסוגלים לציין את המאפיינים של דבר ממשי (קונקרטי) כאשר המילה המדויקת אינה ידועה (כגון מה ירוק בחוץ ואדום בפנים? התשובה : אבטיח).
מעקב ותיקון
מסוגלים להתחיל מחדש תוך שימוש בדרך מבע אחרת כאשר התקשורת נכשלת.

אינטראקציה (INTERACTION)

אינטראקציה דבורה

אינטראקציה דבורה : מבט על
מסוגלים להשתתף בשיחה ללא הכנה מראש בנושאים מוכרים, להביע דעות אישיות ולהחליף מידע בנושאים מוכרים ובנושאים הקשורים לחיי יום יום (כגון משפחה, תחביבים ואירועים).
הבנת בן השיח
מסוגלים להבין דיבור טבעי של בן השיח בנושאים מוכרים.
שיחה בין חברים (כולל היבטים חברתיים ודיונים לא פורמליים)
מסוגלים להצטרף לשיחה בנושאים מוכרים ללא הכנה מראש. מסוגלים לנהל שיחה ממושכת יחסית בנושאים בעלי עניין משותף לבני השיח. מסוגלים להבהיר את דעותיהם ואת תגובותיהם לפתרון בעיות או לפתרון שאלות יישומיות כך שבן השיח יבין (כגון באיזה חוג להשתתף, כיצד לארגן אירוע). מסוגלים לברר את נקודות המבט ואת הדעות של בן השיח בנושאים המעניינים אותם ולהגיב עליהן בנימוס. מסוגלים להביע ולבטא בנימוס אמונות, דעות, הסכמה או אי הסכמה. מסוגלים להשוות בין חלופות כאשר דנים בשאלות פשוטות (כגון מה לעשות, לאן ללכת, במי או במה לבחור).
דיון פורמלי
מסוגלים להשתתף באופן פעיל בדיון בנושאים מוכרים שיש בהם חילופי מידע עובדתי או בדיון העוסק בפתרון בעיות מעשיות. מסוגלים לעקוב אחר הצגת טיעון ואחר מהלך דיון בנושאים מוכרים המועברים בשפה בהירה. במידת הצורך ניתנת הזדמנות להבהרה. מסגולים להציג עמדה ברורה מבלי להשתתף בדיון שיש בו חילופי דברים בין המשתתפים.
שיתוף פעולה מכוון מטרה
מסוגלים לעקוב אחר מה שנאמר על ידי בן השיח, ובמידת הצורך לחזור על דבריו כדי לוודא הבנה. מסוגלים להביע דעה או להגיב בנוגע לפתרונות אפשריים או בנוגע להמשך ביצוע המשימה בליווי הסברים קצרים באופן שבני השיח יבינו.
קבלת מוצרים ושירותים
מסוגלים לקיים אינטראקציה במצבים יום־יומיים כדי לקבל מוצרים ושירותים (כגון בזמן נסיעה ובזמן ביקור בבית מלון). מסוגלים לבקש הסבר לגבי הבדל בין שני מוצרים או יותר המשרתים את אותה מטרה כדי להחליט ביניהם. במידת הצורך אפשר לשאול שאלות. מסוגלים להגיש תלונה. מסוגלים להביע שביעות רצון.
חילופי מידע
מסוגלים לברר מידע עובדתי ובסיסי עם נמענים ולהעבירו הלאה. מסוגלים לשאול שאלות ולהשיב על שאלות על אודות הרגלים, שגרות, פעילויות בשעות הפנאי ופעילויות שנעשו בעבר.

מסוגלים לתאר את הבעיה שלשמה הם פונים אל בעל מקצוע או מומחה (כגון טכנאי מחשבים) ולהשיב לשאלותיו. מסוגלים להחליף מידע עם אחרים, לבדוק ולאשר מידע עובדתי בנושאים מגוונים.
לראיין ולהתראיין
מסוגלים לספק מידע הנדרש בריאיון או בשיחת ייעוץ (כגון התייעצות בבחירת מגמות לימוד) תיתכן מגבלה בדיוק התיאור. מסוגלים לבצע ריאיון ששאלותיו הוכנו מראש לצורך איסוף מידע. במידת הצורך, כאשר התגובה של המרואיין ארוכה או שהיא נמסרת בקצב מהיר, אפשר לבקש שיחזור על דבריו.
שימוש באמצעי תקשורת אלקטרונית
מסוגלים להשתמש באמצעי תקשורת אלקטרונית כדי לנהל שיחה ממושכת עם אנשים שהם מכירים. מסוגלים להשתמש באמצעי תקשורת אלקטרונית כדי להעביר הודעות שגרתיות (כגון תִּכנון יום התנדבות) ולקבל שירותים בסיסיים (כגון תיקון הטלפון הנייד).

אינטראקציה כתובה

אינטראקציה כתובה: מבט על
מסוגלים לכתוב מכתבים אישיים והודעות ולמלא טפסים תוך שימוש במוסכמות הסוגה (כגון מבעי פתיחה, מבעי סיום ומשלב לשון).
התכתבות
מסוגלים לנסח מכתבים אישיים ולהביע דעות, רגשות ומחשבות בהתייחס לאירועים ולחוויות בנושאים יום־יומיים. מסוגלים לנסח מכתבי בקשה (כגון בקשת מידע ובקשת אישור) הגשת מועמדות, מכתבי הזמנה, מכתבי תודה, מכתבי התנצלות ומכתבי תלונה תוך התייחסות לנסיבות השיח. מסוגלים להגיב למודעה, למשל כדי לבקש הבהרות ולקבל מידע נוסף.
מילוי טפסים וחילופי הודעות
מסוגלים לנסח הודעות אישיות המופנות לנמענים קרובים (כגון חברים והורים). מסוגלים לכתוב הודעות מושמעות הכוללות מספר פרטים והנאמרות בקצב הכתבה . מסוגלים למלא טפסים רשמיים (כגון רישום לבית ספר ורישום לחוג).

אינטראקציה מקוונת

שיחה מקוונת ודיון מקוון (דבור וכתוב)
מסוגלים להעלות תגובה בדיון מקוון בנושאים מוכרים. אפשר להכין את הטקסט מראש ולהשתמש בכלים מקוונים כדי לגשר על פערים שפתיים וכדי לבדוק דיוק. מסוגלים להעלות פוסטים אישיים המתארים חוויות, רגשות ואירועים, ולהגיב באופן אישי להערות של אחרים. ייתכן שחוסר באוצר מילים בנושא מסוים יגרום לחזרתיות ולניסוח לא מתאים.
שיתוף פעולה מקוון מכוון מטרה
מסוגלים למלא אחר הוראות, לשאול שאלות או לבקש הבהרות כדי לבצע משימה משותפת מקוונת. מסוגלים להשתתף בחילופי דברים מקוונים לצרכים אישיים הדורשים הסבר לגבי פרטים רלוונטיים (כגון הרשמה לקורס, לטיול או לאירוע). מסוגלים לשתף פעולה באופן מקוון עם שותף או עם שותפים בקבוצה קטנה לצורך עבודה על פרויקט. ייתכן שימוש בעזרים חזותיים (כגון תמונות, סטטיסטיקות וגרפים) כדי להבהיר מושגים מורכבים.

אסטרטגיות אינטראקציה

לקיחת תור
מסוגלים להשתלב בשיחה באמצעות לקיחת תור תוך שימוש במגוון ביטויים או משפטים (כגון "יש לי רעיון!", "גם אני חושב ש...") מסוגלים להשתמש בדרכים מגוונות כדי ליזום שיחה פשוטה פנים-אל-פנים בנושאים מוכרים, לקדם אותה ולסיימה (כגון גלישה לדברי האחר).
שיתוף פעולה
מסוגלים לחזור על חלק ממה שנאמר כדי לאשר הבנה הדדית ולקדם את פיתוח הרעיונות. מסוגלים להזמין משתתפים נוספים להצטרף לשיחה ולדיון.
בקשת הבהרה
מסוגלים לבקש מהמשתתפים פרטים נוספים והבהרות כדי לקדם את השיחה ואת הדיון.

תיווך טקסט (TEXT MEDIATION)

תיווך טקסט – מבט על
מסוגלים לחלץ מידע רלוונטי מתוך טקסטים דבורים וכתובים בזיקה למטרה מוגדרת ולהעביר את המידע באמצעות טקסט כתוב ובאמצעות טקסט דבור.
העברת מידע בשפה דבורה (מתוך טקסט בשפה דבורה וטקסט בשפה כתובה)
מסוגלים להעביר בשפה דבורה באופן ברור ובקצב דיבור טבעי תוכן של הודעות דבורות (כגון הודעות לציבור והודעות אישיות). מסוגלים להעביר בשפה דבורה באופן ברור ובקצב דיבור טבעי תוכן של הוראות או הנחיות מפורטות הנמסרות בשפה דבורה ובשפה כתובה. מסוגלים לחלץ מידע רלוונטי מתוך טקסטים מידעיים דבורים וכתובים (כגון מהדורת חדשות, עלונים ודואר אלקטרוני) בזיקה למטרה מוגדרת של הנמען ולהעביר את המידע בשפה דבורה.
העברת מידע בשפה כתובה (מתוך טקסט בשפה דבורה וטקסט בשפה כתובה)
מסוגלים להעביר בשפה כתובה מידע מסוים מתוך טקסטים דבורים (כגון מידע משיחת טלפון, מידע מהודעות והוראות ומשיחת וואטסאפ מוקלטת) בתנאי שהנושאים מוכרים והדיבור ברור. מסוגלים להעביר בכתב מידע מסוים מתוך טקסטים מידעיים כתובים בנושאים מוכרים.
תיאור נתונים בשפה דבורה או בשפה כתובה (כגון תרשימים, טבלאות, גרפים)
מסוגלים לתאר בשפה דבורה מידע מתוך הֵיצגים חזותיים (כגון מפת מזג אוויר, טבלה ותרשים זרימה) בנושאים מוכרים. ייתכנו הפסקות בדיבור וחזרות על התחלות של דיבור לשם דיוק. מסוגלים לתאר בשפה כתובה מידע מתוך הֵיצגים חזותיים בנושאים מוכרים (כגון מפת מזג אוויר, תרשים זרימה וטבלה).
עיבוד טקסט (בשפה דבורה או בשפה כתובה) לשפה דבורה
מסוגלים לסכם בשפה דבורה את עיקרי הדברים מתוך טקסט מקור או טקסט מעובד כתוב המתאים לגיל הלומדים ולרמה הנדרשת בשפה (כגון טקסט מידעי, טקסט טיעון, ריאיון כתוב ועלון). מסוגלים לסכם בשפה דבורה את עיקרי הדברים הנאמרים במהלך שיחה או דיון המתאים לגיל הלומדים ולרמה הנדרשת בשפה. מסוגלים לסכם בשפה דבורה את עיקרי הדברים הנאמרים בהרצאה ובנאום. ניתן לחזור ולשמוע אותם או לצפות בהם מספר פעמים. מסוגלים לסכם בשפה דבורה את עיקרי הדברים מתוך תוכניות טלוויזיה ומתוך סרטוני וידאו (כגון 'טיק טוק'). ניתן לחזור ולצפות בהם מספר פעמים. מסוגלים לסכם בשפה דבורה את רצף האירועים מתוך סרט ומהצגה.
עיבוד טקסט (בשפה דבורה או בשפה כתובה) לשפה כתובה
מסוגלים לסכם בשפה כתובה את עיקרי הדברים מתוך טקסטים מידעיים כתובים בנושאים מוכרים. מסוגלים לסכם בשפה כתובה את עיקרי הדברים מתוך טקסטים דבורים הנאמרים בהיגוי ברור.
ציון הערות

מסוגלים לכתוב רשימה של דברים החשובים בעיניהם במהלך הרצאה העוסקת בנושא מוכר. מסוגלים לכתוב הוראות שגרתיות במהלך ישיבה העוסקת בנושאים מוכרים.
הבעת תגובה אישית לטקסטים יצירתיים
מסוגלים לציין נקודות דמיון בין אירועים המתרחשים בסיפור, בסרט ובהצגה לבין אירועים שחוו או ששמעו עליהם ולתאר אותם. מסוגלים לציין קווי דמיון בין רגשות של דמות ביצירה לבין רגשות שהם חוו ולתאר אותם. מסוגלים להסביר בקצרה את הרגשות ואת הדעות שהתעוררו בהם בעקבות טקסט יצירתי (בשפה דבורה ובשפה כתובה).

אסטרטגיות תיווך טקסט

הרחבת טקסט
מסוגלים לנסח במילים שלהם את עיקרי הדברים ולתת דוגמאות כדי להבהיר את טקסט המקור.
צמצום טקסט
מסוגלים לזהות משפטי מפתח בטקסט מידע ולסמן אותם (כגון באמצעות קו תחתון והדגשה) כדי להעביר את המידע לאחרים.

כשירויות לשון תקשורתיות

כשירויות לשוניות
בקיאות לשונית טווח אוצר מילים
יש להם אוצר מילים מגוון הקשור לנושאים מוכרים ולמצבים יום־יומיים. יש להם אוצר מילים מספיק כדי להביע את עצמם ברוב הנושאים הקשורים לחיי יום-יום (כגון משפחה, תחביבים, תחומי עניין ואקטואליה). במידת הצורך משתמשים בחלופות למילים מסוימות.
בקיאות לשונית – שליטה באוצר מילים
מפגינים שליטה באוצר מילים המתאים לרמתם, עם זאת ייתכנו שגיאות בעת הבעת מחשבות מורכבות, או בעת התמודדות עם נושאים ומצבים בלתי מוכרים. מסוגלים להשתמש במגוון רחב של אוצר מילים באופן מדויק בעת דיון בנושאים מוכרים.
בקיאות לשונית – דיוק בדקדוק
מסוגלים להשתמש באופן מדויק במגוון של מבנים ותבניות לשון המתאים לרמתם ואלה הקשורים למצבים צפויים או מוכרים.
בקיאות (שליטה) פונולוגית – הגייה (עיצורים ותנועות)
מסוגלים להגות מילים באופן מובן ומדויק, ייתכנו אי־ דיוקים במילים ובמבנים לא מוכרים (כגון משקלי השם והפועל).
בקיאות (שליטה) פונולוגית – הטעמה והנגנה
מסוגלים להשתמש בהטעמה ובהנגנה של אוצר מילים רחב, צירופי מילים ומשפטים בהתאם להקשר ובאופן מדויק.
בקיאות (שליטה) פונולוגית - שליטה אורתוגרפית
מסוגלים לכתוב טקסט קצר בזיקה למבנה הסוגה הנדרשת. במידה רבה ללא שגיאות כתיב ובשימוש תקין בכללי הפיסוק.
כשירויות חברתיות-לשוניות
התאמה חברתית-לשונית (סוציולינגוויסטית)
מסוגלים להתאים במידה רבה את דבריהם ואת דרכי הביטוי שלהם לנסיבות השיח ולהבחין בין המוסכמות הנהוגות בנסיבות שיח פורמליות ונסיבות שיח לא פורמליות. מסוגלים להבחין בהבדלים בינם לבין קהילת דוברי שפת היעד המתבטאים במנהגים, בעמדות, בערכים ובאמונות.
כשירויות פרגמטיות
גמישות
מסוגלים להשתמש במגוון מבעים באופן גמיש כדי להביע את עצמם ולהתאים את עצמם לשיחה שיש בה סגנונות ודגשים שונים.
מבנה רטורי
מסוגלים לכתוב תיאור או נרטיב ולהשתמש במקדמי ארגון ובמילות קישור המצביעים על רצף לוגי. מסוגלים לפתח טיעון שניתן לעקוב אחריו רוב הזמן ללא קושי.

לכידות וקישוריות
מסוגלים לקשר בין משפטים ארוכים ובין פסקאות באמצעות שימוש במגוון קשרים מתאימים.
שטף
מסוגלים להתמיד בדיבורם באופן מובן למרות השהיות לצורך בחירה של אוצר מילים ומבנים לשוניים מתאימים, במיוחד בהפקה חופשית וממושכת.

סוף חטיבה עליונה

קליטה (RECEPTION)

הבנת הנשמע

הבנת הנשמע: מבט על
מסוגלים להבין את הרעיונות המרכזיים בשיח העוסק בנושא ממשי ומופשט, שיח מורכב מבחינה רעיונית ולשונית. מסוגלים לעקוב אחר טקסט טיעון מפותח ומורכב בנושא מוכר או שאינו מוכר ושיש בו מקדמי ארגון מפורשים.
הבנה של שיחה בין דוברים (מאזין שאינו משתתף בשיחה)
מסוגלים להבין במאמץ קל את רוב הנאמר סביבם. מסוגלים לזהות נימוקים בעד או נגד טיעון או רעיון בשיח ממושך ולא פורמלי. מסוגלים לעקוב אחר רצף כרונולוגי בשיח ממושך ולא פורמלי (כגון סיפור, תיאור מקרה והשתלשלות אירועים)
הבנה של דיבור המופנה לקהל (מאזין הנמצא בקהל)
מסוגלים לעקוב אחר הרעיונות המרכזיים בפרזנטציות מסוגים שונים ולמטרות שונות (כגון שכנוע, העברת מידע והפעלה) המורכבות מבחינה רעיונית ולשונית. מסוגלים להבחין בין רעיונות עיקריים לבין הערות אגב (הערות השוברות את הרצף הלוגי והמבני של ההרצאה וסוטות מן הנושא המרכזי) בהרצאה המועברת בקצב דיבור טבעי. מסוגלים לעקוב אחר רכיבי הטיעון בהרצאה לכידה (קוהרנטית) המורכבת מבחינה רעיונית ולשונית.
הבנת הודעות והוראות או הנחיות מושמעות
מסוגלים להבין הודעות הנאמרות בקצב דיבור טבעי כדי לתכנן ולבצע פעולות במצבים מסוימים (כגון מתי לרדת בתחנת רכבת מסוימת). מסוגלים להבין רצף הוראות או הנחיות מורכבות באופן המאפשר את ביצוען בהצלחה (כגון הוראות התנהלות בטיול).
הבנה של שידורים חיים והקלטות שמע
מסוגלים להבין חומרים מוקלטים ומשודרים (כגון הסכתים ושיעורים מוקלטים) בנושאים מגוונים ולזהות נקודות מבט ועמדות נוסף לתוכן המידעי.

צפייה בסרטים ובסרטונים
מסוגלים להבין סרטים, מחזות וסרטי תעודה המשודרים בשפה טבעית. מסוגלים להבין את מרבית מהדורות החדשות, ראיונות בשידור חי וכן תוכניות אקטואליה בערוצי תקשורת שונים. מסוגלים להבין תוכניות מציאות ("ריאליטי") ושידורי ספורט המשודרים בערוצי תקשורת שונים.

הבנת הנקרא

הבנת הנקרא: מבט על
מסוגלים לקרוא במידה רבה של עצמאות טקסטים מורכבים בנושאים ממשיים (קונקרטיים) ומופשטים, להתאים את סגנון הקריאה (רפרוף, סקירה, מעמיקה, וקריאה להנאה) ואת קצב הקריאה לסוג הקריאה ולמטרתה ולהשתמש בספרי יעץ (כגון מילון, אנציקלופדיה ואטלס) במידת הצורך.
קריאת התכתבות בנושאים רשמיים ובנושאים אישיים
מסוגלים לקרוא התכתבות בנושאים רשמיים במגוון ערוצי תקשורת ולהבין בקלות את עיקרי הדברים. מסוגלים להבין התכתבות אישית בין מועון לנמען או לנמענים במגוון ערוצים (כתובים ומקוונים) גם אם יש שימוש במשלב נמוך ובעגה (סלנג).
קריאה לשם התמצאות – חיפוש בטקסט למטרה מוגדרת
מסוגלים לזהות במהירות תוכן של טקסט (כגון מאמרים וכתבות) כדי להחליט אם להעמיק בו. מסוגלים לסרוק במהירות טקסטים ארוכים ומורכבים כדי לאתר פרטי מידע.
קריאה מעמיקה של טקסט מידע וטקסט טיעון למטרה מוגדרת
מסוגלים להבחין בין טקסט מידע מורכב לבין טקסט טיעון מורכב. מסוגלים להבין מאמרים וכתבות העוסקים בענייני השעה ושיש בהם נקיטת עמדה. מסוגלים לזהות רצפים לוגים בטקסט (כגון כרונולוגיה, השוואה, בעיה ופתרון, סיבה ותוצאה, הכללה ופירוט). מסוגלים לזהות את רכיבי המבנה של טקסט מידע וטקסט טיעון.
קריאת הוראות או הנחיות
מסוגלים להבין הוראות ביצוע ארוכות ומורכבות.
קריאה (מעמיקה) של טקסט סיפורי (נרטיבי)
מסוגלים לקרוא להנאה במידה רבה של עצמאות טקסטים מגוונים כתובים ומקוונים (כגון בלוג, עיתון, רומן, ספר היסטוריה, ביוגרפיה, ספרות מסע, שירים ופזמונים) ולהשתמש במילון במידת הצורך.

אסטרטגיות קליטה

זיהוי רמזים והיסק (בשפה דבורה ובשפה כתובה)
מסוגלים להשתמש במגוון אסטרטגיות המבוססות על הקשר טקסטואלי, דקדוק ואוצר מילים ומסייעות להבנה.

הפקה (PRODUCTION)

הפקה דבורה

הפקה דבורה : מבט על
מסוגלים להפיק בהרחבה ובאופן שוטף מונולוג רציף במגוון סוגות (טקסט תיאורי, טקסט מידע, טקסט טיעון שלם) בנושאים כלליים באמצעות שימוש באוצר מילים ובדקדוק המתאים לרמתם.
מונולוג רציף – תיאור
מסוגלים לתאר בהרחבה ובבהירות מגוון נושאים בהקשרים שונים (כגון במפגש בית ספרי בנושא איכות הסביבה) מסוגלים לתאר בהרחבה רגשות שעלו בעקבות התנסויות, מצבים וחוויות, את החשיבות שלהם עבורם או עבור הסביבה ואת השלכותיהם (כגון קבלת רישיון נהיגה).
מונולוג רציף – מסירת מידע
מסוגלים למסור מידע מורכב ומפורט במגוון רחב של נושאים באופן מהימן. מסוגלים לתאר באופן מפורט ובהיר כיצד יש לבצע הליכים ונהלים (כגון הוצאת רישיון נהיגה, בקשה לקבלת תעודת זהות). מסוגלים למסור מידע מורכב ולתת עצה במגוון רחב של נושאים.
מונולוג רציף – הצגת טיעון
מסוגלים לבנות מהלך של טיעון מנומק : לפתח טיעון לוגי ברור, להרחיב ולבסס אותו באמצעות נימוקים, הסברים ודוגמאות רלוונטיים. מסוגלים להציג שני צדדים של סוגיה עכשווית (יתרונות – חסרונות, חיוב – שלילה, בעד – נגד) לנקוט עמדה לגביה לנמקה ולהסביר אותה.
מסירת הודעות לציבור
מסוגלים להודיע הודעות לציבור לגבי התרחשויות באופן ספונטני בדיבור שוטף ובהיר.
דיבור בפני קהל
מסוגלים להציג פרזנטציה מפותחת הכוללת הבעת עמדה מבוססת ומנומקת באופן לוגי ושיטתי לרבות התייחסות לעמדות אחרות ולציון היתרונות והחסרונות בנושא המוצג. מסוגלים לענות על סדרה של שאלות באופן ספונטני בדיבור שוטף ובבהירות.

הפקה – הפקה כתובה

הפקה כתובה: מבט על
מסוגלים לכתוב טקסטים לכידים ומקושרים בנושאים שונים במגוון סוגות.
כתיבה תיאורית-חוויתית
מסוגלים לתאר אירועים וחוויות אמיתיים או דמיוניים באופן מפורט, לכיד ומקושר בהתאם למוסכמות הסוגה.
כתיבה עיונית
מסוגלים לכתוב טקסטים בדגם טיעון מפותחים ומורכבים, לכידים ומקושרים. מסוגלים למזג מידע משני מקורות לטקסט עצמאי לכיד ומקושר בהתאם למטרת המיזוג.

אסטרטגיות הפקה

תכנון
מסוגלים לתכנן את דבריהם באמצעות בחירת דרכי הבעה (מתוך רפרטואר לשוני וסמנטי) המתאימות למטרה, לסוגה ולנסיבות השיח .
פיצוי על היעדר ידע לשוני וסמנטי
מסוגלים להשתמש בניסוח מחודש (פרפרזה) להעברת המסר כדי לפצות על פערים באוצר מילים ובמבנים לשוניים.
מעקב ותיקון
מסוגלים לשים לב לשגיאות חוזרות ולעשות מאמץ מודע לנטר אותן. מסוגלים להבחין בשגיאות שלהם ולתקן אותן.

אינטראקציה (INTERACTION)

אינטראקציה דבורה

אינטראקציה דבורה : מבט על
מסוגלים להשתתף באינטראקציה במידה רבה של ספונטניות ובאופן שוטף כך שאפשר לקיים קשרים בין־אישיים עם משתמשי שפת היעד ולשמרם, כל זאת בלי שיידרש מאמץ יתר כדי להבין זה את זה.
הבנת בן השיח
מסוגלים להבין דיבור טבעי של בן השיח בנושאים שונים ובנסיבות שיח מגוונות כמעט ללא מאמץ.
שיחה בין חברים (כולל היבטים חברתיים ודיונים לא פורמליים)
מסוגלים ליזום שיחה ולקדם אותה על ידי שאילת שאלות ספונטניות בנושאים שונים (כגון התנסויות, חוויות ואירועים). מסוגלים להשתתף באופן פעיל בשיחות ממושכות בנושאים כלליים ומגוונים גם כאשר הסביבה רועשת. מסוגלים להביע מחשבות ורגשות שונים כלפי אירועים וחוויות ולתאר את חשיבותם עבורם. מסוגלים ליטול חלק פעיל בדיון בלתי פורמלי בהקשרים מוכרים, להעיר הערות, להציג דעה, לבחון ולהעריך הצעות של אחרים, לשער השערות ולהגיב להשערות של אחרים.
דיון פורמלי
מסוגלים לעקוב אחר דיון בנושאים מוכרים ושאינם מוכרים, ולהבין לעומק את כל הרעיונות העולים בדיון. מסוגלים להביע עמדה, לבסס אותה, לבחון הצעות חלופיות, לשער השערות ולהגיב עליהן. מסוגלים להשתתף באופן פעיל בדיון בנושאים מוכרים ושאינם מוכרים.
שיתוף פעולה מכוון מטרה
מסוגלים להבין הוראות והנחיות מפורטות באופן מהימן. מסוגלים לתאר סוגיה או בעיה באופן בהיר, להעלות השערות לגבי גורמים ותוצאות ולשקול יתרונות וחסרונות של גישות שונות. מסוגלים לקדם את תהליך ביצוע המשימה על־ידי צירופם של משתתפים נוספים שיתרמו לדיון.
קבלת מוצרים ושירותים
מסוגלים להציג דרישות ולשאול שאלות מפורטות לגבי שירותים נצרכים (כגון מנוי לבריכה, השתתפות בחוגים). מסוגלים להסביר בעיה שהתעוררה ולהבהיר לנותן השירות שיש למצוא פשרה.
חילופי מידע
מסוגלים להחליף מידע עם אחרים, לבדוק ולאשר מידע עובדתי בנושאים מגוונים. מסוגלים להעביר מידע מפורט באופן מהימן.
לראיין ולהתראיין
מסוגלים לפתח רעיונות בזמן ריאיון כמעט ללא עזרה או עידוד מצד המראיין. מסוגלים לקיים ריאיון שוטף ולהוסיף שאלות המתייחסות לתשובות מעניינות שעלו מדברי המרואיין כדי שירחיב עליהן.

שימוש באמצעי תקשורת אלקטרונית
מסוגלים להשתמש באמצעי תקשורת אלקטרונית למטרות אישיות או אחרות. אפשר לבקש הבהרות כאשר המבטא אינו ברור או המילים אינן מוכרות.

אינטראקציה כתובה

אינטראקציה כתובה: מבט על
מסוגלים לכתוב טקסטים לנמענים שונים במגוון סוגות בהתאם למוסכמות השיח (כגון מבעי פתיחה, מבעי סיום ומשלב לשון מתאים) ולהגיב לטקסטים של אחרים.
התכתבות
מסוגלים לנסח מכתבים אישיים ולהביע דעות, רגשות ומחשבות בנוגע לאירועים ולחוויות בנושאים מופשטים ובנושאי תרבות וגם להגיב לדברי בני השיח . מסוגלים לנסח מכתבי הזמנה, מכתבי תודה, מכתבי התנצלות ומכתבי תלונה תוך התייחסות לנסיבות השיח. מסוגלים להגיב למודעה ולבקש מידע נוסף על פרטים המעניינים אותם.
מילוי טפסים וחילופי הודעות
מסוגלים למלא טפסים רשמיים (כגון בקשה להנפקת תעודת זהות ורישיון נהיגה). מסוגלים להשאיר הודעות אישיות ומקצועיות הכתובות לנמענים שונים (כגון לרופא, למעסיק ולמורה) בערוצי תקשורת מגוונים (כגון הודעת ווטסאפ ופתקים).

אינטראקציה מקוונת

שיחה מקוונת ודיון מקוון (דבור וכתוב)
מסוגלים להשתתף באופן פעיל בדיון מקוון במספר תפקידים: מנחה הדיון או משתתף בדיון, להביע דעה ולהגיב לדעות של אחרים במגוון נושאים.
שיתוף פעולה מקוון מכוון מטרה
מסוגלים לשתף פעולה באופן מקוון עם שותפים בקבוצה העובדת על פרויקט. שיתוף הפעולה יבוא לידי ביטוי באמצעות הצעת הצעות ונימוקן, בקשת הבהרות ומילוי תפקיד תומך לקידום ביצוע המשימה המשותפת ולהשלמתה.

אסטרטגיות אינטראקציה

לקיחת תור
מסוגלים להשתלב בדיון באמצעות לקיחת תור באופן מתאים לנסיבות השיח ולשימוש בשפה מתאימה. מסוגלים להשתמש בדרכים מורכבות כדי ליזום דיון, לקדם אותו ולסיימו באופן המתאים לנסיבות השיח. מסוגלים להשתמש במילים שנועדו למלא חלל בשטף הדיבור (כגון באמת, טוב, בעצם) כדי לשמור על התור בשיחה וכדי להרוויח זמן לשם ניסוח הדברים.
שיתוף פעולה
מסוגלים לסייע בקידום הדיון, לוודא הבנה של המשתתפים ולהזמין אחרים להצטרף לדיון. מסוגלים לסכם את הנאמר עד לנקודה מסוימת בדיון ולהציע את שלבי ההמשך בדיון.
בקשת הבהרה
מסוגלים לבקש מהמשתתפים הסבר ולשאול שאלות הבהרה כדי לוודא הבנה של רעיונות מורכבים ומופשטים. מסוגלים לנסח שאלות הבהרה המופנות לחבר בקבוצה כדי שיבהיר את דבריו.

תיווך טקסט ((TEXT MEDIATION)

תיווך טקסט – מבט על
מסוגלים להעביר (בשפה דבורה או בשפה כתובה) מידע מפורט ומורכב מתוך טקסטים אקדמיים מורכבים.
העברת מידע בשפה דבורה (מתוך טקסט בשפה דבורה וטקסט בשפה כתובה)
מסוגלים לחלץ מידע מסוים מתוך טקסט מקור (טקסט כתוב או טקסט דבור) העוסק בנושאים כלליים ובנושאים הקשורים לתחום התעניינותם ולמסור אותם בשפה דבורה בהתאם למטרה מוגדרת.
העברת מידע בשפה כתובה (מתוך טקסט בשפה דבורה וטקסט בשפה כתובה)
מסוגלים להעביר בשפה כתובה החלטות מסוימות בהתאם לצורכי הנמען, החלטות שהתקבלו בפגישה או בדיון אשר התנהלו בשפה דבורה. מסוגלים להעביר בשפה כתובה מידע מתוך טקסטים כתובים אקדמיים מורכבים בהתאם לצורכי הנמען.
תיאור נתונים מהיצגים חזותיים בשפה דבורה ובשפה כתובה
מסוגלים לתאר בפרטי פרטים בשפה דבורה מידע המוצג בהיצגים חזותיים מורכבים.
עיבוד טקסט (בשפה דבורה או בשפה כתובה) לשפה דבורה
מסוגלים לסכם בשפה דבורה את עיקרי הדברים מתוך טקסט מקור או טקסט מעובד כתוב ארוך ומורכב. מסוגלים להסביר בשפה דבורה את מטרת כותב הטקסט ואת דעתו. מסוגלים לסכם בשפה דבורה את העמדות העולות מתוך כתבה חדשותית, ריאיון וסרט תעודה.
עיבוד טקסט (בשפה דבורה או בשפה כתובה) לשפה כתובה
מסוגלים לסכם בשפה כתובה את עיקרי הדברים מתוך טקסטים אקדמיים מורכבים. מסוגלים למזג בשפה כתובה את המידע ואת נקודות המבט השונות מתוך טקסטים אקדמיים.
ציון הערות
מסוגלים להבין הרצאה במגוון נושאים ולכתוב את הדברים החשובים בעיניהם. מסוגלים לכתוב את עיקרי הדברים הנאמרים בישיבות ובמפגשים.
הבעת תגובה אישית לטקסטים יצירתיים
מסוגלים להסביר בהרחבה את הרגשות ואת הדעות שהתעוררו בהם בעקבות טקסט יצירתי (דבור וכתוב) ולבסס אותם באמצעות דוגמאות. מסוגלים להציג פרשנות אישית המתייחסת להתפתחותה של עלילה, לדמויות ולנושאים בטקסט יצירתי (כגון סיפור, רומן, סרט והצגה). מסוגלים להסביר בהרחבה מדוע רכיבים או נושאים מסוימים בטקסט היצירתי (כגון תוכן הטקסט, סגנון הטקסט וביטויים) עניינו אותם במיוחד.

אסטרטגיות תיווך טקסט

הרחבת טקסט
מסוגלים להבהיר מושגים, רעיונות מופשטים ומידע חדש באמצעות דוגמאות, הנמקות, הסברים ומתן הארות.
צמצום טקסט
מסוגלים לפשט טקסט באמצעות השמטה של מידע שאינו רלוונטי או מידע שחוזר על עצמו בהתחשב בקהל היעד.

כשירויות לשון תקשורתיות

כשירות לשונית
בקיאות לשונית – טווח אוצר מילים
יש להם אוצר מילים מגוון הקשור לנושאים המעניינים אותם ולנושאים כלליים. יש להם אוצר מילים מגוון המאפשר להם לשנות את הניסוח שלהם ולהשתמש בחלופות כדי להימנע מחזרות תכופות. יש להם אוצר מילים מגוון ועשיר (כגון ניבים, פתגמים, צירופים ו קולוקציות) כדי להביע את עצמם באופן עקבי.
בקיאות לשונית – שליטה באוצר מילים
רמת הדיוק הלקסיקלי גבוהה באופן כללי. תיתכן בחירה במילה לא מדויקת, אולם אין פגיעה בתקשורת.
בקיאות לשונית – דיוק בדקדוק
שולטים בדקדוק ברמה גבוהה יחסית. מפגינים שליטה טובה מאוד בסוגי משפטים (פשוט, מחובר ומורכב). ייתכנו אי דיוקים קלים.
בקיאות (שליטה) פונולוגית – הגייה (עיצורים ותנועות)
מסוגלים להגות מילים (מוכרות ולא מוכרות) ומבנים (כגון משקלי שם ופועל) באופן מובן ומדויק.
בקיאות (שליטה) פונולוגית – הטעמה והנגנה
מסוגלים לגוון את ההנגנה ולהשתמש בהטעמה נכונה כדי לדייק את המסר.
בקיאות (שליטה) פונולוגית – שליטה אורתוגרפית
מסוגלים לכתוב טקסט ארוך בזיקה למבנה הסוגה הנדרשת ללא שגיאות כתיב ובשימוש תקין בכללי הפיסוק.
כשירויות חברתיות־לשוניות
התאמה חברתית-לשונית (סוציולינגוויסטית)
מסוגלים להתבטא באופן ברור, מנומס ובביטחון במשלב פורמלי או בלתי פורמלי המתאים לנסיבות השיח. מסוגלים להכיר ולפרש רמזים חברתיים-תרבותיים-לשוניים, ולהתאים את דבריהם ואת דרכי הביטוי שלהם לנסיבות השיח.
כשירויות פרגמטיות
גמישות
מסוגלים להתאים את שפתם בנסיבות שיח שגרתיות פחות, מאתגרות ובלתי צפויות. מסוגלים לנסח מחדש את דבריהם כדי להסביר רעיון ולחדדו.
מבנה רטורי
מסוגלים להציג תיאור או נרטיב ברור ולהרחיבו באמצעות פרטים מתאימים. מסוגלים להציג טיעון ולבססו באמצעות פרטים תומכים רלוונטיים: נימוקים, הסברים, ראיות ודוגמאות.

לכידות וקישוריות
מסוגלים לכתוב טקסט ארוך, מאורגן ולכיד תוך שימוש מדויק באמצעי קישור מגוונים.
שטף
מסוגלים להשתתף בדיבור שוטף וספונטני באינטראקציה עם דוברי עברית ללא מאמץ מיוחד מצד המאזינים.

מקורות

בלום-קולקה, ש' (2008). אוריינות ושפה דבורה-מה הקשר? *במכללה*, 20, עמ' 55-72.

טננבאום, מ' (2014). שימור שפות בחברה רב לשונית. בתוך: ס' דוניצה-שמידט וע' ענבר-לוריא (עורכות), *סוגיות בהוראת שפות בישראל* (כרך א, עמ' 43-63). תל אביב: מכון מופ"ת.

מנור, ר' (2016). סטודנטים ערבים בישראל כותבים בשפה שנייה – בעברית. בתוך: ש' קלימן (עורך), *עברית בקוונה תחילה*. קובץ מאמרים מתוך הכינוס הבין-לאומי המקוון להוראת העברית כשפה נוספת לאוכלוסיות מגוונות בארץ ובעולם (עמ' 80-96). תל אביב: מכון מופ"ת.

מרום, ש' (2014). חשיבות השפה העברית לשילוב ולקידום האוכלוסייה הערבית בשוק התעסוקה. *גדיש* 14, 120-146.

שוהמי, א' (2014). מדיניות לשונית וצדק לשוני וחברתי בישראל. בתוך: ס' דוניצה-שמידט וע' ענבר-לוריא (עורכות), *סוגיות בהוראת שפות בישראל* (כרך א, עמ' 64-97). תל אביב: מכון מופ"ת.

Berry, J. W. (2001). A psychology of immigration. *Journal of Social Issues*, 57(3), 615-631.

Budría, S. & Swedberg, P. (2012), The impact of language proficiency on immigrants' earnings in Spain, *IZA Discussion Paper* No. 6957.

Casale, D. & Posel, D. (2011), English language proficiency and earnings in a developing country: The case of South Africa", *The Journal of Socio-Economics* 40(4), 385–393.

Council of Europe (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. Council of Europe. Accessed from: https://www.coe.int/en/web/language-policy/home?e1_en.asp

Council of Europe (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume with New Descriptors*. Council of Europe. Accessed from: https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/16809ea0d4

Genesee, F., Lindholm-Leary, K., Saunders, W. & Christian, D. (2005). English language learners in U.S. schools: An overview of research findings. *Journal of Education for Students Placed at Risk*, 10(4), 363-385.

נספח 1 מונחון

הנגנה

שינוי גובה הצליל בזמן הגיית משפט או צירוף תחבירי. גובה הצליל מבטא שאלה, צעקה, בקשה וכדומה.

טקסטים יצירתיים

המונח "טקסטים יצירתיים" מתייחס למגוון רחב של טקסטים דמיוניים. טקסטים יצירתיים מזמנים מעורבות רגשית אצל הקוראים ומספקים הנאה. הם מאפשרים חופש לתגובות יצירתיות ומגוונות והזדמנויות לחקור את השפה.

נסיבות השיח (על פי המודל של היימס (Hymes, 1972)

1. רקע ומסגרת – הגורמים שהובילו את המוען לכתוב / להציג ; הרקע הפסיכולוגי והתרבותי של הטקסט ; הזמן ; המקום והסיבה .
2. המשתתפים (מוען/ים ונמען/ים) – מי הם המשתתפים בסיטואציה? מי קהל היעד?
3. מטרות – התכלית שאליה מכוון השיח הדבור או הכתוב
4. מבנה התוכן – תוכן הדברים וצורת אמירתם
5. משלב השפה – דרכי הבעה והנימה
6. ערוצי התקשורת – בעל פה, בכתב
7. הנורמות של קהל היעד – כיצד הכותב מתאים את המסר לנורמות של קהל היעד?
8. סוגה – סוגי התקשורת (כגון שיחה, מכתב, מאמר, הרצאה, שיר, דיון, תפילה).

נרטיב [סִפֵּר]

האופן שבו מסופר סיפור

סולם

המונח "סולם" מתייחס לרמות של מדידה, דהיינו, ההתקדמות של הלומד מוערכת על פי סולמות המתארים ביצועים. במסמך הנוכחי הסולמות מתארים התקדמות בארבע רמות : סוף כיתה ג, סוף בית ספר יסודי, סוף חטיבת ביניים, וסוף חטיבה עליונה.

פרזנטציה

הצגה של תכנים ורעיונות וכדומה מול קהל ובלוויית עזרים חזותיים.

קולוקציה

צירוף קבוע ונפוץ של מילים כמו "יום טוב", "מחזה סוחף".

נספח 2: רצף התקדמות הלימוד

פעילויות קליטה

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
קליטה של שפה דבורה - הבנת הנשמע			
הבנת הנשמע: מבט על			
מסוגלים לזהות מילים: שמות (כגון שמות פרטיים, צבעים, מספרים וימות השבוע) ופעלים בזמן עבר והווה (כגון למד-לומד, אכל-אוכל) הקשורים בנושאים מחיי היום-יום והנאמרים בקצב איטי יותר מקצב טבעי ובאופן ברור. מסוגלים להבין שאלות ומשפטים קצרים הנאמרים בקצב איטי יותר מקצב טבעי ובאופן ברור כאשר הם מלווים בתנועות ידיים ובהבעות פנים. ניתן לחזור על השאלות והמשפטים במידת הצורך. מסוגלים להבין מידע עובדתי (כגון מקומות וזמנים) בנושאים מוכרים מחיי היום-יום כאשר הם נאמרים בקצב איטי יותר מקצב טבעי ובאופן ברור. מסוגלים לעקוב אחר דברי הדובר ולהבינם כאשר הם נאמרים בקצב איטי יותר מקצב טבעי באופן ברור, וכוללים	מסוגלים להבין את הנשמע בנושאים מוכרים וממשיים (כגון מידע אישי ומשפחתי, קניות, תחביבים ואקטואליה) כאשר הדוברים מתבטאים בקצב איטי ובאופן ברור.	מסוגלים להבין את עיקרי הדברים ואת הפרטים הספציפיים בטקסט עיוני מפורש וגלוי העוסק בנושא כללי והוא מועבר באופן ברור.	מסוגלים להבין את הרעיונות המרכזיים בשיח העוסק בנושא ממשי ובנושא מופשט, שיח מורכב מבחינה רעיונית ולשונית. מסוגלים לעקוב אחר טקסט טיעון מפותח ומורכב בנושא מוכר ושאינו מוכר ושיש בו מקדמי ארגון מפורשים.

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
הפסקות בדיבור שנועדו להקל על ההבנה.			
הבנה של שיחה בין דוברים (מאזין שאינו משתתף בשיחה)			
מסוגלים להבין מילים, ביטויים ומשפטים קצרים כאשר מאזינים לאנשים המשוחחים ביניהם בנסיבות שיח יום־יומיות בנושאים שונים) כגון משפחה, תחביבים, בית־ספר וקניות) והשיחה מתנהלת בקצב איטי יותר מקצב טבעי ובאופן ברור.	מסוגלים לעקוב אחר עיקרי הדברים בשיחה קצרה ופשוטה בין דוברים, המתנהלת בקצב איטי ובאופן ברור. מסוגלים לזהות הסכמה או אי־ הסכמה בשיחה המתנהלת בקצב איטי ובאופן ברור. מסוגלים לזהות נושא של דיון קצר.	מסוגלים לעקוב אחרי עיקרי הדברים הנאמרים בשיחה ובדיון ממושכים כאשר הם מתנהלים בעברית יום־יומית ובאופן שוטף.	מסוגלים להבין במאמץ קל את רוב הנאמר סביבם. מסוגלים לזהות נימוקים בעד ונימוקים נגד טיעון או רעיון בשיח ממושך ולא פורמלי. מסוגלים לעקוב אחר רצף כרונולוגי בשיח ממושך ולא פורמלי (כגון סיפור, תיאור מקרה והשתלשלות אירועים).
הבנה של דיבור המופנה לקהל (מאזין הנמצא בקהל)			
אין תיאורי ביצוע	מסוגלים להבין את עיקרי הדברים של מידע פשוט בנושא מוכר, למשל בסיור מודרך (כגון "כאן גר הנשיא"). מסוגלים לעקוב אחר הצגה (פרזנטציה) שיש בה מבנה ברור בנושא מוכר המועברת בקצב איטי ובאופן ברור, והיא מלווה באמצעי המחשה (כגון מצגת).	מסוגלים להבין את עיקרי הדברים של דובר יחיד (מונולוג) המעביר תכנים מפורשים וגלויים באופן ברור. מסוגלים לעקוב אחר פרזנטציה המלווה בהיצגים חזותיים (כגון מצגת) ולהבין אותה.	מסוגלים לעקוב אחר הרעיונות המרכזיים בפרזנטציות מסוגים שונים ולמטרות שונות (כגון שכנוע, העברת מידע והפעלה) המורכבות מבחינה רעיונית ולשונית. מסוגלים להבחין בין רעיונות עיקריים לבין הערות אגב (הערות השוברות את הרצף הלוגי והמבני של ההרצאה וסוטות מן הנושא המרכזי) בהרצאה המועברת בקצב דיבור טבעי. מסוגלים לעקוב אחר רכיבי הטיעון בהרצאה לכידה (קוהרנטית) המורכבת מבחינה רעיונית ולשונית.

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
הבנת הודעות והוראות והנחיות מושמעות			
מסוגלים להבין הוראות והנחיות קצרות ופשוטות לפעולה (כגון "עצור", "סגור את הדלת" (כאשר הן מועברות פנים אל פנים בקצב איטי יותר מקצב טבעי, ובמידת הצורך יהיו מלוות בתמונות ובמחוות (כגון תנועות ידיים) ובאפשרות לחזרות. מסוגלים להבין הודעות קצרות המועברות באופן איטי יותר מקצב טבעי ובאופן ברור.	מסוגלים להבין הודעות ברורות (כגון שעת סגירת הבריכה הציבורית). מסוגלים להבין הוראות והנחיות בסיסיות המתייחסות לביצוע משימות שגרתיות מחיי היום-יום וכן המתייחסות לביצוע משימות לימודיות. מסוגלים להבין הנחיות המתייחסות להגעה מנקודת מוצא לנקודת יעד.	מסוגלים להבין הודעות לציבור (כגון בתחנת רכבת, באוטובוס ובשדה תעופה) כאשר הן מועברות באופן שוטף וברור ורעשי הרקע הם מזעריים. מסוגלים להבין רצף הוראות הגעה מפורטות המתייחסות להגעה מנוקדת מוצא לנקודת יעד. מסוגלים להבין מידע טכני פשוט (כגון הוראות הפעלה של מכשירים).	מסוגלים להבין הודעות הנאמרות בקצב דיבור טבעי כדי לתכנן ולבצע פעולות במצבים מסוימים (כגון מתי לרדת בתחנת רכבת מסוימת). מסוגלים להבין רצף הוראות והנחיות מורכבות באופן המאפשר את ביצוען בהצלחה (כגון הוראות התנהלות בטיול).
הבנה של שידורים חיים והקלטות שמע			
מסוגלים לחלץ מידע ממשי (כגון מקומות, זמנים ותוצאות משחק כדורגל) מהקלטות קצרות המועברות בקצב איטי יותר מקצב טבעי ובאופן ברור בנושאים יום־יומיים ומוכרים.	מסוגלים להבין את עיקרי הדברים בסיפור ולעקוב אחר העלילה, כאשר הסיפור מסופר בקצב איטי ובאופן ברור. מסוגלים לחלץ מידע הרלוונטי לצורכיהם מתוך שידור קצר (כגון תחזית מזג אוויר, הודעה על מופע או אירוע ספורט) וקטע מוקלט קצר העוסק בנושא מחיי היום-יום כאשר הוא מועבר באופן ברור.	מסוגלים להבין את עיקרי הדברים והפרטים החשובים בסיפורים ובטקסטים תיאוריים כאשר הם מועברים באופן ברור. מסוגלים להבין את עיקרי המידע של טקסטים עיוניים (כגון מבזקי חדשות, תחזית מזג אוויר, הסכת-פודקאסט בנושא מוכר) המועברים באופן ברור.	מסוגלים להבין חומרים מוקלטים ומשודרים (כגון הסכתים ושיעורים מוקלטים) בנושאים מגוונים, ומסוגלים לזהות נקודות מבט ועמדות נוסף לתוכן המידעי.

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
הבנה של ערוץ שמע-חזותי			
צפייה בסרטים ובסרטונים			
מסוגלים לזהות מילים מוכרות, ביטויים ואת הנושא המשודר בסיוע מידע חזותי וידע קודם.	מסוגלים לעקוב אחר פרסומת משודרת או קדימון לסרט כאשר האמצעים החזותיים מסייעים להבנה. מסוגלים לזהות את עיקרי המידע בדיווח חדשותי המלווה באמצעים חזותיים.	מסוגלים לעקוב אחר סרטים שבהם ההמחשה החזותית מסייעת להבנה. מסוגלים להבין נקודות עיקריות במהדורות החדשות, בראיונות בשידור חי בערוצי תקשורת שונים. מסוגלים להבין תוכניות "לייף סטייל" ושידורי ספורט המשודרים בערוצי תקשורת שונים.	מסוגלים להבין סרטים, מחזות וסרטי תעודה המשודרים בשפה טבעית. מסוגלים להבין את מרבית מהדורות החדשות, ראיונות בשידור חי וכן תוכניות אקטואליה בערוצי תקשורת שונים. מסוגלים להבין תוכניות "ריאליטי" ושידורי ספורט המשודרים בערוצי תקשורת שונים.
קליטה של שפה כתובה - הבנת הנקרא			
הבנת הנקרא: מבט על			
מסוגלים לקרוא מילים באותיות דפוס מנוקדות שהן מוכרות ומלוות בתמונות. מסוגלים לקרוא ולהבין דו-שיח כתוב בנושאים מוכרים המורכב מאוצר מילים המותאם לרמתם של הלומדים.	מסוגלים להבין טקסטים קצרים פשוטים בנושאים מוכרים וממשיים (קונקרטיים).	מסוגלים לקרוא טקסטים במגוון סוגות בנושאים מוכרים ושכיחים, להבין את עיקרי הדברים ולהשתמש במילון במידת הצורך.	מסוגלים לקרוא במידה רבה של עצמאות טקסטים מורכבים בנושאים ממשיים (קונקרטיים) ומופשטים ולהתאים את סגנון הקריאה (רפרוף, סקירה, מעמיקה, וקריאה להנאה) ואת קצב הקריאה לסוג הקריאה ולמטרתה ולהשתמש בספרי יעץ (כגון מילון, אנציקלופדיה ואטלס) במידת הצורך.

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
מסוגלים להבין טקסט קצר (כ- 10 שורות) הקשור לעולמם ולסביבתם של הלומדים והוא מורכב מאוצר מילים המותאם לרמתם.			
קריאת התכתבות בנושאים רשמיים ובנושאים אישיים			
מסוגלים לקרוא הזמנה לאירוע (כגון יום הולדת) שאליו הם מוזמנים ולהבין את המידע לגבי היום, השעה והמקום. מסוגלים לזהות זמנים ומקומות בהודעה כתובה מאת חברים (כגון "ניפגש בשעה 16:00").	מסוגלים להבין מכתבים רשמיים פשוטים וקצרים כתובים ומקוונים (כגון אישור השתתפות בחוג). מסוגלים להבין מכתבים אישיים פשוטים וקצרים (כתובים ומקוונים).	מסוגלים לקרוא התכתבות קצרה בנושאים רשמיים מוכרים במגוון ערוצי תקשורת ולהבין את עיקרי הדברים. מסוגלים להבין תיאורים של אירועים, רגשות ומשאלות בהתכתבות אישית בין מועך לנמען או לנמענים במגוון ערוצי תקשורת (כגון מכתב, דואר אלקטרוני, פוסט) המתפרסמים במרשתת) כגון בבלוג, בפורום וברשת חברתית) באופן מספק כדי שיוכלו להגיב.	מסוגלים לקרוא התכתבות בנושאים רשמיים במגוון ערוצי תקשורת ולהבין בקלות את עיקרי הדברים. מסוגלים להבין התכתבות אישית בין מועך לנמען או לנמענים במגוון ערוצים (כתובים ומקוונים) גם אם יש שימוש במשלב נמוך ובעגה (סלנג).
קריאה לשם התמצאות – חיפוש בטקסט למטרה מוגדרת			
אין תיאורי ביצוע	מסוגלים לאתר מידע מסוים מתוך טקסטים פשוטים יום־יומיים, (כגון פרסומות, מתכונים, מדריכי טיולים, ולוחות זמנים). מסוגלים להבין שלטים והודעות במרחב הציבורי) כגון בים, בבריכה, ברחובות ובתחנות הסעה).	מסוגלים להעריך אם טקסט (כגון כתבה, דוח) מתייחס לנושא נדרש. מסוגלים לאתר מידע רלוונטי לצורך ביצוע מטלה מתוך טקסטים יום־יומיים (כגון מכתבים, עלונים, תוויות על מוצרים, פרסומות ומסמכים רשמיים קצרים).	מסוגלים לזהות במהירות תוכן של טקסט) כגון מאמרים וכתבות) כדי להחליט אם להעמיק בו. מסוגלים לסרוק במהירות טקסטים ארוכים ומורכבים כדי לאתר פרטי מידע.
קריאה מעמיקה של טקסט מידע וטקסט טיעון למטרה מוגדרת			

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
מסוגלים להבין טקסט פשוט בנושאים הקרובים לעולמם (כגון תיאורים של בעלי חיים, סביבה, תחביבים ותחרויות ספורט) המנוסח בשפה בסיסית והמלווה באיורים ובתמונות.	מסוגלים להבין טקסט מידע המתאר אנשים, מקומות, חיי יום-יום, תרבות ועוד. מסוגלים להבין מידע המופיע בעלון מידע הכולל היצגים חזותיים למשל איור ומפה (כגון אתרי תיירות ושמורות טבע). מסוגלים להבין את המידע העיקרי מתוך דיווח חדשותי קצר ומתוך כתבה קצרה (כגון ענייני היום, ספורט ואנשים מפורסמים). מסוגלים להבין את עמדת הכותב ואת הנימוקים בטקסט טיעון קצר.	מסוגלים להבין טקסט מידע (כגון מאמר, כתבה חדשותית (בנושאים מוכרים. מסוגלים להבין טקסטים זעירים הכוללים מידע, הסבר ותיאור קצר (כגון טקסטים המלווים מיצגים במוזיאונים ובתערוכות). מסוגלים לזהות קשרים לוגיים מפורשים בטקסט (כגון השוואה, בעיה ופתרון, סיבה ותוצאה) ולהבין את תפקידם בטקסט. מסוגלים לזהות את עמדת הכותב ואת מערך ההצדקות (כגון טענה, נימוק, הסבר, דוגמה) בטקסט טיעון. מסוגלים להבין טקסטים קצרים בנושאים מוכרים שבהם מובעות נקודות מבט שונות (כגון תגובות ביקורתיות בפורום מקוון ומכתבים למערכת בעיתון).	מסוגלים להבחין בין טקסט מידע מורכב לבין טקסט טיעון מורכב. מסוגלים להבין מאמרים וכתבות העוסקים בענייני השעה ושיש בהם נקיטת עמדה. מסוגלים לזהות רצפים לוגיים בטקסט (כגון כרונולוגיה, השוואה, בעיה ופתרון, סיבה ותוצאה, הכללה ופירוט). מסוגלים לזהות את רכיבי המבנה של טקסט מידע וטקסט טיעון.
קריאת הוראות והנחיות			
מסוגלים להבין הוראות והנחיות כתובות וקצרות מאד שבהן משתמשים בהקשרים יום־יומיים מוכרים (כגון "אסור לרוץ", "אסור לשתות ולאכול") במיוחד אם יש איורים.	מסוגלים להבין הוראות פשוטות לביצוע, לעתים בליווי איורים (כגון הורדת ישומון (אפליקציה) לטלפון הנייד, בישול ואפייה לפי מתכון, ביצוע ניסוי והנחיות למשחק קופסה).	מסוגלים לעקוב אחר רצף הוראות לביצוע (כגון הוראות לבישול ולאפייה, הפעלת מכשיר). מסוגלים להבין הוראות בטיחות קצרות (כגון בתחבורה ציבורית וחוברת לשימוש בציוד אלקטרוני).	מסוגלים להבין הוראות ביצוע ארוכות ומורכבות.

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
	מסוגלים להבין הנחיות בטיחות (כגון בטיחות בדרכים, התנהגות בזמן רעידת אדמה).		
קריאה מעמיקה של טקסט סיפורי (נרטיבי)			
מסוגלים להבין סיפור קצר המנוסח בשפה בסיסית והמלווה באיורים ובתמונות.	מסוגלים לקרוא ולהבין סיפורים קצרים פשוטים ועלילונים המערבים מצבים מוכרים וממשיים הכתובים בשפה יום־יומית . מסוגלים לקרוא ולהבין את עיקרי הדברים בכתבה קצרה ופשוטה בנושאים ממשיים ויום־יומיים (כגון ספורט, פעילות פנאי ובעלי חיים). מסוגלים להבין תוכן מפורש של שירים ופזמונים.	מסוגלים להבין תיאורים של מקומות, חוויות, אירועים, רגשות וזוויות ראייה המבוטאים באופן מפורש ובאופן משתמע בטקסטים שונים (כתובים ומקוונים) בשפה יום־יומית (כגון, בלוג, עיתון, רומן, ספר היסטוריה, ביוגרפיה, ספרות מסע, שירים ופזמונים). מסוגלים לעקוב אחר התרחשות (רצף אירועים) בטקסטים מגוונים כגון בסיפור ובעלילון.	מסוגלים לקרוא להנאה במידה רבה של עצמאות טקסטים מגוונים (כתובים ומקוונים) (כגון, בלוג, עיתון, רומן, ספר היסטוריה, ביוגרפיה, ספרות מסע, שירים ופזמונים) ולהשתמש במילון במידת הצורך.

אסטרטגיות קליטה

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
זיהוי רמזים והיסק (בשפה דבורה ובשפה כתובה)			
מסוגלים לנחש משמעות של מילה שאינה מוכרת בעברית והיא קרובה בצליל למקבילתה בשפה הערבית. מסוגלים להסיק משמעות של מילה שאינה מוכרת מתוך ההקשר של טקסט פשוט העוסק בנושא יום־יומי.	מסוגלים להיעזר במאפייני המבנה החיצוני של טקסט כדי לזהות את סוג הטקסט (כגון כתבה בעיתון, פרסומת, מאמר, צ׳אט ופורום). מסוגלים לנבא את תוכן הטקסט מתוך כותרות ראשיות וכותרות משנה.	מסוגלים להאזין לחלק מסיפור ,לקרוא אותו ולנבא את המשכו. מסוגלים לעקוב אחר רצף לוגי בטקסט טיעון או רצף אירועים בסיפור באמצעות קשרים לוגיים (כגון בגלל ולכן) וצייני זמן (כגון לאחר מכן, לפני כן). מסוגלים להסיק משמעות של מילים שאינן מוכרות בטקסט באמצעות זיהוי סימנים מורפולוגיים (כגון שורש של מילה, תחיליות וסופיות של מילה).	מסוגלים להשתמש במגוון אסטרטגיות המבוססות על הקשר טקסטואלי, דקדוק ואוצר מילים ומסייעות להבנה.

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
הפקה דבורה			
הפקה דבורה : מבט על			
מסוגלים למסור מידע עובדתי על עצמם באמצעות שימוש באוצר מילים ובדקדוק המתאים לרמתם. מסוגלים לתאר חוויה באמצעות שמות תואר בסיסיים.	מסוגלים לתאר חוויה בנושא הקרוב לעולמם באמצעות שמות תואר מגוונים. מסוגלים למסור מידע עובדתי על אודות אנשים, מקומות ופעולות שגרתיות מחיי היום-יום באמצעות שימוש באוצר מילים ובדקדוק המתאימים לרמתם. מסוגלים להביע הסכמה או אי־הסכמה בנושא הקרוב לעולמם ולנמקה.	מסוגלים להפיק מונולוג רציף באופן שוטף במגוון סוגות (טקסט תיאורי, טקסט מידע, טקסט טיעון שלם) בנושאים מוכרים באמצעות שימוש באוצר מילים ובדקדוק המתאימים לרמתם.	מסוגלים להפיק בהרחבה ובאופן שוטף מונולוג רציף במגוון סוגות (טקסט תיאורי, טקסט מידע, טקסט טיעון שלם) בנושאים כלליים באמצעות שימוש באוצר מילים ובדקדוק המתאימים לרמתם.
מונולוג רציף - תיאור			
מסוגלים לתאר את עצמם (כגון שם, גיל ומקום מגורים), באמצעות שימוש במילים פשוטות ובמבעים נוסחאיים. יש אפשרות להתכונן מראש. מסוגלים להביע רגשות באמצעות שמות תואר פשוטים (כגון שמח, עייף) בליווי שפת גוף. מסוגלים לתאר חוויות מחיי היום-יום במשפטים פשוטים. יש אפשרות להתכונן מראש.	מסוגלים לתאר בהרחבה את עצמם, את בני משפחתם, את סביבת המגורים שלהם, את התחביבים שלהם ודברים שהם אוהבים או שאינם אוהבים באמצעות משפטים פשוטים. מסוגלים לתאר פעולות שגרתיות וחוויות אישיות מחיי היום-יום שלהם (כגון מסיבה, אירוע ספורט ויום שיא) באמצעות משפטים פשוטים.	מסוגלים לתאר עלילה של ספר או סרט ולהביע את התרשמותם. מסוגלים לתאר חלומות, תקוות ושאיפות לנמקם ולהסבירם. מסוגלים לתאר אירועים אמיתיים ודמיוניים. מסוגלים לתאר התנסויות, מצבים וחוויות ואת הרגשות שעלו בעקבותיהם, לנמק ולהסביר אותם (כגון לימוד שחייה, השתתפות בחוג).	מסוגלים לתאר בהרחבה ובבהירות מגוון נושאים בהקשרים שונים (כגון במפגש בית ספרי בנושא איכות הסביבה). מסוגלים לתאר בהרחבה רגשות שעלו בעקבות התנסויות, מצבים וחוויות, את החשיבות שלהם עבורם ועבור הסביבה ואת השלכותיהם (כגון קבלת רישיון נהיגה).

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
	מסוגלים לתאר תוכניות עתידיות (כגון טיול בפארק עם המשפחה). מסוגלים לתאר חפצים ולהשוות ביניהם.		
מונולוג רציף - מסירת מידע			
מסוגלים לקרוא לחפץ בשמו (לשיים) ולתאר את גודלו, את צורתו ואת צבעו באמצעות שימוש במילים פשוטות ובמבעים נוסחאיים (כגון השולחן הוא גבוה, הכדור הוא עגול, המחברת היא אדומה). מסוגלים לענות על שאלות פשוטות על אודות משפחה וחברים באמצעות מילים בודדות, צירופי מילים ומשפטים קצרים. מסוגלים לתאר מראה חיצוני של אדם, דמות, בעל חיים, צמחים, חפצים וכדומה. מסוגלים לדווח על מזג האוויר. מסוגלים להסיק מסקנות פשוטות על אודות אנשים בתמונות (כגו הוא שמח) באמצעות מילים בודדות, צירופי מילים ומשפטים קצרים.	מסוגלים לתת הוראות פשוטות לחברים בכיתה כדי לבצע משימה. מסוגלים לנסח בקשות פשוטות כדי להשיג או לעשות דבר מה לשם ביצוע פעילויות יום-יומיות וכיתתיות. מסוגלים לתת הוראות והנחיות כיצד להגיע ממקום למקום, באמצעות משפטים קצרים, כגון" פנה ימינה", "סע ישר" בתוספת מילים לציון סדר פעולות כמו ראשון, לאחר מכן. מסוגלים לדווח על אירועים חדשותיים לאחר הכנה מוקדמת.	מסוגלים להסביר את הנקודות העיקריות של רעיון או בעיה ברמת דיוק סבירה. מסוגלים למסור הוראות והנחיות מפורטות ומדויקות לביצוע משימה. מסוגלים לדווח על אירועים חדשותיים באופן מלא ומהימן.	מסוגלים למסור מידע מורכב ומפורט במגוון רחב של נושאים באופן מהימן. מסוגלים לתאר באופן מפורט ובהיר כיצד יש לבצע הליכים ונהלים (כגון הוצאת רישיון נהיגה, בקשה לקבלת תעודת זהות). מסוגלים למסור מידע מורכב ולתת עצה במגוון רחב של נושאים.

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
מסוגלים למסור שם של מקצוע של אדם ולתארו באמצעות משפטים פשוטים. מסוגלים לתאר חפץ או תמונה באמצעות שימוש במילים בודדות, בצירופי מילים ובמשפטים כאשר הם מראים את הפריט לאחרים.			
מונולוג רציף - הצגת טיעון			
אין תיאורי ביצוע .	מסוגלים להביע הסכמה או אי־ הסכמה בנושא כלשהו ולנמקה בקצרה באמצעות תבניות לשון. יש אפשרות להתכונן מראש. מסוגלים להביע את דעותיהם בנושאים הקשורים לחיי יום-יום ולנמקן.	מסוגלים להצדיק את נקודת המבט שלהם בנושא מוכר באמצעות מתן נימוקים אחדים. מסוגלים להציג שני צדדים של סוגיה עכשווית (יתרונות – חסרונות, חיוב – שלילה, בעד – נגד). מסוגלים להביע דעה לגבי התנהגותו של אחר, האם היא מקובלת או שאינה מקובלת לנמקה ולהסביר אותה.	מסוגלים לבנות מהלך של טיעון מנומק: לפתח טיעון לוגי ברור, להרחיב ולבסס אותו תוך התייחסות להיבטים שונים ובאמצעות הוספת הסברים ודוגמאות רלוונטיים. מסוגלים להציג שני צדדים של סוגיה עכשווית (יתרונות – חסרונות, חיוב – שלילה, בעד – נגד) לנקוט עמדה לגביה לנמקה ולהסביר אותה.
מסירת הודעות לציבור			
אין תיאורי ביצוע.	מסוגלים להעביר הודעות קצרות וברורות לציבור לאחר שחזרו עליהן ותרגלו אותן.	מסוגלים להודיע הודעות קצרות לציבור לגבי התרחשויות בנושאים יום־יומיים (כגון כניסת רכבת לתחנה, ביטול שיעור). למרות בעיות אפשריות בשטף הדיבור ובאינטונציה ניתן להבין את ההודעה.	מסוגלים להודיע הודעות לציבור לגבי התרחשויות באופן ספונטני בדיבור שוטף ובהיר.
דיבור בפני קהל			

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
מסוגלים להציג בפני קהל (כגון בכיתה, בטקס בית ספרי) כמה משפטים שהוכנו מראש.	מסוגלים להציג פרזנטציה קצרה בנושא מוכר מחיי היום-יום, להסביר את תוכנה ולענות על שאלות פשוטות. במידת הצורך אפשר לבקש מן השואל לחזור על השאלה.	מסוגלים להציג פרזנטציה הכוללת רעיונות מפותחים, והנמענים יכולים לעקוב אחרי דברי המוען ללא קושי או מאמץ. מסוגלים לאחר הצגת הפרזנטציה להשיב על שאלות באופן ברור וספונטני.	מסוגלים להציג פרזנטציה מפותחת הכוללת הבעת עמדה מבוססת ומנומקת באופן לוגי ושיטתי לרבות התייחסות לעמדות אחרות ולציון היתרונות והחסרונות בנושא המוצג. מסוגלים לענות על סדרה של שאלות באופן ספונטני בדיבור שוטף ובבהירות.
הפקה כתובה			
הפקה כתובה: מבט על			
מסוגלים למסור מידע אישי בסיסי (כגון שם וכתובת). מסוגלים למסור מידע אישי המבוסס על העדפות אישיות (כגון "אני אוהב חתולים", "אני אוהבת גבינה צהובה") באמצעות שימוש במילים בסיסיות ובצירופים.	מסוגלים לכתוב טקסט לכיד הכולל סדרה של משפטים המחוברים באמצעות מילות קישור המותאמות לרמתם של הלומדים.	מסוגלים לכתוב טקסטים לכידים ומקושרים במגוון נושאים מוכרים באמצעות שימוש באוצר מילים ובמשפטים הכוללים מילות קישור המותאמים לרמתם של הלומדים.	מסוגלים לכתוב טקסטים לכידים ומקושרים בנושאים שונים במגוון סוגות.
כתיבה תיאורית-חוויתית			
מסוגלים להפיק מילים פשוטות וצירופים כדי לתאר עצמים וחפצים מוכרים בסביבה הקרובה (כגון צבעה וגודלה של מכונית). מסוגלים להפיק צירופים ומשפטים קצרים אודות עצמם ואודות אנשים שהם מכירים (כגון שם, גיל מקום מגורים ותיאור סביבתם הקרובה).	מסוגלים לחבר התחלה לסיפור, המשך של סיפור וסוף לסיפור .ניתן להיעזר במילון בעת הצורך. מסוגלים לכתוב טקסט המתאר אירועים, פעילויות וחוויות אישיות (כגון טיול ואירוע משפחתי(באמצעות שימוש באוצר מילים ובמשפטים הכוללים מילות קישור ומותאמים לרמתם של הלומדים.	מסוגלים לכתוב טקסטים תיאוריים מפורשים ומפורטים במגוון נושאים מוכרים. מסוגלים לתאר חוויות ואת הרגשות והתגובות שהם מעוררים. מסוגלים לתאר אירועים אמיתיים או דמיוניים, (כגון טיול (ולפרט אודותיהם. מסוגלים לכתוב סיפור.	מסוגלים לתאר אירועים וחוויות אמיתיים ואירועים דמיוניים באופן מפורט, לכיד ומקושר בהתאם למוסכמות הסוגה.

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
	מסוגלים לתאר את סביבתם (כגון אנשים ומקומות) באמצעות שימוש באוצר מילים ובמשפטים הכוללים מילות קישור ומותאמים לרמתם של הלומדים.	מסוגלים לתאר סרט, ספר ותוכנית טלוויזיה ואת הרגשות והתגובות שהם מעוררים.	
כתיבה עיונית			
אין תיאורי ביצוע.	מסוגלים להביע את דעתם בנושאים הקשורים לעולמם (כגון טכנולוגיה, ספורט ואופנה) באמצעות שימוש באוצר מילים ובמשפטים הכוללים מילות קישור ומותאמים לרמתם של הלומדים. מסוגלים לכתוב טקסט עיוני קצר העוסק בנושא הקשור לעולמם באמצעות שימוש באוצר מילים ובמשפטים הכוללים מילות קישור ומותאמים לרמתם של הלומדים.	מסוגלים לכתוב דוחות מידע רציפים. מסוגלים לכתוב דוחות מידע בלתי רציפים (כגון באמצעות פוסטר ומצגת) וכן שימוש בצילומים. מסוגלים לכתוב טקסטים בדגם טיעון לכידים ומקושרים במגוון נושאים שבמרכזם הבעת עמדה מנומקת. מסוגלים להפיק טקסטים לכידים ומקושרים בדגם טיעון ובדגם עימות במגוון נושאים, להביע עמדה ולהצדיק אותה. מסוגלים להפיק סיכום של טקסט מידע ושל טקסט טיעון בהתאם למטרת כתיבת הסיכום.	מסוגלים לכתוב טקסטים בדגם טיעון מפותחים ומורכבים, לכידים ומקושרים. מסוגלים למזג מידע משני מקורות לטקסט אחד עצמאי לכיד ומקושר בהתאם למטרת המיזוג.

אסטרטגיות הפקה

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
תכנון			
אין תיאורי ביצוע	מסוגלים לתרגל תבניות לשון וצירופים מתוך הרפרטואר הלשוני והסמנטי שיש להם ולהשתמש בהם בהתאם לנסיבות השיח.	מסוגלים לתכנן, לשקול ולתרגל אפשרויות הבעה שונות על סמך הרפרטואר הלשוני והסמנטי שלהם בהתאם לנסיבות השיח.	מסוגלים לתכנן את דבריהם באמצעות בחירת דרכי הבעה (מתוך רפרטואר לשוני וסמנטי) המתאימות למטרה, לסוגה ולנסיבות השיח .
פיצוי על היעדר ידע לשוני וסמנטי			
מסוגלים להשתמש במחוות (שפת גוף) כדי לגשר על חסך במילים פשוטות המביעות צורך אישי. .	מסוגלים להיעזר במחוות גוף כדי להבהיר את כוונותיהם כאשר המילים שהשתמשו בהן אינן מדויקות.	מסוגלים להשתמש במילה משדה סמנטי קרוב למילה שברצונם להביע. מסוגלים לציין את המאפיינים של דבר ממשי (קונקרטי) כאשר המילה המדויקת אינה ידועה (כגון מה ירוק בחוץ ואדום בפנים? התשובה : אבטיח).	מסוגלים להשתמש בניסוח מחודש (פרפרזה) להעברת המסר כדי לפצות על פערים באוצר מילים ובמבנים לשוניים.
מעקב ותיקון			
אין תיאורי ביצוע.	אין תיאורי ביצוע.	מסוגלים להתחיל מחדש תוך שימוש בדרך מבע אחרת כאשר התקשורת נכשלת.	מסוגלים לשים לב לשגיאות חוזרות ולעשות מאמץ מודע לנטר אותן. מסוגלים להבחין בשגיאות שלהם ולתקן אותן.

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
אינטראקציה דבורה			
אינטראקציה דבורה: מבט על			
מסוגלים להשתתף באינטראקציות קצרות ומצומצמות (מבחינת לקיחת תור והיקף) כאשר התקשורת מערבת חזרות בקצב איטי ובמידת הצורך יש אפשרות לתקן ולנסח מחדש את דבריהם. מסוגלים לשאול שאלות, לענות על שאלות, ליזום שיחה ולהגיב להיגדים פשוטים של אחרים במהלך שיחה בנושאים מוכרים.	מסוגלים להשתתף באינטראקציה שיש בה חילופי מידע פשוטים וישירים בנושאים מוכרים. מסוגלים להתמודד עם אינטראקציות חברתיות קצרות. ייתכן שמידת ההבנה שלהם את האינטראקציה היא חלקית ואינה מאפשרת את קידומה.	מסוגלים להשתתף בשיחה ללא הכנה מראש בנושאים מוכרים, להביע דעות אישיות ולהחליף מידע בנושאים מוכרים ובנושאים הקשורים לחיי יום יום (כגון משפחה, תחביבים ואירועים).	מסוגלים להשתתף באינטראקציה במידה רבה של ספונטניות ובאופן שוטף כך שאפשר לקיים קשרים בין-אישיים עם משתמשי שפת היעד ולשמרם. כל זאת בלי שיידרש מאמץ יתר כדי להבין זה את זה.
הבנת בן השיח			
מסוגלים להבין משפטים פשוטים של בן השיח שמטרתם לאפשר תקשורת יום-יומית. מסוגלים להבין שאלות, הוראות והנחיות קצרות המופנות אליהם באופן ברור, ולמלא אותן.	מסוגלים להבין את בן השיח באופן המאפשר חילופי דברים ביניהם בענייני היום-יום. במידת הצורך יוכלו לבקש מבן השיח לחזור על דבריו או לנסח אותם מחדש.	מסוגלים להבין דיבור טבעי של בן השיח בנושאים מוכרים.	מסוגלים להבין דיבור טבעי של בן השיח כמעט ללא מאמץ בנושאים שונים ובנסיבות שיח מגוונות.
שיחה בין חברים (כולל היבטים חברתיים ודיונים לא פורמליים)			
מסוגלים להציג אנשים ולהשתמש בביטויים ובברכות המתאימים בעת מפגש ובעת פרידה.	מסוגלים להזמין לאירועים ולהגיב להזמנה, להציע הצעות ולהשיב עליהן, לתת מחמאות ולהגיב עליהן, להתנצל ולקבל התנצלות.	מסוגלים להצטרף לשיחה בנושאים מוכרים ללא הכנה מראש.	מסוגלים ליזום שיחה ולקדם אותה על ידי שאילת שאלות ספונטניות בנושאים שונים (כגון התנסויות, חוויות ואירועים).

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
מסוגלים לשאול לשלומם של אנשים. מסוגלים להשתתף בשיחה פשוטה וקצרה בנושאים מוכרים (כגון בית, משפחה ובית ספר). מסוגלים להביע את העדפותיהם בנושאים מוכרים (כגון ספורט ומזון) כאשר השיחה מתנהלת באופן ישיר ובקצב איטי.	מסוגלים להביע רגשות (כגון הפתעה, שמחה, עצב, עניין או חוסר עניין) ולהגיב עליהם. מסוגלים לנהל שיחה בהקשרים יום-יומיים בנושאים המעניינים אותם גם כאשר השיחה אינה קולחת. מסוגלים להגיב לידיעות ולאירועים אישיים. מסוגלים להביע הסכמה או אי הסכמה בהתייחס לדעות של אחרים. מסוגלים להשוות בין חפצים ובין אנשים באמצעות שפה פשוטה.	מסוגלים לנהל שיחה ממושכת יחסית בנושאים בעלי עניין משותף לבני השיח. מסוגלים להבהיר את דעותיהם ואת תגובותיהם לפתרון בעיות או לפתרון שאלות יישומיות כך שבן השיח יבין (כגון באיזה חוג להשתתף, כיצד לארגן אירוע). מסוגלים לברר את נקודות המבט ואת הדעות של בן השיח בנושאים המעניינים אותם ולהגיב עליהן בנימוס. מסוגלים להביע בנימוס אמונות, דעות, הסכמה או אי הסכמה. מסוגלים להשוות בין חלופות כאשר דנים בשאלות (כגון מה לעשות, לאן ללכת, מי או מה לבחור).	מסוגלים להשתתף באופן פעיל בשיחות ממושכות בנושאים כלליים ומגוונים, גם כאשר הסביבה רועשת. מסוגלים להביע מחשבות ורגשות שונים כלפי אירועים וחוויות ולתאר את חשיבותם עבורם. מסוגלים ליטול חלק פעיל בדיון בלתי פורמלי בהקשרים מוכרים, להעיר הערות, להציג דעה, לבחון ולהעריך הצעות של אחרים, לשער השערות ולהגיב להשערות של אחרים.
דיון פורמלי			
אין תיאורי ביצוע .	אין תיאורי ביצוע.	מסוגלים להשתתף באופן פעיל בדיון בנושאים מוכרים שיש בהם חילופי מידע עובדתי או בדיון העוסק בפתרון בעיות מעשיות. מסוגלים לעקוב אחר הצגת טיעון ואחר מהלך דיון בנושאים מוכרים המועברים בשפה בהירה. במידת הצורך ניתנת הזדמנות להבהרה. מסגולים להציג עמדה ברורה מבלי להשתתף בדיון שיש בו חילופי דברים בין המשתתפים.	מסוגלים לעקוב אחר דיון בנושאים מוכרים ושאינם מוכרים, ולהבין לעומק את כל הרעיונות העולים בדיון. מסוגלים להביע עמדה, לבסס אותה, לבחון הצעות חלופיות, לשער השערות ולהגיב עליהן. מסוגלים להשתתף באופן פעיל בדיון בנושאים מוכרים ושאינם מוכרים.

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
שיתוף פעולה מכוון מטרה			
מסוגלים להבין שאלות קצרות וברורות ולעקוב אחר הוראות קצרות וברורות. מסוגלים לפעול לפי הוראות והנחיות קצרות וממוקדות המתייחסות לזמן, למקום ולכמות. מסוגלים לבקש מאנשים דברים ולתת לאנשים דברים) כגון להכין הזמנות למסיבה, למסור קוביית משחק).	מסוגלים לבצע מטלות שגרתיות פשוטות בשיתוף פעולה עם בן השיח. במידת הצורך אפשר לבקש מבן השיח לחזור על דבריו או לנסח אותם מחדש. מסוגלים לשוחח עם בן השיח על המשך המטלה תוך כדי ביצועה) כגון לדון בשלבים לביצועה, להציע הצעות ולהגיב להצעות).	מסוגלים לעקוב אחר מה שנאמר על ידי בן השיח, ובמידת הצורך לחזור על דבריו כדי לוודא הבנה. מסוגלים להביע דעה או להגיב להצעה בנוגע לפתרונות אפשריים או בנוגע להמשך ביצוע המשימה בליווי הסברים קצרים, באופן שבני השיח יבינו.	מסוגלים להבין הוראות והנחיות מפורטות באופן מהימן. מסוגלים לתאר סוגיה או בעיה באופן בהיר, להעלות השערות לגבי גורמים ותוצאות ולשקול יתרונות וחסרונות של גישות שונות. מסוגלים לקדם את תהליך ביצוע המשימה על־ידי צירופם של משתתפים נוספים שיתרמו לדיון.
קבלת מוצרים ושירותים			
מסוגלים לבקש מאנשים דברים ולתת לאנשים דברים. מסוגלים לברר זמנים, מחירים, מספרים וכמויות של דברים.	מסוגלים לבצע קניות פשוטות תוך כדי ציון מבוקשם ושאילת שאלות, (כגון "כמה עולה המעיל"). מסוגלים לקבל מידע פשוט על נסיעות (כגון זמני נסיעה של אוטובוס) לשאול שאלות ולקנות כרטיס נסיעה. מסוגלים להזמין ארוחה או להתלונן על הארוחה שקיבלו (כגון "המרק קר"). מסוגלים לתאר לרופא את הבעיה, לבקש בדיקה ולהבין את תשובת הרופא. במידת הצורך אפשר להשתמש בשפת גוף.	מסוגלים לקיים אינטראקציה במצבים יום־יומיים כדי לקבל מוצרים ושירותים (כגון בזמן נסיעה ובזמן ביקור בבית מלון). מסוגלים לבקש הסבר לגבי הבדל בין שני מוצרים או יותר המשרתים את אותה מטרה כדי להחליט ביניהם. במידת הצורך אפשר לשאול שאלות. מסוגלים להגיש תלונה. מסוגלים להביע שביעות רצון.	מסוגלים להציג דרישות ולשאול שאלות מפורטות לגבי שירותים נצרכים (כגון מינוי לבריכה, מינוי לחדר כושר והשתתפות בחוגים). מסוגלים להסביר בעיה שהתעוררה ולהבהיר לנותן השירות שיש למצוא פשרה.

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
חילופי מידע			
מסוגלים לשאול שאלות פשוטות לשם קבלת מידע (כגון "מה זה?" "איך קוראים לך?" "איזה יום היום?") ולהבין תשובות הכוללות מילה או שתיים. מסוגלים לציין יום ושעה ולהשתמש בצייני זמן (כגון בשבוע הבא, בחודש שעבר). מסוגלים לציין באופן מוגבל מספרים, כמויות ועלויות, לשאול על צבעם של חפצים ולתאר את צבעם של חפצים.	מסוגלים לשאול שאלות אישיות (כגון מקצוע ההורים, פעילויות בזמן הפנאי) ולענות עליהן. מסוגלים לשאול שאלות פשוטות לגבי מקרה, אירוע, בילוי או פעילות שהתרחשה בעבר (כגון מקום ההתרחשות ואופן ההתרחשות) ולענות עליהן. מסוגלים להעביר מידע עובדתי בנושאים יום-יומיים, לשאול שאלות בנוגע להרגלים ולשִגְרת יום-יום ולענות עליהן. מסוגלים לשאול שאלות בנוגע לתוכניות וכוונות (כגון "מה תעשה בחופשה?") ולענות עליהן. מסוגלים להעביר הוראות הכוונה פשוטות ולבצע אותן (כגון הֶסבר כיצד להגיע למקום מסוים, מציאת מיקום במפה).	מסוגלים לברר מידע עובדתי ובסיסי עם נמענים ולהעבירו הלאה. מסוגלים לשאול שאלות ולהשיב על שאלות על אודות הרגלים, שגרות, פעילויות בשעות הפנאי ופעילויות שנעשו בעבר. מסוגלים לתאר את הבעיה שלשמה הם פונים אל בעל מקצוע או מומחה (כגון טכנאי מחשבים (ולהשיב לשאלותיו.	מסוגלים להחליף מידע עם אחרים, לבדוק ולאשר מידע עובדתי בנושאים מגוונים. מסוגלים להעביר מידע מפורט באופן מהימן.
לראיין ולהתראיין			
מסוגלים להשיב על שאלות ישירות ופשוטות אודות פרטים אישיים כאשר הן נשאלות בקצב איטי ובשפה ברורה ופשוטה.	מסוגלים להשיב על שאלות פשוטות ולהגיב לאמירות בריאיון. מסוגלים לציין את מהות הבעיה (כגון בפניה לרופא) ולהשיב על שאלות פשוטות) כגון "מה כואב לך?", " האם	מסוגלים לספק מידע הנדרש בריאיון או בשיחת ייעוץ (כגון התייעצות בבחירת מגמות לימוד). תיתכן מגבלה בדיוק התיאור. מסוגלים לבצע ריאיון ששאלותיו הוכנו מראש לצורך איסוף מידע. במידת	מסוגלים לפתח ולהרחיב רעיונות בריאיון כמעט ללא עזרה או עידוד מצד המראיין. מסוגלים לקיים ריאיון שוטף ולהוסיף שאלות המתייחסות לתשובות מעניינות

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
	זה מכאיב?"). במידת הצורך יש אפשרות להיעזר בשפת גוף להבהרה.	הצורך, כאשר התגובה של המרואיין ארוכה או שהיא נמסרת בקצב מהיר, אפשר לבקש שיחזור על דבריו.	שעלו מדברי המרואיין כדי שירחיב עליהן.
שימוש באמצעי תקשורת אלקטרונית			
אין תיאורי ביצוע.	מסוגלים להשתתף בשיחת טלפון קצרה או בשיחה מקוונת קצרה בזמן אמת עם אדם מוכר בנושא שתוכנו ידוע (כגון "מתי יתקיים המפגש?" "איפה יתקיים המפגש?"). אפשר לבקש הבהרות וחזרות במידת הצורך. מסוגלים להבין הודעה טלפונית פשוטה או הודעה מקוונת פשוטה (כגון "החוג מבוטל היום"), לאשר את פרטי ההודעה ולהעביר אותם לאנשים הנוגעים בדבר.	מסוגלים להשתמש באמצעי תקשורת אלקטרונית כדי לנהל שיחה ממושכת עם אנשים שהם מכירים. מסוגלים להשתמש באמצעי תקשורת אלקטרונית כדי להעביר הודעות שגרתיות (כגון תכנון יום התנדבות) ולקבל שירותים בסיסיים (כגון תיקון הטלפון הנייד).	מסוגלים להשתמש באמצעי תקשורת אלקטרונית למטרות אישיות או אחרות. אפשר לבקש הבהרות כאשר המבטא אינו ברור או המילים אינן מוכרות.
אינטראקציה כתובה			
אינטראקציה כתובה: מבט על			
מסוגלים להעביר מידע בסיסי (כגון שם וכתובת) באמצעות צירופים ומשפטים קצרים בטופס או בהודעה קצרה.	מסוגלים לכתוב הודעות ומכתבים הרלוונטיים לצרכים של המועץ או של הנמען.	מסוגלים לכתוב מכתבים אישיים והודעות ולמלא טפסים תוך שימוש במוסכמות הסוגה (כגון מבעי פתיחה, מבעי סיום ומשלב לשון מתאים).	מסוגלים לכתוב טקסטים לנמענים שונים במגוון סוגות בהתאם למוסכמות השיח (כגון מבעי פתיחה, מבעי סיום ומשלב לשון מתאים) ולהגיב לטקסטים של אחרים.
התכתבות			
מסוגלים להעביר מידע אישי באמצעות צירופים ומשפטים קצרים. מסוגלים לחבר הודעה קצרה כדי להעביר מידע או לשאול שאלה.	מסוגלים לכתוב מכתב קצר שבו הם מציגים את עצמם. מסוגלים לכתוב מכתבי תודה, מכתבי התנצלות ומכתבי הזמנה קצרים.	מסוגלים לנסח מכתבים אישיים ולהביע דעות, רגשות ומחשבות בהתייחס לאירועים ולחוויות בנושאים יום־יומיים.	מסוגלים לנסח מכתבים אישיים ולהביע דעות, רגשות ומחשבות בנוגע לאירועים ולחוויות בנושאים מופשטים ובנושאי תרבות וגם להגיב לדברי בני השיח .

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
	מסוגלים לכתוב טקסט ברכה קצר (כגון בכרטיס ברכה ליום הולדת ואיחולי חג שמח).	מסוגלים לנסח מכתבי בקשה (כגון בקשת מידע, בקשת אישור והגשת מועמדות) מכתבי הזמנה, מכתבי תודה, מכתבי התנצלות ומכתבי תלונה תוך התייחסות לנסיבות השיח (יחסי מוען נמען). מסוגלים להגיב למודעה, לבקש הבהרות ולבקש מידע נוסף.	מסוגלים לנסח מכתבי הזמנה, מכתבי תודה, מכתבי התנצלות, מכתבי תלונה תוך התייחסות למוסכמות השיח ולנסיבות השיח. מסוגלים להשתמש במוסכמות המתאימות לנסיבות השיח (יחסי מוען נמען) כאשר כותבים מכתב אישי ומכתב מקצועי . מסוגלים להגיב למודעה ולבקש מידע נוסף על פרטים המעניינים אותם.
מילוי טפסים וחילופי הודעות			
מסוגלים למלא פרטים אישיים בטופס פשוט) כגון שם, כתובת, גיל ותאריך לידה).	מסוגלים לכתוב פתק שבו הודעה) כגון "הלכתי לחבר", "אחזור בערב"). מסוגלים למלא בטופס פרטים אישיים ופרטים אחרים.	מסוגלים לנסח הודעות אישיות המופנות לנמענים קרובים (כגון חברים והורים). מסוגלים לכתוב הודעות מושמעות הכוללות מספר פרטים והנאמרות בקצב הכתבה. מסוגלים למלא טפסים רשמיים (כגון רישום לבית ספר ורישום לחוג).	מסוגלים למלא טפסים רשמיים (כגון בקשה להנפקת תעודת זהות או רישיון נהיגה). מסוגלים להשאיר הודעות אישיות ומקצועיות הכתובות לנמענים שונים (כגון לרופא, למעסיק ולמורה) בערוצי תקשורת מגוונים (כגון הודעת וואטסאפ ופתקים).
אינטראקציה מקוונת			
שיחה מקוונת ודיון מקוון (דבור וכתוב)			
מסוגלים להשתמש בביטויים נוסחאיים המתאימים להבעת תודה והתנצלות באופן מקוון.	מסוגלים להשתתף בתקשורת חברתית מקוונת למטרות שונות (כגון לשתף בחוויות, לאשר פרטי מפגש בין חברים).	מסוגלים להעלות תגובה בדיון מקוון בנושאים מוכרים. אפשר להכין את הטקסט מראש ולהשתמש בכלים	מסוגלים להשתתף באופן פעיל בדיון מקוון במספר תפקידים (כגון מנחה הדיון או משתתף בדיון).

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
	מסוגלים לכתוב הודעה מקוונת קצרה המוסרת מידע אישי (כגון תחביבים והעדפות אישיות). מסוגלים לכתוב ברכות ואיחולים בהודעה מקוונת ולהשתמש בסְמָלונים.	מקוונים כדי לגשר על פערים שפתיים וכדי לבדוק דיוק. מסוגלים להעלות פוסטים אישיים המתארים חוויות, רגשות ואירועים ולהגיב באופן אישי להערות של אחרים. ייתכן שחוסר באוצר מילים בנושא מסוים גורם לחזרתיות ולניסוח לא מתאים.	מסוגלים להביע דעה ולהגיב לדעות של אחרים במגוון נושאים.
שיתוף פעולה מקוון מכוון למטרה			
אין תיאורי ביצוע.	אין תיאורי ביצוע.	מסוגלים למלא אחר הוראות, לשאול שאלות ולבקש הבהרות כדי לבצע משימה משותפת מקוונת. מסוגלים להשתתף בחילופי דברים מקוונים לצרכים מסחריים הדורשים הסבר לגבי פרטים רלוונטיים (כגון הרשמה לקורס, לטיול או לאירוע). מסוגלים לשתף פעולה באופן מקוון עם שותף או עם שותפים בקבוצה קטנה לצורך עבודה על פרוייקט. ייתכן שימוש בעזרים חזותיים (כגון תמונות, סטטיסטיקות וגרפים) כדי להבהיר מושגים מורכבים.	מסוגלים לשתף פעולה באופן מקוון עם שותפים בקבוצה העובדת על פרוייקט. שיתוף הפעולה יבוא לידי ביטוי באמצעות הצעת הצעות ונימוקן, בקשת הבהרות ומילוי תפקיד תומך לקידום ביצוע המשימה המשותפת ולהשלמתה.

אסטרטגיות אינטראקציה

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
לקיחת תור			
אין תיאורי ביצוע.	מסוגלים להשתמש בדרכים פשוטות כדי לפתוח שיחה פשוטה פנים-אל-פנים, לקדם אותה ולסיימה (כגון שאילת שאלות, שימוש בטון דיבור, מבט ישיר והפסקה מתוכננת בדיבור).	מסוגלים להשתלב בשיחה באמצעות לקיחת תור תוך שימוש במגוון ביטויים ומשפטים (כגון "יש לי רעיון" ,"גם אני חושב ש..."(. מסוגלים להשתמש בדרכים מגוונות כדי ליזום שיחה פשוטה פנים-אל-פנים בנושאים מוכרים, לקדם אותה ולסיימה (כגון גלישה לדברי האחר).	מסוגלים להשתלב בדיון באמצעות לקיחת תור באופן מתאים לנסיבות השיח ושימוש בשפה מתאימה. מסוגלים להשתמש בדרכים מורכבות כדי ליזום דיון, לקדם אותו ולסיימו באופן המתאים לנסיבות השיח. מסוגלים להשתמש במילים (כגון באמת, טוב, בעצם) שנועדו למלא חלל בשטף הדיבור כדי לשמור על התור בשיחה וכדי "להרוויח זמן" לשם ניסוח הדברים.
שיתוף פעולה			
אין תיאורי ביצוע.	מסוגלים להראות שהם עוקבים אחר השיחה (כגון באמצעות הנהון(	מסוגלים לחזור על חלק ממה שנאמר כדי לאשר הבנה הדדית ולקדם את פיתוח הרעיונות. מסוגלים להזמין אחרים להצטרף לשיחה ולדיון.	מסוגלים לסייע בקידום הדיון, לוודא הבנה של המשתתפים ולהזמין אחרים להצטרף לדיון. מסוגלים לסכם את הנאמר עד לנקודה מסוימת בדיון ולהציע את שלבי המשך הדיון.
בקשת הבהרה			

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
מסוגלים לציין שלא הבינו את הנאמר באמצעות מילים פשוטות, אינטונציה ומחוות גוף.	מסוגלים לבקש לחזור על הנאמר כאשר הם אינם מבינים. מסוגלים לבקש הבהרה לגבי מילות מפתח וביטויים שאינם מבינים.	מסוגלים לבקש מהמשתתפים פרטים נוספים והבהרות כדי לקדם את השיחה והדיון.	מסוגלים לבקש מהמשתתפים הסבר ולשאול שאלות הבהרה כדי לוודא הבנה של רעיונות מורכבים ומופשטים. מסוגלים לנסח שאלות הבהרה המופנות לחבר בקבוצה כדי שיבהיר את דבריו.

פעילויות תיווך טקסט

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
תיווך טקסט: מבט על			
מסוגלים להעביר מידע (כתוב ודבור) פשוט, קצר ומוכר המופיע בטקסטים פשוטים וקצרים כתובים ודבורים (כגון הודעות, שלטים ועלונים).	מסוגלים להעביר את עיקרי הדברים (בשפה כתובה ובשפה דבורה) מתוך טקסטים קצרים (כתובים ודבורים) בנושאים יום־יומיים.	מסוגלים לחלץ מידע רלוונטי מתוך טקסטים דבורים וכתובים בזיקה למטרה מוגדרת ולהעביר את המידע באמצעות טקסט כתוב ובאמצעות טקסט דבור.	מסוגלים להעביר (בשפה דבורה ובשפה כתובה) מידע מפורט ומורכב מתוך טקסטים אקדמיים מורכבים.
העברת מידע בשפה דבורה (מתוך טקסט בשפה דבורה וטקסט בשפה כתובה)			
מסוגלים להעביר בשפה דבורה מידע בסיסי (כגון מספרים ומחירים) מטקסטים דבורים פשוטים וקצרים. מסוגלים להעביר בשפה דבורה מידע בסיסי (כגון מקומות וזמנים) מטקסטים כתובים פשוטים וקצרים ואפשר שיהיו מאוירים.	מסוגלים להעביר בשפה דבורה מידע שנאמר בהודעות מדוברות בנוגע לנושאים מוכרים. מסוגלים להעביר בשפה דבורה את עיקרי הדברים מתוך טקסטים קצרים כתובים, ובמידת הצורך להיעזר באיורים המלווים את הטקסטים.	מסוגלים להעביר בשפה דבורה באופן ברור ובקצב דיבור טבעי תוכן של הודעות דבורות (כגון הודעות לציבור והודעות אישיות). מסוגלים להעביר בשפה דבורה באופן ברור ובקצב דיבור טבעי את התוכן של הוראות והנחיות מפורטות הנמסרות בשפה דבורה ובשפה כתובה. מסוגלים לחלץ מידע רלוונטי מתוך טקסטים מידעיים דבורים וכתובים (כגון מהדורת חדשות, עלונים ודואר אלקטרוני) בזיקה למטרה מוגדרת של הנמען ולהעביר את המידע בשפה דבורה.	מסוגלים לחלץ מידע מסוים מתוך טקסט מקור (טקסט כתוב וטקסט דבור) העוסק בנושאים כלליים ובנושאים הקשורים לתחום התעניינותם ולמסור את המידע בשפה דבורה בזיקה לנסיבות השיח.

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
העברת מידע בשפה כתובה (מתוך טקסט בשפה דבורה וטקסט בשפה כתובה)			
מסוגלים להעביר בשפה כתובה רשימה של מילים (כגון שמות, מספרים וצבעים) מתוך טקסט הכתוב בשפה פשוטה ואפשר שיהיו בו איורים. מסוגלים להעביר בשפה כתובה מידע פשוט מתוך טקסטים פשוטים וקצרים המועברים בשפה דבורה בקצב איטי ובאופן ברור.	מסוגלים להעביר במשפטים קצרים כתובים או בראשי פרקים כתובים מידע בנושאים יום־יומיים מתוך טקסטים דבורים המועברים באופן ברור, בקצב דיבור איטי ועם אפשרות לחזרות. מסוגלים להעביר במשפטים קצרים כתובים או בראשי פרקים כתובים מידע מתוך טקסטים כתובים ופשוטים.	מסוגלים להעביר בכתב מידע מסוים מתוך טקסטים דבורים (כגון מידע מתוך שיחת טלפון, מידע מתוך הודעות והוראות ומידע מתוך שיחת וואטסאפ מוקלטת) בתנאי שהנושאים מוכרים והדיבור ברור. מסוגלים להעביר בכתב מידע מסוים מתוך טקסטים מידעיים כתובים בנושאים מוכרים.	מסוגלים להעביר בשפה כתובה החלטות מסוימות בהתאם לצורכי הנמען ,הודעות שהתקבלו בפגישה או בדיון שהתנהלו בשפה דבורה. מסוגלים להעביר בשפה כתובה מידע מתוך טקסטים כתובים אקדמיים מורכבים בהתאם לצורכי הנמען.
תיאור נתונים מהיצגים חזותיים בשפה דבורה ובשפה כתובה			
אין תיאורי ביצוע.	אין תיאורי ביצוע.	מסוגלים לתאר בשפה דבורה מידע מתוך היצגים חזותיים (כגון מפת מזג אוויר, טבלה ותרשים זרימה) בנושאים מוכרים. ייתכנו הפסקות בדיבור וחזרות על התחלות של דיבור לשם דיוק. מסוגלים לתאר בשפה כתובה מידע מתוך היצגים חזותיים בנושאים מוכרים (כגון מפת מזג אוויר, תרשים זרימה וטבלה).	מסוגלים לתאר בפרטי פרטים בשפה דבורה מידע המוצג בהיצגים חזותיים מורכבים. מסוגלים לתאר בפרטי פרטים בשפה כתובה מידע המוצג בהיצגים חזותיים מורכבים.
עיבוד טקסט (בשפה דבורה ובשפה כתובה) לשפה דבורה			

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
מסוגלים להעביר בשפה דבורה מידע פשוט המופיע בשלטים ובפוסטרים.	מסוגלים להעביר בשפה דבורה את עיקרי הדברים המופיעים בטקסטים פשוטים וקצרים. ניתן להיעזר במחוות, בשפת גוף, בחפצים ובתמונות כדי לפצות על חסר באוצר מילים.	מסוגלים לסכם בשפה דבורה את עיקרי הדברים מתוך טקסט מקור או טקסט מעובד כתוב המתאים לגיל הלומדים ולרמה הנדרשת בשפה (כגון טקסט מידעי, טקסט טיעון, ריאיון כתוב ועלון). מסוגלים לסכם בשפה דבורה את עיקרי הדברים הנאמרים במהלך שיחה ודיון המתאים לגיל הלומדים ולרמה הנדרשת בשפה. מסוגלים לסכם בשפה דבורה את עיקרי הדברים הנאמרים בהרצאה ובנאום. ניתן לחזור ולשמוע אותם או לצפות בהם מספר פעמים. מסוגלים לסכם בשפה דבורה את עיקרי הדברים מתוך תוכניות טלוויזיה ומתוך סרטוני ווידיאו (כגון 'טיק טוק'). ניתן לחזור ולצפות בהם מספר פעמים. מסוגלים לסכם בשפה דבורה את רצף האירועים מסרט ומהצגה.	מסוגלים לסכם בשפה דבורה את עיקרי הדברים מתוך טקסט מקור וטקסט מעובד כתוב ארוך ומורכב. מסוגלים להסביר בשפה דבורה את מטרת כותב הטקסט ואת דעתו של הכותב. מסוגלים לסכם בשפה דבורה את העמדות העולות מתוך כתבה חדשותית, ריאיון וסרט תעודה.
עיבוד טקסט (בשפה דבורה ובשפה כתובה) לשפה כתובה			
אין תיאורי ביצוע.	מסוגלים להעביר בשפה כתובה את עיקרי הדברים מתוך טקסטים כתובים וקצרים בנושאים מוכרים ויום־יומיים .	מסוגלים לסכם בשפה כתובה את עיקרי הדברים מתוך טקסטים מידעיים כתובים בנושאים מוכרים.	מסוגלים לסכם בשפה כתובה את עיקרי הדברים מתוך טקסטים אקדמיים מורכבים.

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
		מסוגלים לסכם בשפה כתובה את עיקרי הדברים מתוך טקסטים דבורים הנאמרים בהיגוי ברור.	מסוגלים למזג בשפה כתובה את המידע ואת נקודות המבט השונות מתוך טקסטים אקדמיים.
ציון הערות			
אין תיאורי ביצוע.	מסוגלים לכתוב רשימה קצרה של עיקרי הדברים הנאמרים במהלך פרזנטציה העוסקת בנושא מוכר. מציג הפרזנטציה מאפשר שאלות הבהרה וזמן לכתיבת הרשימה.	מסוגלים לכתוב רשימה של דברים החשובים בעיניהם במהלך הרצאה העוסקת בנושא מוכר. מסוגלים לכתוב הוראות שגרתיות במהלך ישיבה העוסקת בנושאים מוכרים.	מסוגלים להבין הרצאה במגוון נושאים ולכתוב את הדברים החשובים בעיניהם. מסוגלים לכתוב את עיקרי הדברים הנאמרים בישיבות ובמפגשים.
הבעת תגובה אישית לטקסטים יצירתיים			
מסוגלים להשתמש במילים פשוטות כדי להביע את רגשותיהם בעקבות טקסט יצירתי.	מסוגלים להביע את רגשותיהם בשפה פשוטה בתגובה לטקסט יצירתי. מסוגלים לציין אם יצירה מצאה חן בעיניהם או שלא מצאה חן בעיניהם ולהסביר מדוע. ניתן להתייחס לשימוש בהומור, לאוצר מילים, לחזרה על מבנים תחביריים, לחריזה, לדמויות ולעלילה. מסוגלים לבחור דמות שהם מזדהים עימה ולהסביר מדוע.	מסוגלים לציין נקודות דמיון בין אירועים המתרחשים בסיפור, בסרט ובהצגה לבין אירועים, שחוו או ששמעו עליהם, ולתאר אותם. מסוגלים לציין קווי דמיון בין רגשות של דמות ביצירה לבין רגשות שהם חוו ולתאר אותם. מסוגלים להסביר בקצרה את הרגשות ואת הדעות שהתעוררו בהם בעקבות טקסט יצירתי (בשפה דבורה ובשפה כתובה).	מסוגלים להסביר בהרחבה את הרגשות ואת הדעות שהתעוררו בהם בעקבות טקסט יצירתי (דבור וכתוב) ולבסס אותם באמצעות דוגמאות. מסוגלים להציג פרשנות אישית המתייחסת להתפתחותה של עלילה, לדמויות ולנושאים בטקסט יצירתי כגון סיפור, רומן, סרט והצגה. מסוגלים להסביר בהרחבה מדוע רכיבים או נושאים מסוימים בטקסט היצירתי (כגון תוכן הטקסט, סגנון הטקסט וביטויים) עניינו אותם במיוחד.

אסטרטגיות תיווך טקסט

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
הרחבת טקסט			
אין תיאורי ביצוע.	אין תיאורי ביצוע	מסוגלים לנסח במילים שלהם את עיקרי הדברים ולתת דוגמאות כדי להבהיר את טקסט המקור.	מסוגלים להבהיר מושגים, רעיונות מופשטי ומידע חדש באמצעות דוגמאות, הנמקו והסברים ומתן הארות.
צמצום טקסט			
אין תיאורי ביצוע.	מסוגלים לזהות משפטי מפתח בטקסט קצר ויום-יומי ולסמן אותם (כגון באמצעות קו תחתון והדגשה).	מסוגלים לזהות משפטי מפתח בטקסט מידע ולסמן אותם (כגון באמצעות קו תחתון והדגשה) כדי להעביר את המידע לאחרים.	מסוגלים לפשט טקסט על ידי השמטה של מידע שאינו רלוונטי או מידע שחוזר על עצמו בהתחשב בקהל היעד.

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
כשירויות לשוניות			
בקיאות לשונית - טווח אוצר מילים			
יש להם אוצר מילים בסיסי הקשור למצבים ממשיים.	יש להם אוצר מילים מספיק כדי לבצע צרכים תקשורתיים בסיסיים. יש להם אוצר מילים מספיק כדי להתמודד עם צרכים בסיסיים.	יש להם אוצר מילים מגוון הקשור לנושאים מוכרים ולמצבים יום-יומיים. יש להם אוצר מילים מספיק כדי להביע את עצמם ברוב הנושאים הקשורים לחיי יום-יום (כגון משפחה, תחביבים, תחומי עניין ואקטואליה). במידת הצורך משתמשים בחלופות למילים מסוימות.	יש להם אוצר מילים מגוון הקשור לנושאים המעניינים אותם ולנושאים כלליים. יש להם אוצר מילים מגוון ועשיר (כגון ניבים, פתגמים, צירופים וקולוקציות) כדי להביע את עצמם באופן עקבי.
בקיאות לשונית - שליטה באוצר מילים			
אין תיאורי ביצוע.	מסוגלים לשלוט באוצר מילים מצומצם הקשור לצרכים יום-יומיים וממשיים.	מפגינים שליטה באוצר מילים המתאים לרמתם, עם זאת ייתכנו שגיאות בעת הבעת מחשבות מורכבות, או בעת התמודדות עם נושאים ומצבים בלתי מוכרים. מסוגלים להשתמש במגוון רחב של אוצר מילים באופן מדויק בעת דיון בנושאים מוכרים.	רמת הדיוק הלקסיקלי גבוהה באופן כללי. ייתכן שימוש במילה לא מדויקת, אולם אין פגיעה בתקשורת.
בקיאות לשונית - דיוק בדקדוק			

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
מפגינים שליטה חלקית בכמה מבנים לשוניים פשוטים.	מסוגלים להשתמש כראוי בכמה מבנים לשוניים פשוטים (במישור התחבירי ובמישור המורפולוגי), ועדיין ייתכנו טעויות, למרות זאת ברור מה הם רוצים להביע.	מסוגלים להשתמש באופן מדויק ברפרטואר של מבנים ותבניות לשון המתאים לרמתם ואלה הקשורים למצבים צפויים ומוכרים.	שולטים בדקדוק ברמה גבוהה יחסית. מפגינים שליטה טובה מאוד בסוגי משפטים (פשוט, מחובר ומורכב). ייתכנו אי דיוקים קלים.
בקיאות (שליטה) פונולוגית - הגייה (עיצורים ותנועות)			
מסוגלים להפיק צלילים של מילים שנאמרו ולחזור עליהם. מסוגלים להגות מילים מתוך אוצר מילים שנלמד.	מסוגלים להגות מילים באופן מובן בנושאים יום־יומיים ומוכרים. ייתכנו אי דיוקים בהגייה (כגון חילופי ב-פ, ג-ק).	מסוגלים להגות מילים באופן מובן ומדויק, ייתכנו אי דיוקים במילים ובמבנים לא מוכרים (כגון משקלי השם והפועל).	מסוגלים להגות מילים (מוכרות ולא מוכרות) במבנים דקדוקיים שונים (כגון משקלי השם והפועל) באופן מובן ומדויק.
בקיאות (שליטה) פונולוגית - הטעמה והנגנה			
מסוגלים לחקות את ההטעמה וההנגנה של מילים שנאמרו.	מסוגלים להשתמש בהטעמה ובהנגנה של מילים, צירופי מילים ומשפטים בהתאם להקשר ובאופן מובן.	מסוגלים להשתמש בהטעמה ובהנגנה של אוצר מילים רחב, צירופי מילים ומשפטים בהתאם להקשר ובאופן מדויק.	מסוגלים לגוון את ההנגנה ולהשתמש בהטעמה נכונה כדי לדייק את המסר.
כשירויות חברתיות-לשוניות			
התאמה חברתית-לשונית (סוציולינגוויסטית)			
מסוגלים להשתמש במילות ברכה בסיסיות המקובלות בזמן פגישה או בזמן פרידה (כגון שלום, להתראות) ובמילות נימוס בסיסיות , (כגון תודה, בבקשה, סליחה).	מסוגלים להזמין, להציע, לבקש סליחה ולהגיב להזמנות, להצעות, להתנצלויות וכדומה. מסוגלים להשתמש במילות נימוס מקובלות במהלך מפגשים חברתיים קצרים.	מסוגלים להתאים במידה רבה את דבריהם ואת דרכי הביטוי שלהם לנסיבות השיח ולהבחין בין המוסכמות הנהוגות בנסיבות שיח פורמליות ונסיבות שיח לא פורמליות. מסוגלים להבחין בהבדלים בינם לבין קהילת דוברי שפת היעד המתבטאים במנהגים, בעמדות, בערכים ובאמונות.	מסוגלים להתבטא באופן ברור, מנומס ובביטחון במשלב פורמלי או בלתי פורמלי המתאים לנסיבות השיח. מסוגלים להכיר ולפרש רמזים חברתיים-תרבותיים-לשוניים, ולהתאים את דבריהם ואת דרכי הביטוי שלהם לנסיבות השיח.
כשירויות פרגמטיות			
גמישות			

סוף כיתה ג	סוף בית ספר יסודי	סוף חטיבת ביניים	סוף חטיבה עליונה
אין תיאורי ביצוע.	אין תיאורי ביצוע.	מסוגלים להשתמש במגוון מבעים באופן גמיש כדי להביע את עצמם ולהתאים את עצמם לשיחה שיש בה סגנונות ודגשים שונים.	מסוגלים להתאים את שפתם בנסיבות שיח שגרתיות פחות, מאתגרות ובלתי צפויות. מסוגלים לנסח מחדש את דבריהם כדי להסביר רעיון ולחדדו.
מבנה רטורי			
אין תיאורי ביצוע.	מסוגלים להוסיף דוגמה ונימוק בטקסט פשוט וקצר. מסוגלים לספר סיפור ולתאר דבר מה בנקודות.	מסוגלים לכתוב תיאור ונרטיב ולהשתמש במקדמי ארגון ובמילות קישור המצביעים על רצף לוגי. מסוגלים לפתח טיעון שניתן לעקוב אחריו ללא קושי רוב הזמן.	מסוגלים להציג תיאור ונרטיב ברור ולהרחיבו באמצעות פרטים מתאימים. מסוגלים להציג טיעון ולבססו באמצעות פרטים תומכים רלוונטיים: נימוקים, הסברים, ראיות ודוגמאות.
לכידות וקישוריות			
מסוגלים לקשר בין מילים באמצעות קשרים בסיסיים (כגון 'גם', ו"ו החיבור).	מסוגלים לקשר בין מילים ובין משפטים באמצעות שימוש בקשרים (כגון אבל, לכן, כי, מפני ש). מסוגלים להשתמש במאזכרים.	מסוגלים לקשר בין משפטים ארוכים ובין פסקאות באמצעות שימוש במגוון קשרים מתאימים.	מסוגלים לכתוב טקסט ארוך, מאורגן ולכיד ולהשתמש בצורה מדויקת באמצעי קישור מגוונים.
שטף			
מסוגלים להפיק מבעים קצרים, מוכרים ומנותקים מהקשר רחב. ייתכנו השהיות בדיבור.	מסוגלים להפיק מבעים שוטפים ככל האפשר כדי שיהיו מובנים למאזינים על אף הפסקות, היסוסים וניסוח מחדש.	מסוגלים להתמיד בדיבורם באופן מובן למרות השהיות לצורך בחירה של אוצר מילים ומבנים לשוניים מתאימים, במיוחד בהפקה חופשית וממושכת.	מסוגלים להשתתף באינטראקציה עם דוברי עברית בדיבור שוטף וספונטני ללא מאמץ מיוחד מצד המאזינים.